

จดหมายเหตุพระราชพิธีสถาปนา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

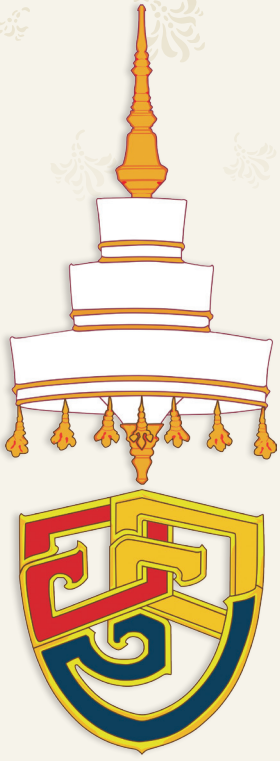

จดหมายเหตุพระราชพิธีสถาปนา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คำปรารภ

เนื่องในศุภมงคลสมัยที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดสถาปนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และทรงเป็นพระสังฆราชพระองค์แรกในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เพื่อเป็นการสืบทอดพระพุทธศาสนา ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชเป็นตำแหน่งสมณศักดิ์สูงสุดฝ่ายพุทธจักรของคณะสงฆ์ไทย มีความสำคัญยิ่งในพระบวรพุทธศาสนาแห่งราชอาณาจักรไทย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ในวันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นพระเถระผู้เจริญด้วยอุตสาหวิริยาธิคุณ สามารถรับภารธุระพระพุทธศาสนา เป็นพาหุลกิจนิตยสมาทานมิได้ท้อถอย ยังการพระศาสนาให้เรียบร้อยและเจริญมั่นคงยิ่งขึ้น เป็นลำดับ ทรงบริหารและปกครองคณะสงฆ์ ดูแลอบรมพระภิกษุสามเณรในปกครองให้ปฏิบัติสมณวัตรและบำเพ็ญตนโดยเคร่งครัดตามพระธรรมวินัยอย่างสม่ำเสมอ ทรงมีพระกรณียกิจอันเป็นคุณูปการต่อประเทศชาติหลายด้าน อาทิ ด้านการศึกษา ทรงรับเป็นอาจารย์สอนธรรมวินัยแก่พระภิกษุสามเณร เป็นกรรมการสนามหลวงแผนกธรรมและแผนกบาลี เป็นประธานศูนย์ธรรมศึกษาในสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิธ ทรงเป็นกรรมการฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้จัดมอบทุนสนับสนุนและส่งเสริมแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ด้านสาธารณูปการ ทรงเป็นประธานกรรมการควบคุมดูแลการปฏิสังขรณ์เสนาสนะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม นอกจากนั้นยังได้อุปการะการสร้างและปฏิสังขรณ์เสนาสนะให้แก่วัดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ทรงเป็นประธานมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร และสนับสนุนช่วยเหลือทางราชการในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยต่าง ๆ ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ทรงแสดงธรรมเทศนาในวันธรรมสวนะให้แก่ผู้มารักษาศีลปฏิบัติธรรม เป็นผู้บุกเบิกนำพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ที่นครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย รวมทั้งได้วางรากฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีรูปแบบ ทำให้พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทมีความมั่นคงและเป็นศรีศุภมงคลแห่งบวรพุทธศาสนา

ในโอกาสพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในวันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติ กระทรวงวัฒนธรรม โดยกรมศิลปากร จึงเห็นสมควรจัดพิมพ์หนังสือจดหมายเหตุงานพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ให้ปรากฏยั่งยืนสืบไป และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าและเป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติอีกโสดหนึ่ง

กระทรวงวัฒนธรรม ในนามของพุทธศาสนิกชนและประชาชนชาวไทย ขอตั้งจิตอธิษฐานน้อมถวายพระพรชัยแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ให้ทรงเจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงพระเกษมสำราญ มีพระพลานามัยสมบูรณ์ เสด็จสถิตเป็นมิ่งขวัญของคณะสงฆ์และปวงชนชาวไทยตลอดไป

(นายอิทธิพล คุณปลื้ม)
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

คำนำ

เนื่องในวาระมหามงคลที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการสถาปนาให้สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพระนามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุรุฐานียบัณฑิต วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตาภิวุฒ ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒพุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช ถือได้ว่าเป็นปฐมสกลมหาสังฆปริณายกในรัชกาลปัจจุบัน กรมศิลปากรจึงเห็นสมควรที่จะบันทึกเหตุการณ์และเก็บรวบรวมข้อมูลสำคัญทางประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ไว้เป็นหลักฐาน โดยจัดทำเป็นหนังสือจดหมายเหตุพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เพื่อสำนึกในพระคุณูปการและพระเมตตาธิคุณของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกให้ปรากฏยั่งยืนสืบไป

กรมศิลปากร โดยสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ได้ดำเนินการประมวลเหตุการณ์งานพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ด้วยการเข้าสังเกตการณ์ จดบันทึกเหตุการณ์พระราชพิธี พิธี และกิจกรรมที่เกี่ยวเนื่องในงานพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก รวมทั้งติดตามขอรับเอกสาร และภาพจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติได้รับความอนุเคราะห์และสนับสนุนการรวบรวมเหตุการณ์สำคัญครั้งนี้เป็นอย่างดี

หนังสือจดหมายเหตุเล่มนี้ จึงมีคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการพระศาสนาเป็นอย่างยิ่ง กรมศิลปากร โดยสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ในฐานะผู้จัดทำต้นฉบับขออนุโมทนาในบุญกุศลที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนได้สนับสนุนการจัดทำหนังสือเล่มนี้จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ และขอน้อมเกล้าถวายผลงานอันเกิดจากสติปัญญาและความร่วมมือร่วมใจกันนี้เป็นเครื่องสักการบูชาพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกด้วยเศียรเกล้า

(นายประทีป เพ็งตะโก)
อธิบดีกรมศิลปากร

สารบัญ

คำปรารภ ๔

คำนำ ๕

สมเด็จพระสังฆราชในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ พุทธศักราช ๒๓๒๕ - ปัจจุบัน ๑๐

ภาคที่ ๑ พระประวัติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) ๖๓
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

พระชาติภูมิ ๖๕

ทรงพระอักษรเบื้องต้น ๖๖

ทรงบรรพชาอุปสมบท ๖๗

ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมและภาษาต่างประเทศ ๗๑

ทรงศึกษาวิปัสสนากรรมฐาน ๗๔

พระปฏิปทาสัมมาปฏิบัติ ๗๕

สมณศักดิ์ ๗๕

พระกรณียกิจ ๗๖

ด้านการเผยแผ่ ๗๖

ด้านการศึกษา ๗๙

ด้านการศึกษาสงเคราะห์และสาธารณสงเคราะห์ ๗๙

ด้านสาธารณูปการ ๘๐

ด้านการปกครอง ๘๐

พระกรณียกิจด้านการปกครองซึ่งยังทรงปฏิบัติหลังจากได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช ๘๑

การสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ๘๑
เป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ภาคที่ ๒ พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) ๘๓
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง ๘๔
วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

การถวายฎีกาอาราธนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) เข้ารับพระราชทานสถาปนาเป็น ๙๘
สมเด็จพระสังฆราช วันศุกร์ ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

หมายกำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ๑๐๖
สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง
วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ๑๑๙
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง
วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐
เครื่องใช้ในการพระราชพิธี ๑๔๔
พระสุพรรณบัฏ ๑๔๔
ใบกำกับพระสุพรรณบัฏ ๑๔๖
ประกาศพระราชโองการใหญ่ ๑๔๘
พัดยศสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช ๑๕๒
พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช ๑๕๓
อักษรพระนามสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ ๑๖๓
พระกรณียกิจที่วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ๑๖๔
ภาคที่ ๓ พระกรณียกิจหลังจากได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช ๑๘๕
การประทานพระวโรกาสให้พระสงฆ์ ข้าราชการ และศิษยานุศิษย์เฝ้าถวายสักการะ ๑๘๖
หนังสือที่ระลึก ๒๒๑
เหรียญที่ระลึก ๒๒๓
การเสด็จไปทรงสักการะพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราช ๑๙ พระองค์ และพระกรณียกิจอื่น ๆ ๒๒๓
ภาคผนวก ๒๖๐
เอกสารหมายเลข ๑ เอกสารการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒๖๑
๑.๑ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๒๖๒
๑.๒ ราชกิจจานุเบกษา ประกาศสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒๖๔
เอกสารหมายเลข ๒ เอกสารพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ๒๖๗
๒.๑ สำเนาคู่ฉบับ หนังสือหมวดโหรพราหมณ์ กองพระราชพิธี ที่ ๐๒๐/๒๕๖๐ ๒๖๘
คำนวณฤกษ์พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ
๒.๒ หมายรับสั่ง ที่ ๒๓๙๘ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ๒๖๙
เรื่อง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์
เสด็จไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ในการพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
๒.๓ ข้อปฏิบัติในการพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ๒๗๒
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง
๒.๔ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๔๒ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ๒๗๔
ถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ให้จัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติในการจารึกพระสุพรรณบัฏ
๒.๕ บัญชีพระเจริญชัยมงคลคาถา ในการพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ๒๗๕
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

เอกสารหมายเลข ๓ ฎีกา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ อาราธนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามเข้ารับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ๒๗๖

เอกสารหมายเลข ๔ เอกสารเรื่อง ให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถาเนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒๗๘

๔.๑ มติมหาเถรสมาคม มติที่ ๘๐/๒๕๖๐ เรื่อง ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดทำประกาศสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม เรื่อง ให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒๗๙

๔.๒ ประกาศสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม เรื่อง ให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒๘๐

๔.๓ หนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ พศ ๐๐๐๖/๐๑๓๖๗ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึง ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เรื่อง ให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒๘๑

๔.๔ กำหนดการ พระสงฆ์ทั่วราชอาณาจักรเจริญชัยมงคลคาถาและย่ำระฆัง เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ในวันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ๒๘๒

เอกสารหมายเลข ๕ เอกสารพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒๘๓

๕.๑ สำเนาคู่ฉบับ หนังสือหมวดโหรพราหมณ์ กองพระราชพิธี ที่ ๐๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ขอประทานคำนวณพระฤกษ์ศุภมงคลการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ๒๘๕

๕.๒ พระราชกิจ พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ๒๘๖

๕.๓ หมายรับสั่ง สำนักพระราชวัง ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ให้เจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่ ๒๘๙

๕.๔ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๒ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ให้อาลักษณ์อ่านประกาศกระแสพระราชโองการจัดพระสุพรรณบัฏทูลเกล้าฯ ถวาย สั่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ๒๙๓

๕.๕ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๓ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อสั่งให้ปฏิบัติราชการตามหน้าที่ ๒๙๔

๕.๖ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๔ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง อธิบดีกรมการศาสนา ให้นิมนต์พระสงฆ์ในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชและปฏิบัติราชการอื่น ๆ ๒๙๕

๕.๗ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๕ ๒๙๖
ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง อธิบดีกรมศิลปากร
ให้จัดปี่พาทย์ไปบรรเลงในพระราชพิธี

๕.๘ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๖ ๒๙๗
ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์
ให้ประกาศทางวิทยุกระจายเสียง และจัดเครื่องขยายเสียงไปติดตั้งขยายเสียง
เวลาอาลักษณ์อ่านประกาศกระแสพระราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

๕.๙ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๗ ๒๙๘
ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ผู้อำนวยการสำนักงาน
พระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้จัดผ้าไตรแพร พัดยศ พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช
มอบฝ่ายศุภรัตกองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ทูลเกล้าฯ ถวาย

๕.๑๐ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๘ ๒๙๙
ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวง
ให้จ่ายกระแสไฟฟ้าและนำเครื่องกำเนิดไฟสำรองมาติดตั้ง

๕.๑๑ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๙ ๓๐๐
ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง สมุหราชองครักษ์ ให้ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๕.๑๒ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๔๐ ๓๐๑
ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ
ให้จัดรถตำรวจนำรถยนต์พระประเทียบของสมเด็จพระสังฆราช และปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๕.๑๓ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๔๑ ๓๐๒
ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๑๑
ให้ทหารกองรักษาการณ์พระที่นั่งอัมพรสถาน และทหารกองรักษาการณ์
พระบรมมหาราชวัง ทราบ และสั่งจัดแถวทหารรับเสด็จ

๕.๑๔ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๓๑๖ ๓๐๓
ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๑๑
ให้ทหารกองรักษาการณ์พระที่นั่งอัมพรสถาน และทหารกองรักษาการณ์
พระบรมมหาราชวังทราบ และสั่งจัดทหารกองเกียรติยศรับเสด็จ

เอกสารหมายเลข ๖ บัญชีพระสงฆ์ที่เจริญชัยมงคลคาถาในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๓๐๔

เอกสารหมายเลข ๗ กำหนดการพระกรณียกิจสมเด็จพระสังฆราช ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ๓๑๑

เอกสารหมายเลข ๘ กำหนดการพระกรณียกิจสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช
สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปทรงสักการะพระอัฐิอดีตสมเด็จพระสังฆราช ๓๑๕

สมเด็จพระสังฆราชในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์
พุทธศักราช ๒๓๒๕ – ปัจจุบัน

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑

สมเด็จพระสังฆราช (ศรี)

เสด็จสถิต ณ วัดระฆังโฆสิตาราม

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๓๒๕ – ๒๓๓๗

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒
สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ศุข)
เสด็จสถิต ณ วัดมหาธาตุ[๑]

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๓๓๗ – ๒๓๕๙

---

๑ วัดมหาธาตุ หรือวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์ในปัจจุบัน

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๓

สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (มี)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงษญาณ ปริยัติวราสังฆราชาธิบดี ศรีสมณุตมปรินายก ติปิฎกธราจารย์ สฤทธิขัติยสารสุนทร มหาคณฤกษษรทักษิณา สฤทธิสังฆคามวาสี อรัญวาสี เปนประธานถานาทุกคณะนิกร จัตุพิธบรรพสัช สถิตย์ในพระศรีรัตนมหาธาตุวรวิหารพระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๓๕๙ - ๒๓๖๒

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๔

สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงษญาณ ปริยัติยวราสังฆราชาธิบดี ศรีสมณุตมปรินายก ติปิฎกธราจารย์ สฤทธิขัติยสารสุนทร มหาคณฤศรวรทักษิณา สฤทธิสังฆาราม คามวาสี อรัญวาสี เปนประธานถานาทุกคณานิกร จัตุพิธบรรพสัช สถิตย์ในพระศรีรัตนมหาธาตุวรวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๓๖๓ - ๒๓๖๕

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๕
สมเด็จพระสังฆราช (ด่อน)
เสด็จสถิต ณ วัดมหาธาตุ[๒]

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๓๖๕ – ๒๓๘๕

[๒] วัดมหาธาตุ หรือวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ในปัจจุบัน

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๖
สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (นาค)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงษญาณ ปริยัติวราสังฆราชาธิบดี ศรีสมณุตมปรินายก ติปิฏกธราจารย์ สฤษดิ์ขัติยสารสุนทร มหาคณฤศรทักษิณา สฤษดิสังฆะคามวาสี อรัญวาสี เปนประธานถานาทุกคณานิกร จตุพิธบรรพสัช สถิตย์ในพระศรีรัตนมหาธาตุวรวิหารพระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๓๘๖ – ๒๓๙๒

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๗

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า[๓] กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (พระองค์เจ้าวาสุกรี)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

กรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส ศรีสุคตขัตติยวงศ บรมพงศาธิบดี จักรีบรมนารถ ปฐมพันธุมหาราชวรังกูร ปรเมนทรนเรนทรสูรย์ สัมมานาภิสักกาโรดมสถานอริยสมศีลาจารพิเศษมหาวิมล มงคลธรรมเจดีย์ ยุตมุตวาที สุวิรมนุญ อดุลยคุณคณาธาร มโหฬารเมตยาภิธยาศรัย ไตรปิฎกกลาโกศล เบญจปดลเศวตรฉัตร สิริรัตนโนปลักษณ มหาสมณุตตมาภิเษกาภิษิต ปรมุกฤษฎสมณศักดิธำรง มหาสงฆปรินายก พุทธสาสนดิลกโลกุดมมหาบัณฑิต สุนทรวิจิตรปฏิภาณ ไวยัติญาณมหากระวี พุทธาทิศรีรัตนตรัยคุณารักษ เอกอัครมหาอนาคาริยรัตน สยามาทิโลกยปฏิพัทธ พุทธบริษัทยเนตร สมณคณินทราธิเบศร สกลพุทธจักโรปการกิจสฤษดิศุภการ มหาปาโมกษประธานวโรดม บรมนารถบพิตร เสด็จสถิตย ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามราชวรมหาวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร มหินทรอยุทธยา มหาดิลกภพ นพรัตนราชธานีบุรีรมย์ อุดมราชนิเวศน์มหาสถาน ทฤฆายุสมสิริสวัสดิฯ

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๓๙๔ - ๒๓๙๖

---

[๓] พุทธศักราช ๒๔๖๔ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดสถาปนาเปลี่ยนคำนำพระนามพระบรมวงศ์ผู้ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราชว่า สมเด็จพระมหาสมณเจ้า แทนคำว่า สมเด็จพระสังฆราช จึงโปรดสถาปนาเปลี่ยนคำนำพระนามพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปรมานุชิตชิโนรสเป็น สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๘

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า[๔] กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้าฤกษ์)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า
พระเจ้าบรมวงษ์เธอ กรมสมเด็จพระปวเรศวริยาลงกรณ์ บวรรังษีสุริยพันธุ์ ปิยพรหมจรรย์ธรรมวรยุต
ปฏิบัติสุทธิคณะนายก ธรรมนิติสาธกปวรัยบรรพชิต สรรพธรรมิกกิจโกศลสุวิมลปรีชา ปัญญาอรรคมหาสมณุดม
บรมพงษาธิบดี จักรกรีบรมนารถ มหาเสนานุรักษ์อนุราชวรางกูร ปรมินทรบดินทร์สูริย์หิโตปัธยาจารย์
มโหฬารเมตยาภิทธยาไศรย์ ไตรปิฎกโหรกลาโกศล เบญจปดลเสวตรฉัตร ศิริรัตโนปลักษณมหาสมณุตมาภิเศกาภิสิต
ปรมุกฤษฐสมณศักดิธำรง มหาสงฆปรินายก พุทธสาสนดิลกโลกุตมมหาบัณฑิตย์ สุนทรวิจิตรปฏิภาณไวยัติญาณมหา
กระวี พุทธาทิศรีรัตนไตรคุณารักษ์ เอกอรรคมหาอนาคาริยรัตน์ สยามาธิโลกยปฏิพัทธ พุทธบริสัษยเนต
สมณคณินทราธิเบศร์ สกลพุทธจักโรปการกิจ สฤษดิศุภการ มหาปาโมกษประธานวโรดม บรมนารถบพิตร
เสด็จสถิตย์ ณ วัดบวรนิเวศน์ราชวรวิหาร พระอารามหลวง (มุสิกนาม)

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๔๓๔ - ๒๔๓๕

---

[๔] พุทธศักราช ๒๔๖๔ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดสถาปนาเปลี่ยนคำนำพระนามพระบรมวงศ์ผู้ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราชว่า สมเด็จพระมหาสมณเจ้า แทนคำว่า สมเด็จพระสังฆราช จึงโปรดสถาปนาเปลี่ยนคำนำพระนามพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมสมเด็จพระปวเรศวริยาลงกรณ์เป็น สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๙

สมเด็จพระอริยวงษาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงษาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง มหาสงฆปรินายก ตรีปิฎกกลากุสโลภาศ ปรมินทรมหาราช
หิโตปสัมปทาจารย์ ปุสสเทวาภิธานสังฆวิสุต ปาวจนุตมสาสนโสภณ วิมลศีลสมาจารวัตร พุทธสาสนบริสัชคารวสถาน
วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ อดุลยคัมภีรญาณสุนทร มหาอุดรคณฤศร บวรสังฆารามคามวาสี อรัญวาสี
สถิตย์ ณ วัดราชประดิษฐสถิตย์มหาสีมารามวรวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๔๓๖ - ๒๔๔๒

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๐

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า[๕] กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระองค์เจ้ามนุษยนาคมานพ)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระเจ้าบรมวงษ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ศรีสุคตขัตติยพรหมจารี สรรเพชญรังศีกัลยาณวากย์ มนุษยนาคอเนญชาริยวงษ์ บรมพงศาธิบดี จักรีบรมนาถประนัดดา มหามกุฎกษัตรราชวรางกูร จุฬาลงกรณปรมินทร์สูรครุฐานิยภาดา วชิราวุธมหาราชหิโตปัธยาจารย์ ศุภศีลสารมหาวิมลมงคลธรรมเจดีย์ สุตพุทธมหากวี ตรีปิฎกาทิโกศล เบญจปฏลเศวตฉัตร ศิริรัตโนปลักษณมหาสมณุตมาภิเษกาภิษิต วิชิตมารสราพก ธรรมเสนาบดี อมรโกษินทรโมลีมหาสงฆปรินายก พุทธศาสนดิลกโลกุตมมหาบัณฑิตย์ สิทธรรถนานานิรุกติประติภาน มโหฬารเมตตาภิธยาศรัย พุทธาทิรัตนตรัยคุณารักษ์ เอกอัครมหาอนาคาริยรัตน์ สยามาธิปัตยพุทธบริษัทเนตร สมณคณินทราธิเบศสกลพุทธจักรกฤตโยปการ มหาปาโมกขประธานสถาวีรวโรดม บรมนาถบพิตร เสด็จสถิตย์ ณ วัดบวรนิเวศน์ราชวรวิหาร พระอารามหลวง มุสิกนาม

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๔๕๓ - ๒๔๖๔

---

[๕] พุทธศักราช ๒๔๖๔ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดสถาปนาเปลี่ยนคำนำพระนามของสมเด็จพระบรมวงศ์เธอ กรมพระวชิรญาณวโรรส พระราชอุปัธยาจารย์ เป็น สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติยศ นอกจากนี้ทรงสถาปนาคำนำหน้าพระนามพระบรมวงศ์ที่ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราชทุกพระองค์ในอดีตเป็นสมเด็จพระมหาสมณเจ้าด้วย ได้แก่ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส และสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๑

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า (หม่อมเจ้าภุชงค์)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

พระเจ้าวรวงศเธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ ขัตติยมหาเจษฎานุพงศ อริยวงศาคตญาณวิมล สกลมหาสงฆปรินายก ตรีปิฎกกลาโกศล ภัทรผลพูลสวัสดิสัทธรรมทีปกร ไทวภราดรมหาราชาภินิษกรมณาจารย์ ภุชงคบุราภิธานครุฐานิยมมหาบัณฑิต สุขสิทธิหิตรรถเมตตาขันตยาศรัย ศรีรัตนตรัยศรณาภิรัต สยามาธิปัตยามหาสังฆปาโมกขประธานาธิบดี ศรีสมณุดมบรมบพิตร เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธราชวรวิหาร พระอารามหลวง สิงหนาม

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๔๖๔ - ๒๔๘๐

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๒

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทโว)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมวิธานธำรง สกลสงฆปรินายก ตรีปิฎกกลากุศโลภาส อานันทมหาราชพุทธมามกาจารย์
ติสสเทวาภิธานสังฆวิสสุต ปาวจนุตตมโศภน วิมลศีลสมาจารวัตร พุทธศาสนิกบริษัทคารวสถาน
วิจิตรปฏิภานพัฒนคุณ อดุลคัมภีรญาณสุนทร บวรสังฆาราม คามวาสี อรัญญวาสี
เสด็จสถิต ณ วัดสุทัศนเทพวราราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๔๘๑ - ๒๔๘๗

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๓
สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นภวงศ์)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ วิสุทธิสงฆคุณาลังการ อริยวงศาคตญาณวิมล
สกลมหาสังฆปรินายก ตรีปิฎกกลากุสโลภาส ภูมิพลมหาราชหิโตปัธยาจารย์ สุจิตตาภิธานสังฆวิสุต
มหามกุฏมหาราชประนัปดา นภวงศราชกุลาภิวรรธน์ สุขุมอรรถธรรมวิจารปรีชา กาพยรจนาฉันทพากยปฏิภาณ
ปาวจนุตตมญาณวราภรณ์ สุนทรวิสุทธิพรหมจรรย์ วิมลศีลธันธสมาจารวัตร พุทธศาสนิกบริษัทคารวสถาน
วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ อดุลยคัมภีรญาณบัณฑิต สรรพคณิสสรมหาปธานาธิบดี ศรีสมณุดมบรมบพิตร คชนาม
เสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๔๘๘ - ๒๕๐๑

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๔

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปลด กิตฺติโสภโณ)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปรินายก ตรีปิฎกกลากุสโลภาส ภูมิพลมหาราช อนุศาสนาจารย์ กิตติโสภณาภิธานสังฆวิสุต ปาวจนุตตมกิตติโศภน วิมลศีลสมาจารวัตร พุทธศาสนิกบริษัท คารวสถาน วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ อดุลคัมภีรญาณสุนทร บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๕๐๓ - ๒๕๐๕

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๕

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาโณทโย)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมวิธานธำรง สกลมหาสังฆปริณายก ตรีปิฎกโกศล วิมลคัมภีรญาณ ญาโณทยาภิธานสังฆวิสุต พุทธบริษัทคารวสถาน ธรรมปฏิภาณญาณสุนทร บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัดสระเกศราชวรมหาวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๕๐๖ - ๒๕๐๘

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๖
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฺฐายี)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปรินายก ตรีปิฎกกลากุสโลภาส ภูมิพลมหาราช หิโตปสัมปทาจารย์ อุฏฐายีภิธานสังฆวิสุต ปาวจนุตตมสาสนโสภณ วิมลศีลขันธสมาจารวัตร พุทธศาสนิกบริษัท คารวสถาน วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ อดุลคัมภีรญาณสุนทร บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๕๐๘ - ๒๕๑๔

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๗

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกกลาสุโกศล วิมลคัมภีรญาณ
ปุณณสิริภิธานสังฆวิสุต ปาวจนุตตมสิกขาโรปการ ศีลขันธสมาจารสุทธิปฏิบัติ พุทธบริษัทคารวสถาน
วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ อดุลธรรมวิสารสุนทร บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช
เสด็จสถิต ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๕๑๕ - ๒๕๑๖

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๘

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกคัมภีรญาณ วาสนภิธานสังฆวิสุต
ปาวจนุตตมโสภณ ภัทรผลสาธารณูปกร ชินวรวงศวิวัฒ พุทธบริษัทคารวสถาน วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ
วิบุลศีลสมาจารวัตรสุนทร บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช
เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๕๑๗ - ๒๕๓๑

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระญาณสังวร บรมนริศรธรรมนีติภิบาล อริยวงศาคตญาณวิมล สกลมหาสังฆปริณายก ตรีปิฎกปริยัตติธาดา วิสุทธจริยาธิสมบัติ สุวัฑฒนภิธานสงฆวิสุต ปาวจนุตตมพิสาร สุขุมธรรมวิธานธำรง วชิรญาณวงศวิวัฒ พุทธบริษัทคารวสถาน วิจิตรปฏิภาณพัฒนคุณ วิบุลสีลาจารวัตรสุนทร บวรธรรมบพิตร สรรพคณิศรมหาปธานาธิบดี คามวาสี อรัณยวาสี สมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศราชวรวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๕๓๒ - ๒๕๕๖

สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เฉลิมพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต
ปาพจนฺตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุรุฐานียบัณฑิต วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตาภิวุฒ
ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒ พุทธบริษัทคารวสถาน
วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช
เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง

ทรงดำรงตำแหน่งระหว่างพุทธศักราช ๒๕๖๐ - ปัจจุบัน

สมเด็จพระสังฆราชสมัยรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระสังฆราชเป็นตำแหน่งสูงสุดของคณะสงฆ์ เป็นประมุขสูงสุดในการปกครองฝ่ายพุทธจักร การปกครองคณะสงฆ์ไทยมีธรรมเนียมปฏิบัติสืบต่อกันมายาวนานตั้งแต่ครั้งสมัยกรุงสุโขทัยจนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

สมัยกรุงสุโขทัย มีหลักฐานที่ได้บันทึกไว้ในศิลาจารึกหลักที่ ๑ ได้กล่าวถึงคณะสงฆ์ในครั้งนั้นว่า

"กลางเมืองสุโขทัยนี้มีพิหาร มีพระพุทธรูปทอง มีพระอัฏฐารศ มีพระพุทธรูป มีพระพุทธรูปอันใหญ่ มีพระพุทธรูปอันราม มีพิหารอันใหญ่ มีพิหารอันราม *มีปู่ครูนีสไสยมุต มีเถร มีมหาเถร*"

"เบื้องตะวันตกเมืองสุโขทัยนี้มีอไรญิก พ่อขุนรามคำแหงกระทำโอยทานแก่*มหาเถรสังฆราชปราชญเรียนจบปิฎกไตร หลวกกว่าปู่ครูในเมืองนี้ทุกคน...*"

นอกจากนี้ได้มีการสันนิษฐานว่า ตำแหน่งสังฆราช ซึ่งหมายถึง ผู้เป็นเจ้าคณะใหญ่ของแต่ละคณะมีมากกว่าหนึ่งองค์ มีคณะคามวาสีเป็นฝ่ายขวา คณะอรัญวาสีหรือวันวาสีเป็นฝ่ายซ้าย มีพระสังฆราชเป็นเจ้าคณะทั้งสองฝ่าย อีกทั้งในแต่ละเมืองก็มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นสังฆปริณายกของเมืองนั้น ๆ อีกด้วย[๑]

หลักฐานในจารึกวัดป่าแดง ได้กล่าวถึงคณะสงฆ์ว่า มี ๓ คณะ คือ คณะคามวาสี คณะอรัญวาสี และคณะพระรูป ความว่า

"...เบื้องสงฆ์ทั้งหลายหนคามวาสี อันมีประธานคือสังฆราชญาณรุจีมหาเถร
...เบื้องพระรูปไซร้ ธมรังสีมหาเถร... เบื้องอรัญวาสีไซร้สุมงคลมหาเถร..."[๒]

สมัยกรุงศรีอยุธยา ในชั้นต้นสันนิษฐานว่ามีการปกครองแบบเดียวกับสมัยสุโขทัย ทำเนียบสมณศักดิ์ครั้งกรุงเก่ากล่าวว่า มีตำแหน่งสังฆปริณายก ๒ องค์ เรียกว่า พระสังฆราชซ้าย และพระสังฆราชขวา **มีสมเด็จพระอริยวงศาสังฆราชาธิบดี** เป็นสังฆราชฝ่ายขวาปกครองคณะเหนือ พระพนรัตนเป็นสังฆราชฝ่ายซ้ายปกครองคณะใต้ พระเกียรติยศสุพรรณบัฏจารึกพระนามเมื่อทรงตั้งทั้ง ๒ องค์ แต่ที่พระพนรัตนโดยปกติไม่ได้เป็นสมเด็จ ส่วนพระสังฆราชฝ่ายขวานั้นเป็นสมเด็จพระอริยวงศาสังฆราชาธิบดีทุกองค์ เรียกว่า "สมเด็จพระสังฆราช" มีศักดิ์สูงกว่าพระสังฆราชฝ่ายซ้าย รูปแบบการปกครองคณะสงฆ์ดังกล่าวสืบทอดมาตลอดสมัยกรุงธนบุรี [๓]

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้สืบทอดรูปแบบการสถาปนาพระสังฆราชซึ่งเป็นประมุขสูงสุดของคณะสงฆ์ มาตลอดนับตั้งแต่พุทธศักราช ๒๓๒๕ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ปฐมกษัตริย์ที่ทรงสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์จนกระทั่งรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร[๔] รัชกาลปัจจุบัน มีพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชรวม ๒๐ พระองค์ ดังนี้

---

๑ ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา."ว่าด้วยการปกครองคณะสงฆ์ครั้งกรุงสุโขทัย", **ตำนานคณะสงฆ์**. พระนคร: วัชรินทร์การพิมพ์, ๒๕๑๓,หน้า ๕-๑๑.

๒ "จารึกวัดป่าแดง", ใน **ประชุมจารึกภาคที่ ๘ จารึกสุโขทัย**, หน้า ๓๑๙-๓๓๓.

๓ ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา."ว่าด้วยการปกครองคณะสงฆ์ครั้งกรุงสุโขทัย", **ตำนานคณะสงฆ์**. พระนคร: วัชรินทร์การพิมพ์, ๒๕๑๓, หน้า ๑๒-๒๒.

๔ พระปรมาภิไธยในขณะนั้น ก่อนการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒

รัชกาลที่ ๑ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒ พระองค์ คือ

องค์ที่ ๑ สมเด็จพระสังฆราช (ศรี) เสด็จสถิต ณ วัดระฆังโฆสิตาราม ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชเมื่อพุทธศักราช ๒๓๒๕ พร้อมกับทรงสถาปนาพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ผู้น้อยที่บำเพ็ญประโยชน์แก่แผ่นดินตามโบราณราชประเพณี หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงปราบดาภิเษกและสถาปนากรุงรัตนโกสินทร์แล้ว จึงได้ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชเพื่อให้พระพุทธศาสนาและสังฆมณฑลมีความเจริญรุ่งเรืองสืบไป พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ ฉบับตัวเขียน กล่าวว่า

"ในปีขานจัตวาศกนั้น พระบาทสมเดจพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ทรงพระราชดำริห์ว่า ฝ่ายข้างราชอาณาจักรได้แต่งตั้งข้าราชการตามตำแหน่งเสร็จแล้ว ควรจะจัดการข้างฝ่ายพุทธจักรทำนุบำรุงพระพุทธสาสนาซึ่งเสื่อมทรุดเศร้าหมองนั้น ให้วิวัฒนาการรุ่งเรืองสืบไป จึ่งดำรัศให้สมเดจพระสังฆราช พระพุทธาจาริย พระพิมลธรรมซึ่งเจ้ากรุงธนบุรีให้ลงโทษถอดเสียจากพระราชาคณะนั้น โปรดให้คงที่สมณถานันดรศักดิ์ดังเก่าให้คืนไปอยู่ครองพระอารามตามเดิม..." [๕]

ทั้งนี้ ไม่ปรากฏหลักฐานการได้รับพระราชทานเครื่องประกอบสมณศักดิ์ สมเด็จพระสังฆราช (ศรี) สิ้นพระชนม์เมื่อพุทธศักราช ๒๓๓๗ ในพระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ ระบุว่า

"ครั้นจุลศักราช ๑๑๕๖ ปีขานฉอศกเปนปีที่ ๑๓ ในราชกาลที่ ๑ เมื่อเดือนห้า พระสังฆราชศรีอยู่วัดรมัง อาพาธถึงแก่มรณ..." [๖]

ภายในพระอุโบสถ วัดระฆังโฆสิตาราม ในปัจจุบัน

องค์ที่ ๒ สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ศุข) เสด็จสถิต ณ วัดมหาธาตุ[๗] ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช เมื่อจุลศักราช ๑๑๕๖ ปีขาล ฉศก ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๓๗ พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ขำ บุนนาค) กล่าวว่า

---

๕ นฤมล ธีรวัฒน์ (ผู้ชำระต้นฉบับ), **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ ฉบับเจ้าพระยาทิพากรวงศ์ ฉบับตัวเขียน**, หน้า ๑๗.

๖ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๒.

๗ รัชกาลที่ ๕ ทรงสถาปนาเพิ่มสร้อยนามวัดเป็น วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎ์

"สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดตั้งพระวันรัต (ศุข) วัดพระศรีสรรเพชญขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช"[๘]

สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ศุข) สิ้นพระชนม์เมื่อวันพุธ เดือน ๖ แรม ๑๑ ค่ำ ปีชวด อัฐศก จุลศักราช ๑๑๗๘ ตรงกับวันที่ ๒๒ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๓๕๙ เวลา ๒ โมงเช้า[๙]

พระอุโบสถวัดมหาธาตุ

รัชกาลที่ ๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๓ พระองค์ คือ

สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (มี) ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช เมื่อวันพฤหัสบดี เดือน ๙ แรม ๗ ค่ำ ปีชวด อัฐศก จุลศักราช ๑๑๗๘ ตรงกับวันที่ ๑๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๓๕๙ แล้วโปรดให้แห่จากวัดราชบุรณะ พระอารามเดิม ไปสถิต ณ วัดมหาธาตุ เมื่อวันจันทร์ เดือน ๔ ขึ้น ๙ ค่ำ ปีชวด อัฐศก จุลศักราช ๑๑๗๘ ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๓๕๙ จึงเกิดเป็นประเพณีที่จะทรงสถาปนาพระมหาเถรองค์ใดขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช ก็แห่มาสถิต ณ วัดมหาธาตุ สมเด็จพระสังฆราช (มี) สิ้นพระชนม์เมื่อวันเสาร์ เดือน ๑๐ แรม ๗ ค่ำ ปีเถาะ เอกศก จุลศักราช ๑๑๘๑ ตรงกับวันที่ ๑๑ กันยายน พุทธศักราช ๒๓๖๒ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๓ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

---

[๘] ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ขำ บุนนาค)** เรียบเรียง. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพฯ : กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, ๒๕๔๕, หน้า ๗.

[๙] ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๒**. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๖, หน้า ๑๑๕.

วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร ในปัจจุบัน

สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร)[๑๐] ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช[๑๑] เมื่อวันพฤหัสบดี เดือนอ้าย ขึ้น ๒ ค่ำ ปีมะโรง โทศก จุลศักราช ๑๑๘๒ ตรงกับวันที่ ๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๓๖๓ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว ในวันเดียวกันนั้น โปรดให้แห่มาสถิต ณ วัดมหาธาตุ สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร) สิ้นพระชนม์เมื่อวันพุธ เดือน ๑๐ แรม ๔ ค่ำ ปีมะเมีย จัตวาศก จุลศักราช ๑๑๘๔ ตรงกับวันที่ ๔ กันยายน พุทธศักราช ๒๓๖๕[๑๒] นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๔ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

สมเด็จพระสังฆราช (ด่อน) ไม่พบหลักฐานพระนาม ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช เมื่อเดือน ๔ ปีมะเมีย จัตวาศก จุลศักราช ๑๑๘๔ ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๖๕ แล้วโปรดให้แห่จากวัดสระเกศมาสถิต ณ วัดมหาธาตุ สมเด็จพระสังฆราช (ด่อน) สิ้นพระชนม์เมื่อวันศุกร์ เดือน ๑๐ แรม ๔ ค่ำ ปีขาล จัตวาศก จุลศักราช ๑๒๐๔ ตรงกับวันที่ ๒๓ กันยายน พุทธศักราช ๒๓๘๕ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

---

๑๐ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย โปรดเลื่อนสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช (สุก) เป็นสมเด็จพระราชาคณะที่สมเด็จพระญาณสังวร ซึ่งได้รับแต่งตั้งในปีเดียวกับการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช (มี) ถือได้ว่าเป็นพระมหาเถระฝ่ายอรัญวาสีพระองค์แรกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ที่ได้รับพระกรุณาโปรดสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชและตำแหน่งพระราชาคณะที่สมเด็จพระญาณสังวร นับเป็นตำแหน่งพิเศษที่พระราชทานแก่พระเถระผู้ทรงคุณวุฒิทางวิปัสสนาธุระโดยเฉพาะ

๑๑ จารึกพระสุพรรณบัฏเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๓๖๓ ณ หอพระมณเฑียรธรรม

๑๒ หนังสือประชุมหมายรับสั่ง ภาคที่ ๓ กรุงรัตนโกสินทร์ ระบุว่า สมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร) สิ้นพระชนม์ในเดือน ๕ ปีมะเส็ง ตรีศก จุลศักราช ๑๑๘๓

รัชกาลที่ ๓ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๑ พระองค์ คือ

สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (นาค) ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช เมื่อวันพุธ เดือน ๖ แรม ๑๑ ค่ำ ปีเถาะ เบญจศก จุลศักราช ๑๒๐๕ ตรงกับวันที่ ๒๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๓๘๖ ในประกาศพระบรมราชโองการให้สถิต ณ วัดมหาธาตุ แต่ด้วยขณะนั้นวัดมหาธาตุมีการปฏิสังขรณ์ครั้งใหญ่ จึงประทับ ณ วัดราชบุรณะ ธรรมเนียมการแห่พระสังฆราชมาสถิต ณ วัดมหาธาตุ ก็เป็นอันเลิกไปตั้งแต่สมัยสมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (นาค) เป็นต้นมา นับแต่บัดนั้นสมเด็จพระสังฆราชเคยสถิตอยู่ ณ พระอารามใดเมื่อก่อนที่จะสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช ก็ยังคงสถิตอยู่ ณ พระอารามนั้นสืบไป จากนั้นมาก็ไม่มีประเพณีที่สมเด็จพระสังฆราชต้องสถิต ณ วัดมหาธาตุอีก[๑๓] สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (นาค) สิ้นพระชนม์เมื่อปีระกา เอกศก จุลศักราช ๑๒๑๑ ตรงกับพุทธศักราช ๒๓๙๒ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๖ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

วัดราชบุรณะในอดีต

๑๓ สุเชาวน์ พลอยชุม. **พระเกียรติคุณสมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (นาค) วัดราชบุรณะ.** กรุงเทพฯ : มหามกุฏราชวิทยาลัย, ๒๕๔๑, หน้า ๔ - ๑๓.

รัชกาลที่ ๔ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๑ พระองค์ คือ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (พระองค์เจ้าวาสุกรี) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๗ หลังจากพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกแล้ว โปรดเลื่อนให้พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นปรมานุชิตชิโนรส ขึ้นเป็นพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปรมานุชิตชิโนรส และทรงพระกรุณาโปรดเฉลิมพระนาม ณ พระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เมื่อวันศุกร์ เดือน ๙ ขึ้น ๔ ค่ำ ปีกุน ตรีศก จุลศักราช ๑๒๑๓ ตรงกับวันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๓๙๔ เสด็จสถิต ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส สิ้นพระชนม์เมื่อวันศุกร์ เดือนอ้าย ขึ้น ๙ ค่ำ ปีฉลู เบญจศก จุลศักราช ๑๒๑๕ ตรงกับวันที่ ๙ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๓๙๖

▲ *พระรูปสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (พระองค์เจ้าวาสุกรี)*

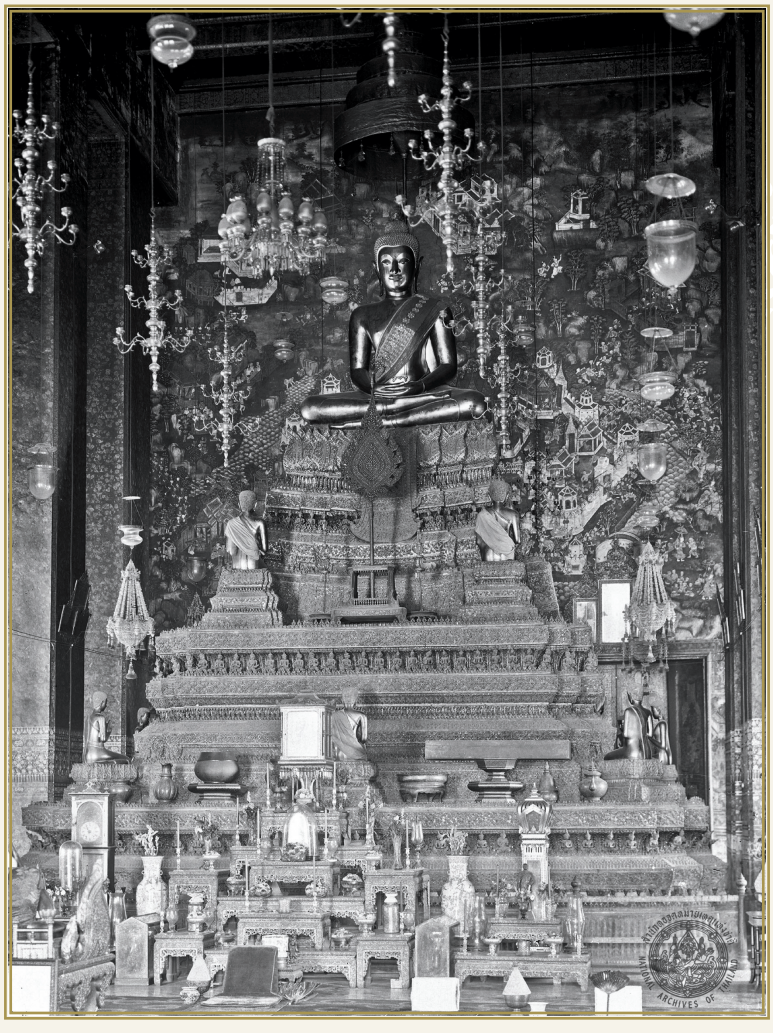

ภายในพระอุโบสถ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ▶

รัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒ พระองค์ คือ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้าฤกษ์) มีพระราชพิธีมหาสมณุตมาภิเษก ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร และมีพระบรมราชโองการสถาปนาเลื่อนพระอิสริยยศ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปวเรศวริยาลงกรณ์ เป็นพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมสมเด็จพระปวเรศวริยาลงกรณ์ วันที่ ๒๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๓๔ เสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศวิหาร สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้าฤกษ์) สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๓๕ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๘ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

คณะพระเถรานุเถระ เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงผนวชเมื่อพุทธศักราช ๒๔๑๖ (จากซ้ายไปขวา) สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม เป็นพระราชกรรมวาจาจารย์ สมเด็จพระพุฒาจารย์ (ศรี) วัดปทุมคงคา พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พระพรหมมุนี (เหมือน สุมิตฺโต) วัดบรมนิวาส สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ (พระองค์เจ้าฤกษ์) พระราชอุปัชฌาจารย์ สมเด็จพระวันรัต (ทับ พุทฺธสิริ) และพระสุคุณคณาภรณ์ (นิ่ม) วัดเครือวัลย์เป็นคณปูรกะ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ได้รับพระราชทานมุทธาภิเษกเป็นสมเด็จพระสังฆราชในพระนามเดิม คือ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ[๑๔] ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราชในราชทินนามที่ *"สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ"* เป็นพระองค์แรก ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๓๖ เสด็จสถิต ณ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๔๒ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๙ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

ภายในพระอุโบสถวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

---

๑๔ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๓๔ ปีเดียวกับที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

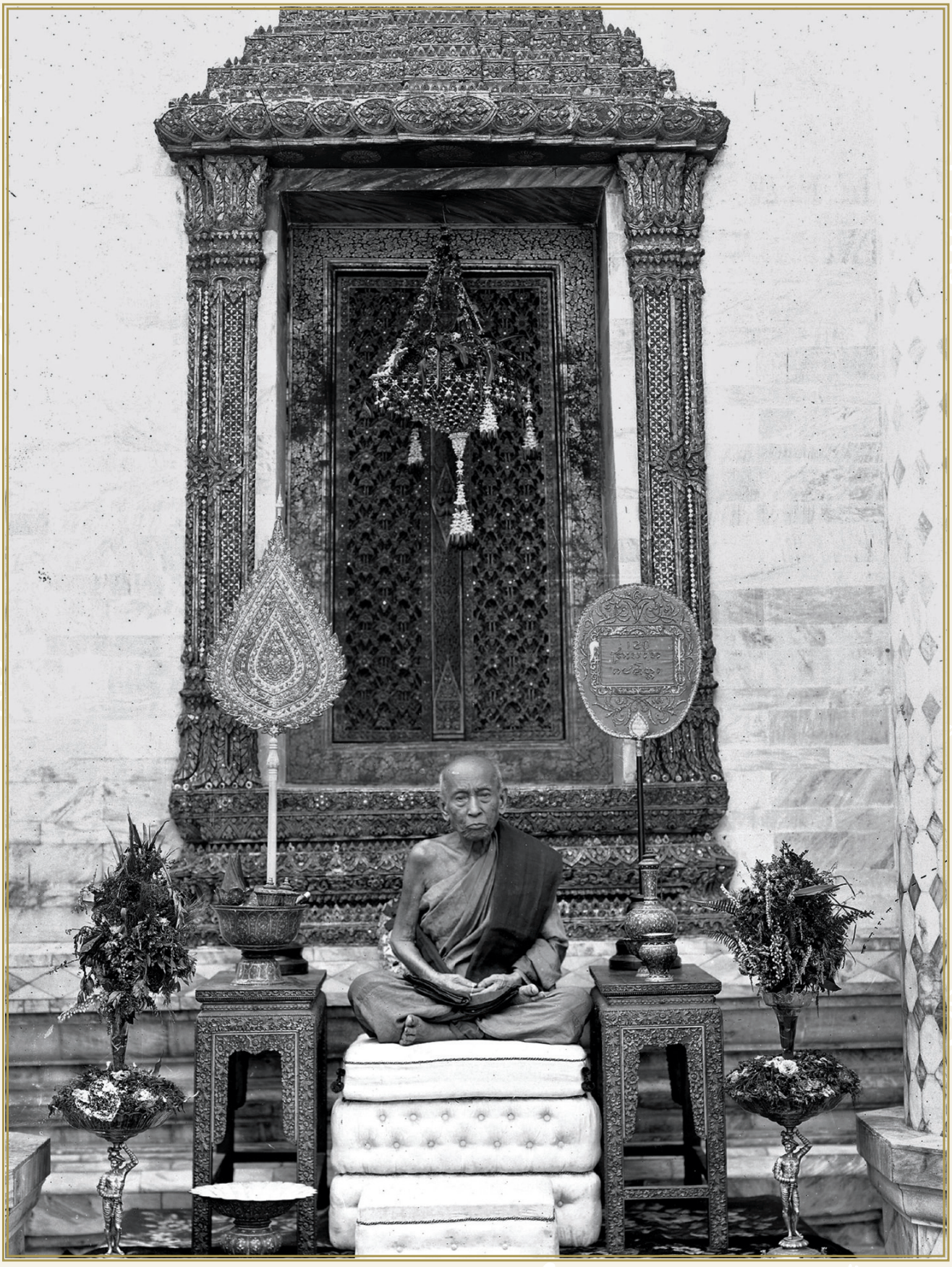

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว)

รัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒ พระองค์ คือ

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า[๑๕] **กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระองค์เจ้ามนุษยนาคมานพ)** หลังจากทรงประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกแล้ว ได้โปรดให้ตั้งการพระราชพิธีมหาสมณุตมาภิเษกสถาปนา ณ พระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อวันจันทร์ เดือนอ้าย ขึ้น ๔ ค่ำ ปีจอ โทศก จุลศักราช ๑๒๗๒ ตรงกับวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๔๕๓ เสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศวิหาร สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส สิ้นพระชนม์เมื่อวันอังคาร เดือน ๘ แรม ๑๔ ค่ำ ปีระกา ตรีศก จุลศักราช ๑๒๘๓ ตรงกับวันที่ ๒ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๖๔ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๐

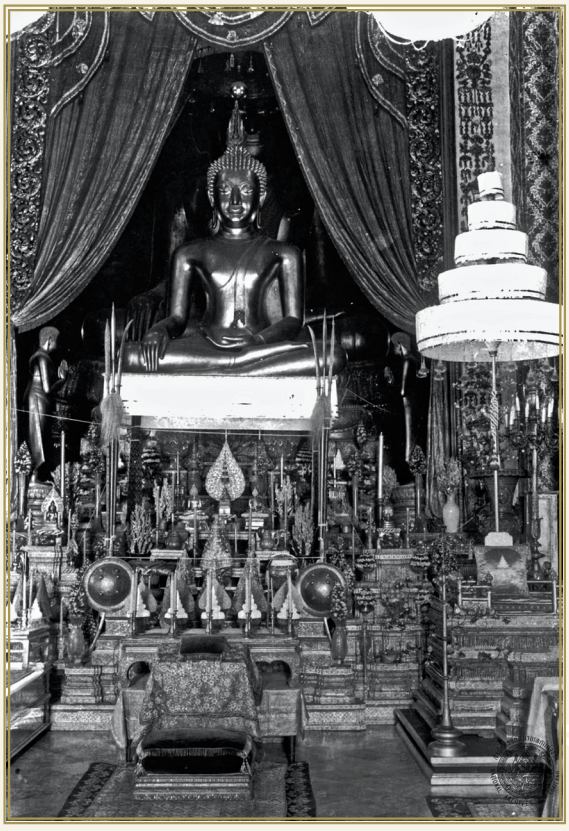

การตั้งแต่งพระแท่นมณฑลภายในพระอุโบสถวัดบวรนิเวศวิหาร เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ถวายมหาสมณุตมาภิเษกแด่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

วัดบวรนิเวศวิหาร

๑๕ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการให้เปลี่ยนคำนำหน้าพระนามสำหรับเรียกพระบรมวงศ์ ผู้ดำรงสมณศักดิ์ในตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช เป็น “สมเด็จพระมหาสมณเจ้า” โปรดให้เปลี่ยนคำนำหน้าพระนาม สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็น “สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส” เป็นพระองค์แรก พระนามว่า “สมเด็จพระมหาสมณเจ้า” จึงมีขึ้นเป็นครั้งแรก พร้อมกันนี้ทรงโปรดสถาปนาเปลี่ยนคำนำหน้าพระนาม สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระปรมานุชิตชิโนรส และสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ ซึ่งทรงดำรงสมณศักดิ์ในตำแหน่งพระสังฆราชในอดีต เป็น “สมเด็จพระมหาสมณเจ้า”ด้วยเช่นเดียวกัน

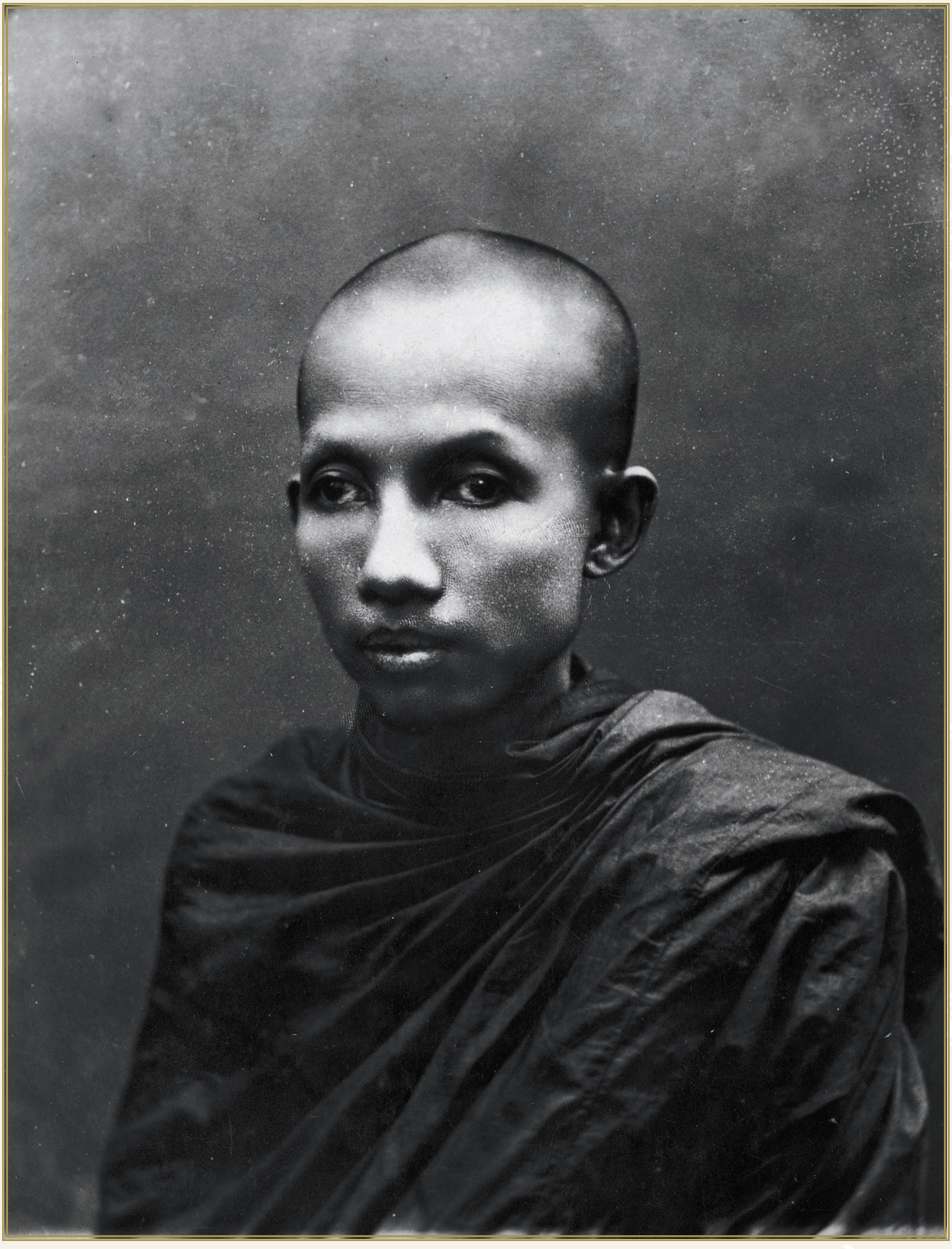

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (พระองค์เจ้ามนุษยนาคมานพ)

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า (หม่อมเจ้าภุชงค์) ทรงได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า เมื่อวันเสาร์ เดือน ๙ แรม ๒ ค่ำ ปีระกา ตรีศก จุลศักราช ๑๒๘๓ ตรงกับวันที่ ๒๐ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๖๔ เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สิ้นพระชนม์เมื่อวันพุธ เดือน ๙ แรม ๓ ค่ำ ปีฉลู นพศก จุลศักราช ๑๒๙๙ ตรงกับวันที่ ๒๕ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๐ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๑

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
ประทับฉายพระรูปร่วมกับคณะนวกภิกษุวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

รัชกาลที่ ๘ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๒ พระองค์ คือ

องค์ที่ ๑๒ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทโว) มีประกาศสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช และถวายพัดยศประจำตำแหน่ง ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๑ ต่อมาในวันที่ ๑๙ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๒ จึงมีพิธีสถาปนาเนื่องในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ครั้นวันที่ ๒๘ กันยายน พุทธศักราช ๒๔๘๒ แล้วแห่เชิญพระสุพรรณบัฏไปถวาย ณ พระอารามที่ประทับวัดสุทัศนเทพวราราม สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทโว) สิ้นพระชนม์ เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๗

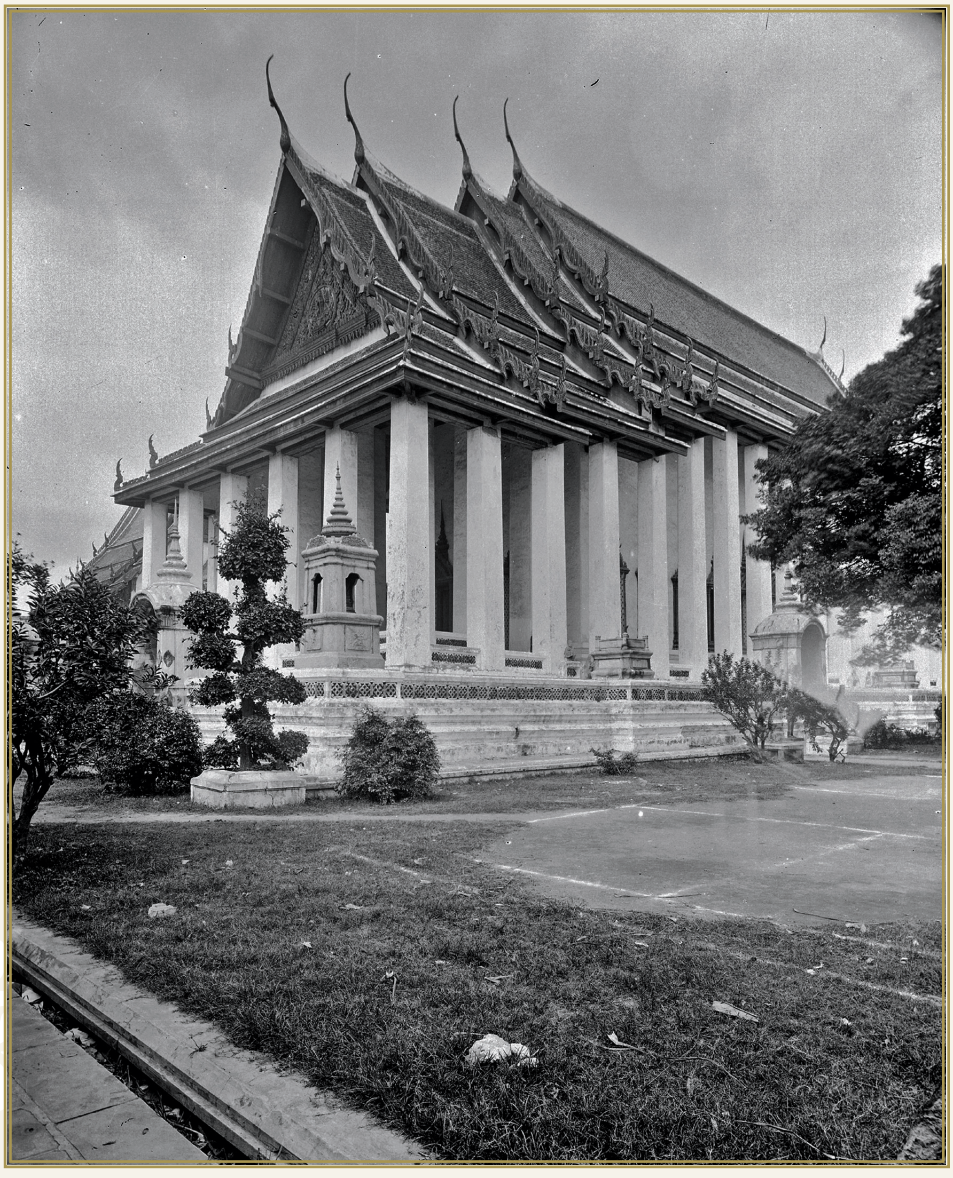

วัดสุทัศนเทพวราราม

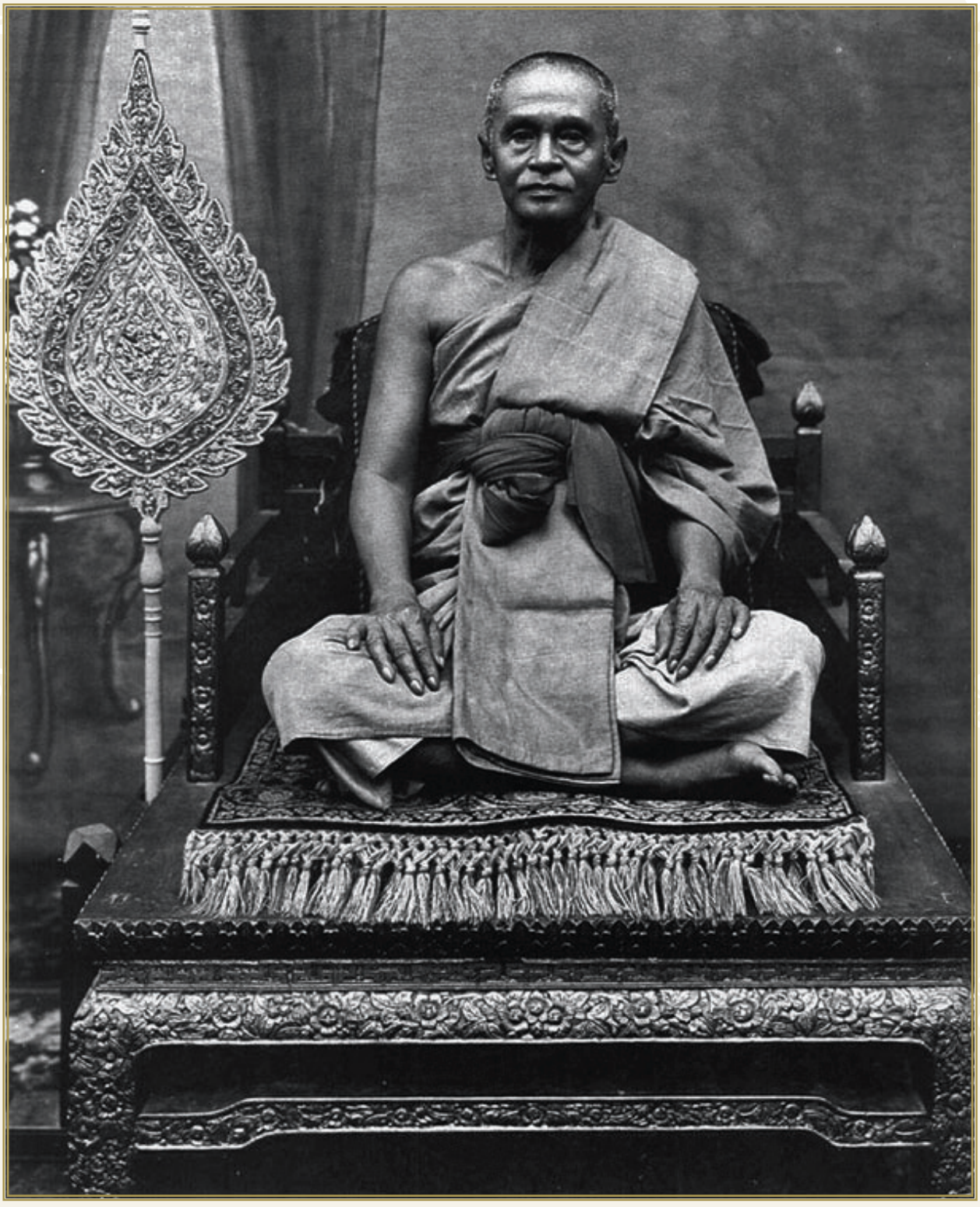

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทโว)

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นภวงศ์) เสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศวิหาร มีประกาศสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชในราชทินนามเดิม คือ สมเด็จพระวชิรญาณวงศ์ เมื่อวันที่ ๓๑ มกราคม พุทธศักราช ๒๔๘๘ ส่วนการพระราชพิธีนั้น ยังมิได้มีตามราชประเพณี ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ประกอบพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชตามราชประเพณี เนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๓

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ เป็นพระราชอุปัชฌาจารย์ ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ขณะทรงผนวช ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

รัชกาลที่ ๙ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ๖ พระองค์ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชตามราชประเพณี เป็นการเนื่องในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เมื่อวันที่ ๗ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓ ครั้นพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงผนวชในพุทธศักราช ๒๔๙๙ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกอบพระราชพิธีสถาปนาสมณศักดิ์และฐานันดรศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช ซึ่งเป็นพระราชอุปัชฌาจารย์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๙๙ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๐๑

สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (หม่อมราชวงศ์ชื่น นภวงศ์)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปลด กิตฺติโสภโณ) ได้รับพระราชทานสถาปนาเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๐๓ เป็นการเนื่องในพระราชพิธีฉัตรมงคลประจำปี ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เสด็จสถิต ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปลด กิตฺติโสภโณ) สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๐๕ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๔

วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

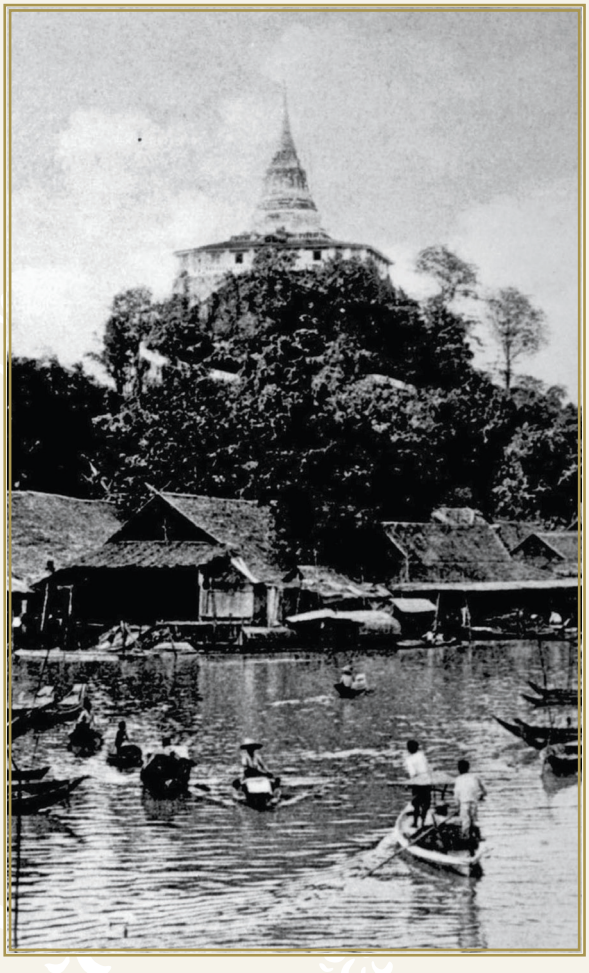

วัดสระเกศ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ฌาโณทโย) ได้รับพระราชทานสถาปนาเมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๐๖ เป็นการเนื่องในพระราชพิธีฉัตรมงคลประจำปี ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย เสด็จสถิต ณ วัดสระเกศ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ฌาโณทโย) สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๐๘ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๕

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี) เป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์แรกที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ตั้งการพระราชพิธีสถาปนาขึ้นเป็นราชประเพณีโดยเฉพาะท่ามกลางมหาสังฆสันนิบาต พร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการทหาร พลเรือน ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง เมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๐๘ และเป็นแบบราชประเพณีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ต่อ ๆ มา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายี) เสด็จสถิต ณ วัดมกุฏกษัตริยาราม สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๔ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๖

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฺฐายี)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๑๕ เสด็จสถิต ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ) สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๑๖ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๗

ภาพมุมสูงวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ) ประทับบนพระแท่นเศวตฉัตร
ณ พระอุโบสถวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๒ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๑๗ เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๒๗ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๓๑ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๘

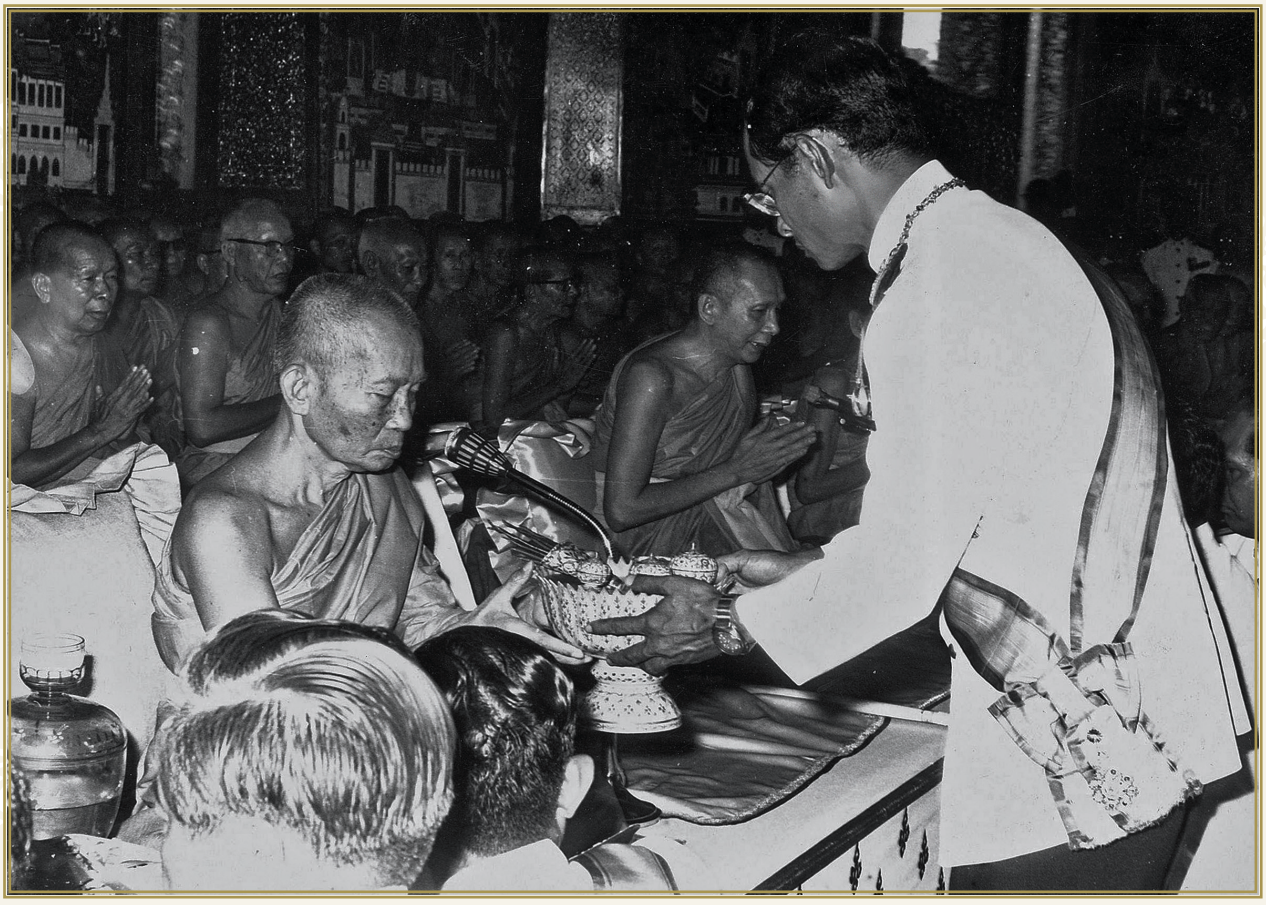

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ถวายเครื่องยศสมณศักดิ์
แด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)
ในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) ฉายพระรูปร่วมกับคณะสงฆ์
ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

สมเด็จพระญาณสังวร[๑๖] **สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)** ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๓๒ เสด็จสถิต ณ วัดบวรนิเวศวิหาร สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) สิ้นพระชนม์เมื่อวันที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖ นับเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙

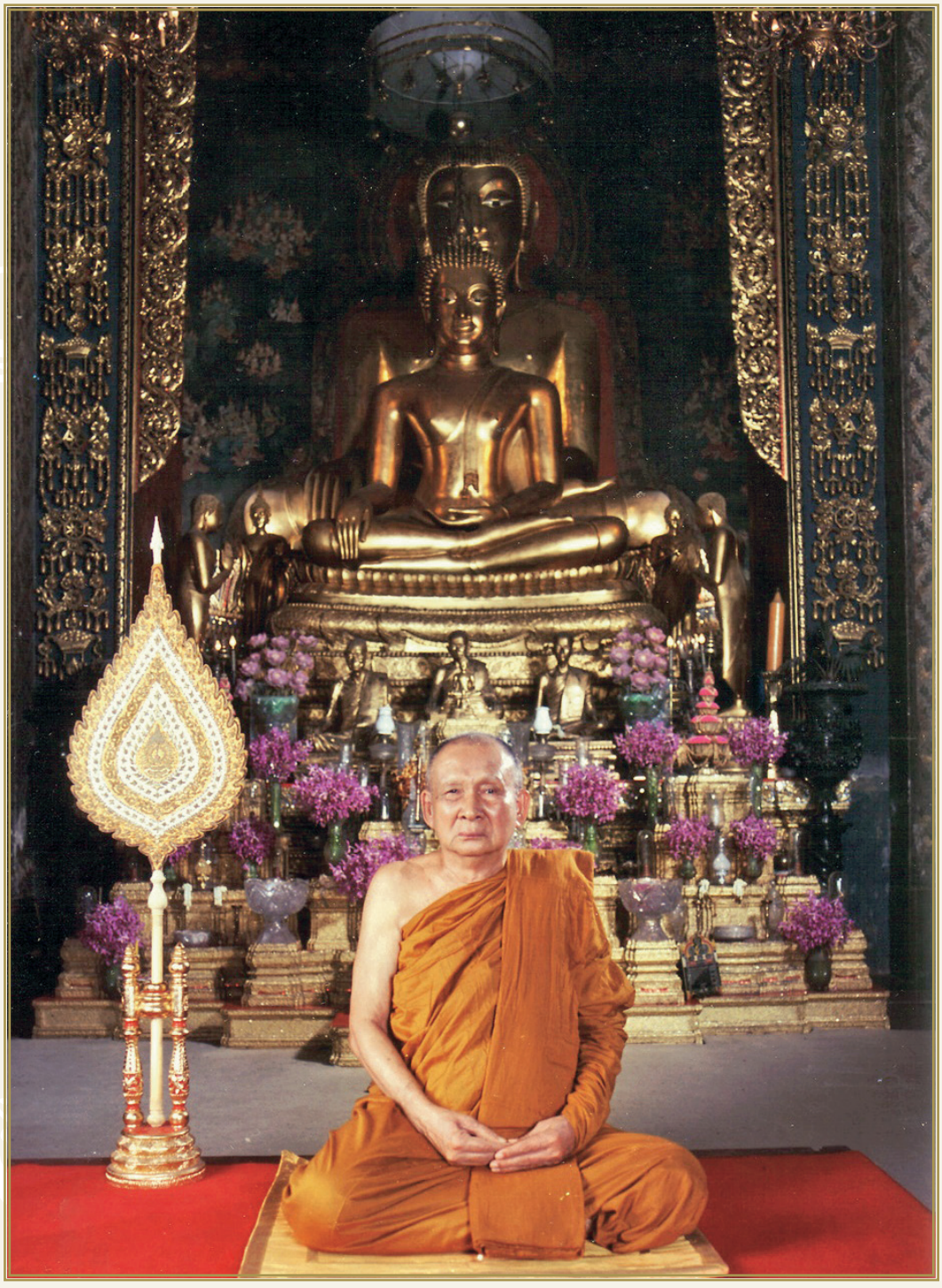

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน)

๑๖ สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช (เจริญ สุวฑฺฒโน) ได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระราชาคณะที่สมเด็จพระญาณสังวร นับเป็นสมเด็จพระญาณสังวรรูปที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

รัชกาลที่ ๑๐ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร[๑๗] ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ คือ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

[๑๗] พระปรมาภิไธยในขณะนั้น ก่อนการพระราชพิธีบรมราชาภิเษก พุทธศักราช ๒๕๖๒

พระนามสมเด็จพระสังฆราช

การออกพระนามสมเด็จพระสังฆราชแต่ละพระองค์ของไทย จะพบว่ามีความแตกต่างกัน โดยมีคำเรียก ๓ อย่าง คือ

๑. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า ใช้เรียกพระบรมวงศ์ผู้ได้รับถวายมหาสมณุตมาภิเษกสถาปนา[๑๘] เป็นสมเด็จพระสังฆราช ทรงเบญจปฏลเศวตฉัตร (เศวตฉัตร ๕ ชั้น) มี ๓ พระองค์ คือ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ และสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

เศวตฉัตร ๕ ชั้น

๒. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ใช้เรียกพระอนุวงศ์ผู้ทรงได้รับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช หรือหม่อมราชวงศ์ที่ทรงได้รับพระราชทานสถาปนาพิเศษ ทรงฉัตรตาดเหลือง ๕ ชั้น มี ๒ พระองค์ คือ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า และสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์

ฉัตรตาดเหลือง ๕ ชั้น

๓. สมเด็จพระสังฆราช ใช้เรียกสามัญชน ซึ่งได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช ทรงเศวตฉัตร ๓ ชั้น

เศวตฉัตร ๓ ชั้น

---

๑๘ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีพระบรมราชโองการให้เปลี่ยนคำนำหน้าพระนามสำหรับเรียกพระบรมวงศ์ ผู้ทรงดำรงสมณศักดิ์ในตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช เป็น “สมเด็จพระมหาสมณเจ้า”เป็นครั้งแรกเมื่อพุทธศักราช ๒๔๕๓

พิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

พิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตั้งแต่พระองค์ที่ ๑ จนถึงพระองค์ที่ ๒๐ มี ๒ ลักษณะ คือ พระราชพิธีมหาสมณุตมาภิเษกและพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

๑. **พระราชพิธีมหาสมณุตมาภิเษก** เป็นพระราชพิธีสำหรับพระบรมวงศ์ที่ทรงได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระมหาสมณเจ้า ประกอบด้วย**พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ**และ**พระราชพิธีสถาปนา** กำหนดพิธีหลังจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษกแล้ว หรือสุดแล้วแต่โอกาสอันสมควร

พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ กระทำ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระราชพิธีสถาปนา กระทำ ณ พระอุโบสถของพระอารามที่เสด็จสถิต กำหนดพิธีประมาณ ๕ ถึง ๗ วัน มีพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์และพราหมณ์ทำพิธีไสยเวท ครั้น ณ วันพระฤกษ์สถาปนาสมเด็จพระมหาสมณเจ้า ประทับเหนือตั่งมหาสมณอาสนอุทุมพร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานน้ำจากพระเต้าและพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแล้วประทับ ณ พระแท่นเศวตฉัตร ๕ ชั้น ในพระอุโบสถ โปรดเกล้าฯ ให้ประกาศพระบรมราชโองการมหาสมณุตมาภิเษกเฉลิมพระนามสถาปนาพระอิสริยยศ จบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถวายพระสุพรรณบัฏ เครื่องยศสมณศักดิ์ เครื่องสักการะ ดอกไม้ธูปเทียน ต้นไม้ทองเงิน มีเวียนเทียน สมโภชพระสุพรรณบัฏ

อนึ่ง สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ และสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส เมื่อทรงได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นที่สมเด็จพระสังฆราชนั้น ได้รับพระสุพรรณบัฏเลื่อนกรมในพระนามเดิม ไม่มีคำแสดงสมณศักดิ์ปรากฏในพระนาม ในรัชกาลที่ ๖ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงมีพระบรมราชโองการสถาปนาเปลี่ยนคำนำพระนามเป็น *“สมเด็จพระมหาสมณเจ้า”* ทุกพระองค์ดังกล่าวมาข้างต้น

พระราชพิธีมหาสมณุตมาภิเษก สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส

๒. พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช จำแนกเป็น ๒ ลักษณะ

ลักษณะที่ ๑ ประกอบด้วยพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ และพระราชพิธีถวายพระนาม กำหนดพิธีหลังจากพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ซึ่งจะมีการเฉลิมพระยศเจ้านาย ตั้งกรม เลื่อนกรม และตั้งข้าราชการผู้มีความชอบในแผ่นดิน หรือเป็นการต่อท้ายพระราชพิธีประจำปี หรือไม่สุดแต่พระราชอัธยาศัย เพราะบางครั้งตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชจะว่างอยู่เป็นเวลานาน มิได้ทรงสถาปนาพระเถระรูปใดขึ้นดำรงตำแหน่งดังกล่าว นอกจากนี้ ในพระราชพิธีสถาปนาสมณศักดิ์ มักจะทรงสถาปนาสมเด็จพระราชาคณะและพระราชาคณะหลายรูปในคราวเดียวกันด้วย

การจารึกพระสุพรรณบัฏ เมื่อโหรคำนวณวันพระฤกษ์ที่จะจารึกแล้ว อาลักษณ์ทำพิธีจารึกในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่น หอพระมณเฑียรธรรม หรือพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม มีพระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์และพราหมณ์ทำพิธีไสยเวท มีข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ร่วมเป็นสักขีพยาน

วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

การสถาปนา ต้องคำนวณวันพระฤกษ์เช่นกัน ประกอบพิธี ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามบ้าง ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัยบ้าง (ถ้าเป็นการเนื่องในพระราชพิธีประจำปี) หรือ ณ พระอารามที่สถิตบ้าง อาลักษณ์อ่านประกาศพระบรมราชโองการแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปถวายพระสุพรรณบัฏ เครื่องยศสมณศักดิ์ บางครั้งโปรดให้เชิญไปถวาย ณ พระอารามในภายหลัง นอกจากนี้ในรัชกาลที่ ๒ และรัชกาลที่ ๓ ยังมีประเพณีแห่เชิญสมเด็จพระสังฆราชจากอารามเดิมไปสถิต ณ วัดมหาธาตุอีกด้วย

พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย

สมเด็จพระสังฆราชที่ทรงได้รับสถาปนาสมณศักดิ์ในลักษณะดังกล่าวนี้ ได้แก่ สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑ ถึงพระองค์ที่ ๖ พระองค์ที่ ๙ และพระองค์ที่ ๑๑ ถึงพระองค์ที่ ๑๕

สำหรับพระองค์ที่ต่างไปบ้าง คือ สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๙ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (สา ปุสฺสเทโว) ทรงเป็นสมเด็จพระราชาคณะในสมณศักดิ์ดังกล่าวอยู่แล้ว จึงได้รับพระราชทานมุทธาภิเษกเชิญพระสุพรรณบัฏองค์เดิมไปประกอบพิธีสมโภชและรับพระราชทานเครื่องยศสมณศักดิ์ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ส่วนพระองค์ที่ ๑๒ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทโว) มีพระราชพิธีประกาศสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชแล้ว ถวายพัดยศประจำตำแหน่งที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามก่อนในพุทธศักราช ๒๔๘๑ เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร เสด็จนิวัตพระนครและจะทรงแสดงพระองค์เป็นพุทธมามกะต่อคณะสงฆ์ซึ่งมีสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประมุข ต่อมาในพุทธศักราช ๒๔๘๒ จึงตั้งพิธีสถาปนาถวายพระสุพรรณบัฏและเครื่องยศสมณศักดิ์ตามตำแหน่ง เป็นการเนื่องในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

ลักษณะที่ ๒ เป็นพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชโดยเฉพาะ โดยปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๕๐๕ มาตรา ๗ บัญญัติไว้ว่าพระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช และมาตรา ๘ บัญญัติว่า สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงตำแหน่งสกลมหาสังฆปริณายก ทรงบัญชาการคณะสงฆ์

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระราชดำริว่า ในการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชนั้น สมเด็จพระสังฆราชทรงดำรงสมณศักดิ์สูงสุด เป็นสกลมหาสังฆปริณายก ประธานาธิบดีของสงฆ์ และเป็นที่เคารพสักการะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมวงศานุวงศ์ รัฐบาล และพุทธศาสนิกชนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ จึงทรงอาศัยพระราชอำนาจทรงสถาปนาสมเด็จพระเถระขึ้นทรงดำรงสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช และสมควรที่จะถวายพระเกียรติยศ โดยการตั้งพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เป็นพระราชพิธีต่างหากโดยเฉพาะ และให้มีลักษณะพระราชพิธีแตกต่างกว่าก่อน ซึ่งเดิมมีเพียงเจ้าพนักงานอาลักษณ์อ่านกระแสพระบรมราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช และถวายพระสุพรรณบัฏ พัดยศ และเครื่องสมณศักดิ์ท่ามกลางมหาสังฆสันนิบาต ประกอบด้วย สมเด็จพระราชาคณะ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัดทั่วราชอาณาจักร และทางราชอาณาจักรก็ครบถ้วนทุกสถาบัน นับแต่พระบรมวงศานุวงศ์ ประธานฝ่ายบริหาร ตุลาการ และนิติบัญญัติ ตลอดจนข้าราชการทั้งมวล เป็นเอกลักษณ์อนุกรมพร้อมกัน อนุโมทนาสาธุการสมกับที่จะเป็นองค์พระประมุขปกครองคณะสงฆ์ เป็นที่เชิดชูพระพุทธศาสนาสืบไป

พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๘
ภายในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชตามกระแสพระราชดำริข้างต้น เริ่มในการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๖ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฺฐายี) เป็นต้นมาจนถึงพระองค์ที่ ๑๙

การสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงสืบทอดราชประเพณีการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชตามแบบที่มีมาก่อนนี้ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งพระราชพิธีประกอบด้วย พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ และพระราชพิธีสถาปนา

พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ กระทำ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โหรคำนวณพระฤกษ์ที่จารึก และขณะเจ้าพนักงานอาลักษณ์จารึกพระสุพรรณบัฏ พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย สังข์ แตร ดุริยางค์เมื่อเสร็จการ จากนั้นเชิญพระสุพรรณบัฏขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายทรงเจิม อนึ่ง การพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏจะกระทำคนละวันหรือในวันเดียวกันกับพระราชพิธีสถาปนา ก็สุดแต่พระฤกษ์

พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ

พระราชพิธีสถาปนา กระทำ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามเช่นกัน เมื่อทรงศีลแล้ว โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เจ้าพนักงานอาลักษณ์อ่านประกาศกระแสพระบรมราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ ท่ามกลางสังฆมณฑลและฝ่ายราชอาณาจักร สมเด็จพระราชาคณะนำสวดสงฆราชฏฐปนานุโมทนา กรรมการมหาเถรสมาคมรับอนุโมทนาสาธุการแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแด่สมเด็จพระสังฆราช พระสงฆ์ในสังฆมณฑลเจริญชัยมงคลคาถา ชาวพนักงานประโคมฆ้องชัย สังข์ แตร ดุริยางค์ พระสงฆ์ตามพระอารามทั่วราชอาณาจักรชุมนุมในพระอุโบสถเจริญชัยมงคลคาถาและย่ำระฆังพร้อมกัน เสร็จแล้วสมเด็จพระสังฆราชทรงรับเครื่องสักการะจากพระเถระผู้ใหญ่ฝ่ายมหานิกายและธรรมยุต ผู้แทนพระบรมวงศานุวงศ์ ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานรัฐสภา ประธานศาลฎีกา และบรรพชิตญวนและจีน เป็นต้น เป็นเสร็จพิธี นับเป็นการเพียบพร้อมและสมบูรณ์โดยโบราณราชประเพณีสมพระเกียรติยศทุกประการ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแด่สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙

ภาคที่

พระประวัติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

พระประวัติ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

พระชาติภูมิ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพระนามเดิมว่า อัมพร นามสกุล ประสัตถพงศ์ ประสูติที่ตำบลบางป่า อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี เมื่อวันอาทิตย์ แรม ๑๒ ค่ำ เดือน ๗ ปีเถาะ ตรงกับวันที่ ๒๖ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๐ เวลา ๕ นาฬิกา พระชนกชื่อ นายนับ ประสัตถพงศ์ พระชนนีชื่อ นางตาล ประสัตถพงศ์ ทรงเป็นบุตรคนที่ ๒ ในจำนวนพี่น้อง ๙ คน ครอบครัวเป็นชาวไทยเชื้อสายจีน ประกอบอาชีพค้าขาย

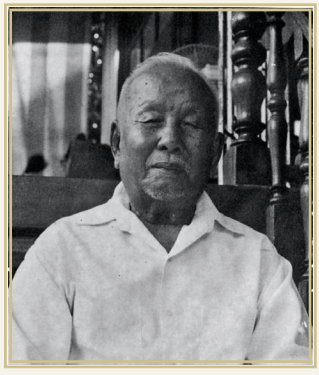

พระชนกชื่อ นายนับ ประสัตถพงศ์

พระชนนีชื่อ นางตาล ประสัตถพงศ์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และพระอนุชา พระเทพสุเมธี (ไสว วฑฺฒโน) ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดราชบุรี ธรรมยุต เจ้าอาวาสวัดศรีสุริยวงศาราม พระอารามหลวง ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี

ทรงพระอักษรเบื้องต้น

เมื่อครั้งพระเยาว์สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงพระอักษรชั้นประถมศึกษาที่โรงเรียนเทวานุเคราะห์ กองบินน้อยที่ ๔ ตำบลโคกกระเทียม อำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ และไปศึกษาต่อที่โรงเรียนประชาบาลวัดพเนินพลู ตำบลบางป่า อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จนสำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เมื่อพุทธศักราช ๒๔๘๐ เด็กชายอัมพรหรือสมเด็จพระสังฆราชในพระปฐมวัยนั้น ทรงฉายแววฉลาดเฉลียวและเอาใจใส่ในการเล่าเรียนอย่างยิ่ง ทรงสามารถสอบไล่ได้คะแนนสูงสุดในชั้นเรียนไม่เคยต่ำกว่าอันดับที่ ๓ ของช่วงชั้นเป็นประจำทุกปี

โรงเรียนประชาบาลวัดพเนินพลู หรือโรงเรียนวัดพเนินพลูในปัจจุบัน

ทรงบรรพชาอุปสมบท

เมื่อทรงพระเยาว์ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระอนามัยไม่สู้ดี ประชวรด้วยโรคเกี่ยวกับลำไส้ พระบุพการีจึงอธิษฐานบนบานให้บรรพชาเป็นสามเณรเพื่อให้หายจากอาการประชวร เมื่อพระชันษา ๑๓ ปี ทรงบรรพชาเป็นสามเณรที่วัดสัตตนารถปริวัตร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี มี**พระธรรมเสนานี (เงิน นนฺโท)** เจ้าคณะจังหวัดราชบุรี เป็นพระอุปัชฌาย์ แต่เดิมทรงตั้งพระทัยจะบรรพชาชั่วระยะเวลาหนึ่งแล้วจึงลาสิกขา แต่พระบุพการีขอร้องให้ดำรงสมณเพศต่อไป จึงเป็นเหตุให้ทรงบำเพ็ญเนกขัมมบารมีสืบมา เมื่อทรงเป็นสามเณร สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้เสด็จไปทรงเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนักของ**พระอธิการโสตถิ์ สุมิตฺโต** ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานเป็นพระราชาคณะที่**พระศรีธรรมานุศาสน์** เจ้าคณะอำเภอเมือง-บางแพ (ธรรมยุต) ณ วัดตรีญาติ ตำบลพงสวาย อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ทรงสอบได้ประโยคนักธรรมและบาลีชั้นต่าง ๆ ในสำนักเรียนวัดตรีญาติ ดังนี้

พุทธศักราช ๒๔๘๓ สอบได้นักธรรมชั้นตรี

พุทธศักราช ๒๔๘๔ สอบได้นักธรรมชั้นโท

พุทธศักราช ๒๔๘๖ สอบได้นักธรรมชั้นเอก และเปรียญธรรม ๓ ประโยค เป็นสามเณรเปรียญ

พุทธศักราช ๒๔๘๘ สอบได้เปรียญธรรม ๔ ประโยค

พระธรรมเสนานี (เงิน นนฺโท) พระอุปัชฌาย์
เมื่อครั้งทรงเป็นสามเณร ณ วัดสัตตนารถปริวัตร จังหวัดราชบุรี

พระอุโบสถ วัดสัตตนารถปริวัตร จังหวัดราชบุรี ในปัจจุบัน

พระศรีธรรมานุศาสน์
พระอาจารย์ ขณะทรงเป็นสามเณร ณ วัดตรีญาติ จังหวัดราชบุรี

อุโบสถ วัดตรีญาติ จังหวัดราชบุรี ในปัจจุบัน

พุทธศักราช ๒๔๙๐ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงพบกับ**พระจินดากรมุนี (ทองเจือ จินฺตากโร)** ซึ่งต่อมาได้รับพระราชทานสถาปนาเป็น**สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี** ได้ตระหนักเห็นคุณสมบัติอันดีของสามเณรอัมพร จึงชักชวนมาพำนักเพื่อศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรมในสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร พามาถวายไว้ใต้พระบารมีของ**สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)** ขณะนั้นทรงสมณศักดิ์ที่พระราชกวี

พุทธศักราช ๒๔๙๑ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงอุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ มหาพัทธสีมาวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ตรงกับวันอาทิตย์ ที่ ๙ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๑ ทรงได้พระสมณฉายาว่า “อมฺพโร” มี**สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)** ขณะทรงสมณศักดิ์ที่พระเทพโมลี เป็นพระอุปัชฌาย์ **สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (ทองเจือ จินฺตากโร)** ขณะมีสมณศักดิ์ที่พระจินดากรมุนี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน)
พระอุปัชฌาย์ เมื่อครั้งอุปสมบท
ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร

สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (ทองเจือ จินฺตากโร)
พระกรรมวาจาจารย์ เมื่อครั้งอุปสมบท
ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร

หลังจากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงอุปสมบทแล้ว ได้ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีในสำนักเรียนวัดราชบพิธ จนสำเร็จการศึกษาอีก ๒ ประโยค ดังนี้

พุทธศักราช ๒๔๙๑ ทรงสอบได้เปรียญธรรม ๕ ประโยค

พุทธศักราช ๒๔๙๓ ทรงสอบได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค

ทรงศึกษาพระปริยัติธรรมและภาษาต่างประเทศ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระอัธยาศัยโปรดการศึกษาเล่าเรียนทั้งทางธรรมคดีและโลกคดีรอบด้าน ได้ทรงสมัครเข้าศึกษา ณ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในปัจจุบัน) ทรงเป็นนักศึกษารุ่นที่ ๕ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาสาขาศาสนศาสตรบัณฑิต เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๐

พุทธศักราช ๒๕๐๙ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเข้าอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ เป็นพระธรรมทูตรุ่นแรก นับได้ว่าทรงวางพระองค์เป็นพระภิกษุที่ใฝ่รู้ ทรงศึกษาเล่าเรียนตามจารีตเดิมคือ การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและแผนกบาลี และทรงศึกษาความรู้สมัยใหม่คือการเข้าศึกษาในรูปแบบมหาวิทยาลัย และเปิดโลกทัศน์การเผยแผ่ธรรมะสู่สากล ทรงเป็นพระธรรมทูตไปเผยแผ่ศาสนายังประเทศต่าง ๆ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระทัยใฝ่ศึกษาด้านภาษาศาสตร์ ทรงเรียนพิเศษการสื่อสารภาษาอังกฤษกับอาจารย์ชาวต่างชาติเพิ่มเติม ทำให้ทรงสามารถตรัสภาษาอังกฤษได้อย่างคล่องแคล่ว เป็นประโยชน์ต่อการเผยแผ่ธรรมะไปสู่ประชาชนทุกหมู่เหล่า

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (แถวยืนลำดับที่ ๒ จากด้านซ้าย) ขณะทรงศึกษา ณ สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย

พุทธศักราช ๒๕๑๐ หลังจากสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงสำเร็จหลักสูตรการอบรมพระธรรมทูตแล้ว พระองค์เสด็จไปทรงศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ณ มหาวิทยาลัยพาราณสี สาธารณรัฐอินเดีย จนทรงสำเร็จการศึกษามหาบัณฑิต ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดี เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๒ นับได้ว่าเป็นพระภิกษุไทยรุ่นแรก ๆ ที่เดินทางไปเล่าเรียนวิชาการชั้นสูงตามหลักสูตรระดับมหาบัณฑิตจากมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ และทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราชพระองค์แรกแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ที่ทรงสำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
แถวยืนลำดับที่ ๓ จากซ้ายมาขวา ทรงสำเร็จหลักสูตรการอบรมพระธรรมทูต

พุทธศักราช ๒๕๕๒ สภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ได้มีมติถวายปริญญาศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต กิตติมศักดิ์ สาขาวิชาพุทธศาสตร์

พุทธศักราช ๒๕๕๓ สภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยมีมติถวายปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต กิตติมศักดิ์ สาขาวิชาธรรมนิเทศ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เฝ้ารับประทานพระพุทธรูปจากสมเด็จพระอุปัชฌายะหลังจากทรงสำเร็จการศึกษาจากสาธารณรัฐอินเดีย

นอกจากนี้ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงพระปรีชาสามารถในสรรพศิลปวิทยาหลากหลายสาขา โดยเฉพาะด้านอักษรศาสตร์ ทรงสนพระทัยศึกษาภาษาต่าง ๆ เช่น ทรงสนพระทัยศึกษาภาษามคธ เพื่อประโยชน์ในการทรงพระไตรปิฎก เป็นการรักษาเชิดชูพระปริยัติศาสนา ทรงพระปรีชาในการตรัสภาษาจีนสำเนียงต่าง ๆ ซึ่งทรงมีทักษะจากการสื่อสารกับครอบครัว ด้านภาษาอังกฤษและภาษาฮินดี ได้เสด็จไปทรงศึกษาที่สาธารณรัฐอินเดีย ทรงเข้าพระทัยและสามารถสื่อสารได้อย่างคล่องแคล่ว นอกจากนี้ยังสามารถสื่อสารภาษาท้องถิ่นต่าง ๆ ในประเทศไทยและประเทศในภูมิภาคอาเซียน ยังประโยชน์แก่การเผยแผ่ธรรมะให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

สภามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถวายปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
สาขาวิชาธรรมนิเทศ แด่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เมื่อพุทธศักราช ๒๕๕๓

ทรงศึกษาวิปัสสนากรรมฐาน

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงมีวัตรปฏิบัติทางวิปัสสนากรรมฐาน โปรดเสด็จไปทรงบำเพ็ญสมณธรรมร่วมกับพระภิกษุฝ่ายอรัญวาสีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่เสมอ โดยเฉพาะพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร วัดป่าอุดมสมพร อำเภอพรรณานิคม จังหวัดสกลนคร ขณะพำนัก ณ วัดถ้ำขาม จังหวัดสกลนคร ซึ่งทรงเคารพนับถือเป็นพระอาจารย์ฝ่ายวิปัสสนาธุระ ทำให้ทรงสนิทสนมคุ้นเคยกับพระวิปัสสนาจารย์และพระภิกษุผู้บำเพ็ญสมณธรรมสายพระกรรมฐานสืบมาตราบจนปัจจุบัน อาทิ พระราชวุฒาจารย์ (ดูลย์ อตุโล) อดีตเจ้าอาวาสวัดบูรพาราม อำเภอเมืองสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ หลวงปู่ขาว อนาลโย วัดถ้ำกลองเพล อำเภอเมืองหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู พระราชนิโรธรังสีคัมภีรปัญญาวิศิษฏ์ (เทสก์ เทสรังสี) วัดหินหมากเป้ง อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย และพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) วัดป่าบ้านตาด อำเภอเมืองอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี ฯลฯ

ถึงแม้พระอาจารย์ฝั้นจะมรณภาพไปนานแล้ว แต่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ก็ยังเสด็จไปทรงร่วมในศาสนกิจต่าง ๆ พร้อมทั้งทรงรับเป็นประธานมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโรด้วย

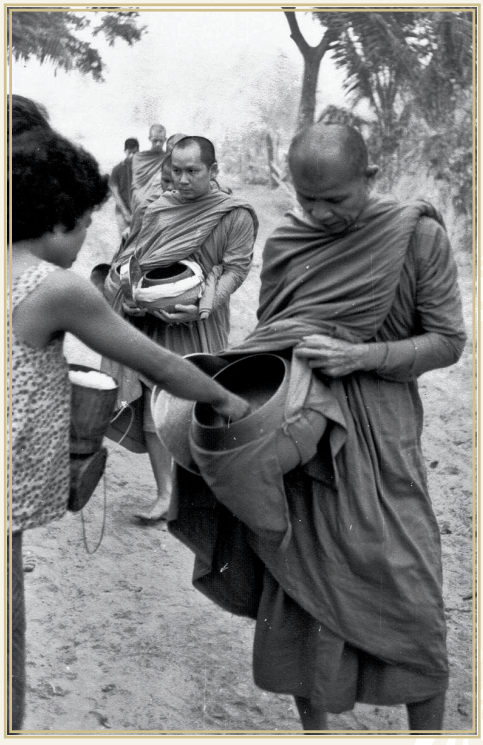

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ขณะยังทรงเป็นพระมหาอัมพร อมฺพโร ออกบิณฑบาตพร้อมกับพระธรรมวิสุทธิมงคล (บัว ญาณสมฺปนฺโน) ที่บ้านตาด จังหวัดอุดรธานี เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๘

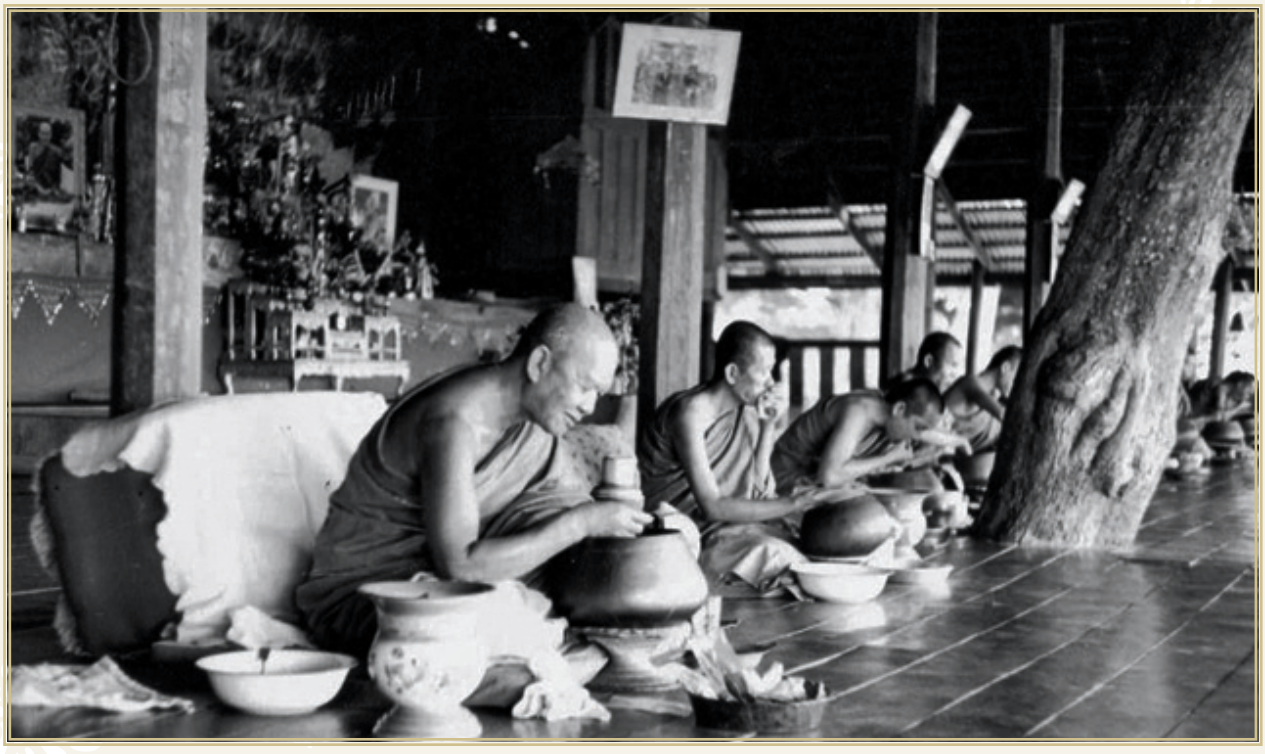

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ขณะเป็นพระมหาอัมพร อมฺพโร (ลำดับที่ ๓ ถัดจากพระอาจารย์ฝั้น และสมเด็จพระพุทธปาพจนบดี) เสวยภัตตาหารในบาตร ตามแนวปฏิบัติของพระวัดป่า

พระปฏิปทาสัมมาปฏิบัติ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงครองเนกขัมมปฏิปทาพรหมจริยาภิรัตอย่างบริบูรณ์ ปราศจากข้อสงสัยเคลือบแคลง พระองค์มีพระอุปนิสัยเรียบร้อย อ่อนโยน มีความสมถะ สันโดษ เรียบง่ายเป็นอย่างยิ่ง ทรงมัธยัสถ์และโปรดใช้วัตถุปัจจัยสิ่งของต่าง ๆ อย่างคุ้มค่า หากไม่ชำรุดสิ้นสภาพจริง ๆ ก็จะไม่ทรงทิ้ง ในขณะที่การอันใดที่เกี่ยวข้องกับความประณีตงดงามของพระอารามและการถวายพุทธบูชาในพระบวรพุทธศาสนา จะทรงเอาพระทัยใส่ในรายละเอียด ประทานพระมติแนะนำการตั้งแต่งอย่างรอบคอบและเหมาะสมให้สมกับเป็นของบูชาในพระศาสนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นอกจากนี้ ยังทรงถือข้อวัตรปฏิบัติตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด ทรงเอาพระทัยใส่กวดขันพระภิกษุสามเณรให้ปกครองให้วางตนภายในกรอบของพระธรรมวินัย แม้จะทรงเข้มงวดกวดขันในพระธรรมวินัยของพระภิกษุสามเณร แต่ก็เป็นไปด้วยน้ำพระทัยเปี่ยมด้วยพรหมวิหารธรรม พระองค์มักทรงกำชับและเป็นเนติแบบอย่างให้บรรพชิตมีจรรยามารยาททางกายและวาจาให้เรียบร้อยตามพระวินัยบัญญัติแบบอย่างสมบัติของผู้ดี อันเป็นแนวทางที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระอุปัชฌาย์ทรงวางแบบไว้

สมเด็จพระสังฆราช มีพระคุณลักษณะเด่นอีกประการ คือ ทรงมีจริยาการสดใสเบิกบาน ทรงแย้มพระสรวลละไมเป็นนิตย์ โปรดมีพระปฏิสันถารโอภาปราศรัยกับผู้คนทั่วไปทุกชั้นทุกวัย ไม่ทรงถือพระองค์ แม้เป็นสมเด็จพระราชาคณะแล้ว ก็มักมีรับสั่งให้ผู้เข้ามากราบถวายสักการะหรือขอประทานพระกรุณาในโอกาสต่าง ๆ ให้ปฏิบัติตนต่อพระองค์เหมือนพระสงฆ์สามัญธรรมดาเท่านั้น ยังความซาบซึ้งใจแก่ผู้ที่มีโอกาสได้เฝ้าต่างสัมผัสถึงพระเมตตากรุณา

สมณศักดิ์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงได้รับพระราชทานพระมหากรุณาจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร พระราชทานแต่งตั้งเลื่อน และสถาปนาสมณศักดิ์ ตามลำดับ ดังนี้

พุทธศักราช ๒๕๑๔ ได้รับพระราชทานตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระปริยัติกวี

พุทธศักราช ๒๕๒๔ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชสารสุธี

พุทธศักราช ๒๕๓๓ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพเมธาภรณ์

พุทธศักราช ๒๕๓๘ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมเมธาภรณ์

พุทธศักราช ๒๕๔๓ ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาขึ้นเป็นพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองที่ พระสาสนโสภณ

พุทธศักราช ๒๕๕๒ ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์

พุทธศักราช ๒๕๖๐ ทรงได้รับพระราชทานพระมหากรุณาจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร พระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ลำดับที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

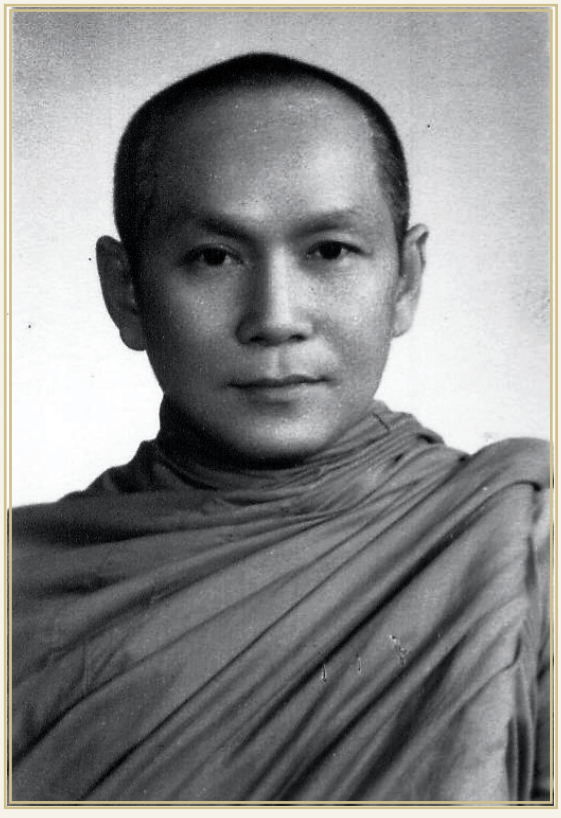

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ขณะทรงดำรงสมณศักดิ์ที่พระปริยัติกวี

พระกรณียกิจ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระวิริยอุตสาหะทรงประกอบพุทธศาสนกิจนานัปการ เพื่อเชิดชูพระพุทธศาสนาให้เจริญวัฒนาในหลายด้าน ดังนี้

ด้านการเผยแผ่

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระปรีชาสามารถในการแสดงธรรมะ ทรงเป็นธรรมกถึกแสดงธรรมเทศนาประจำวันธรรมสวนะแก่อุบาสกอุบาสิกาผู้มารักษาศีลปฏิบัติธรรมเป็นประจำ อีกทั้งได้ทรงวางรากฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาไปยังประเทศต่าง ๆ ทรงเอาพระทัยใส่รับพระธุระกิจการพระธรรมทูต เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๖ ขณะทรงดำรงสมณศักดิ์ที่พระปริยัติกวี ทรงบุกเบิกกิจการพระธรรมทูตในยุคเริ่มแรก ทรงเป็นหัวหน้าพระธรรมทูตนำพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ ณ วัดพุทธรังษีสแตนมอร์ นครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย เพื่อทรงปฏิบัติศาสนกิจด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ถือว่าเป็นพระธรรมทูตของคณะสงฆ์ธรรมยุตรุ่นแรกที่ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนายังต่างประเทศ ทรงวางรากฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทอย่างมีรูปแบบ ทำให้พระพุทธศาสนามีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น มีวัดและพระสงฆ์ไทยอยู่ประจำที่เครือรัฐออสเตรเลียหลายแห่ง และได้ขยายไปยังเมืองใหญ่ ๆ อีกหลายเมือง เช่น กรุงแคนเบอร์รา นครเมลเบิร์น และเมืองดาร์วิน เป็นต้น นอกจากนี้ทรงเป็นที่ปรึกษาสำนักฝึกอบรมพระธรรมทูตไปต่างประเทศ (ธรรมยุต) คอยให้คำแนะนำแก่พระธรรมทูตของคณะสงฆ์ไทยที่จะเผยแผ่พระพุทธศาสนายังต่างประเทศ และทรงเป็นผู้แทนมหาเถรสมาคมในครั้งที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดงานวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ณ สำนักงานใหญ่ องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

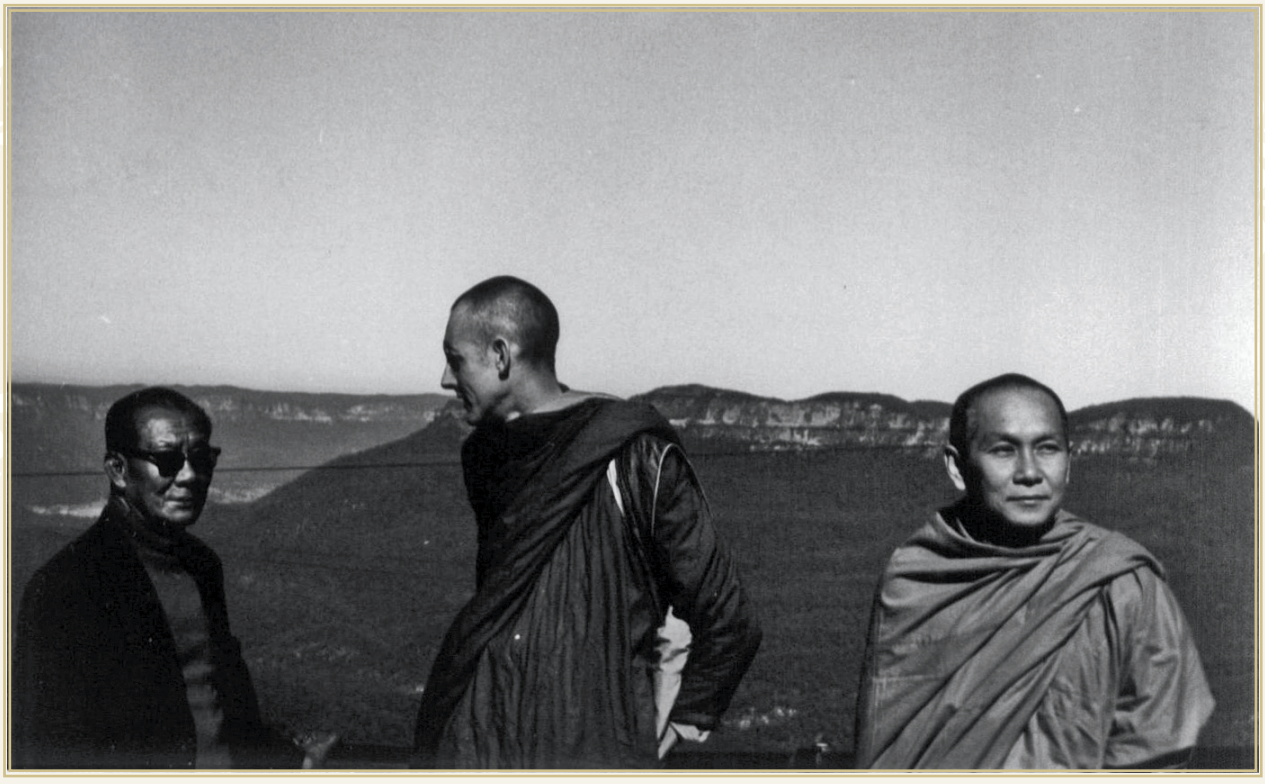

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ระหว่างเสด็จไปทรงปฏิบัติพระศาสนกิจในฐานะพระธรรมทูต

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ขณะไปเผยแผ่พระพุทธศาสนา ณ วัดพุทธรังษีสแตนมอร์ นครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ขณะทรงดำรงสมณศักดิ์ที่ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เป็นแม่กองงานพระธรรมทูต เป็นประธานในพิธีปิดการฝึกอบรมพระธรรมทูต รุ่นที่ ๕๒

ด้านการศึกษา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงรับเป็นอาจารย์สอนพระธรรมวินัยแก่พระภิกษุสามเณร ทรงเป็นกรรมการสนามหลวงแผนกธรรมและแผนกบาลี ทรงเป็นประธานกรรมการจัดการสอบนักธรรมและธรรมศึกษาสนามหลวง ทรงเป็นประธานศูนย์ธรรมศึกษา ในสำนักนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิธ ทรงเป็นอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และทรงเป็นนายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในปัจจุบัน

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ขณะทรงดำรงพระสมณศักดิ์ที่ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ทรงประกอบพิธีวางศิลาฤกษ์ อาคารเรียนเฉลิมพระเกียรติ ณ วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย ณ วัดป่าทรงคุณ ตำบลดงพระราม อำเภอเมืองปราจีนบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ด้านการศึกษาสงเคราะห์และสาธารณสงเคราะห์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงอุปถัมภ์กิจการสาธารณสงเคราะห์เพื่อพุทธศาสนิกชนเป็นอันมาก เช่น โรงเรียนวัดราชบพิธ โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราช (วาสน มหาเถระ) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุวาสนะเวศม์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มูลนิธิสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถระ) และมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทั้งนี้สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ทรงอุปการะกิจการของมูลนิธิ และทรงดำรงตำแหน่งนายกกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ทรงเอาพระทัยใส่บริหารกิจการของมูลนิธิให้เจริญก้าวหน้าตามวัตถุประสงค์ ทรงอุทิศพระองค์เพื่อพระพุทธศาสนาและสังคมมาโดยตลอด

นอกจากนี้ ทรงเป็นกรรมการฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม สนับสนุนการศึกษาด้วยการมอบทุน สนับสนุนและส่งเสริมแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ทั้งด้านสามัญศึกษาและปริยัติศึกษา เพื่อให้ศิษยานุศิษย์มีโอกาสได้รับการศึกษามากยิ่งขึ้น ทรงรับเป็นประธานมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร ทรงมีพระเมตตาแก่พุทธศาสนิกชนที่ได้รับความเดือดร้อน ในฐานะทรงเป็นรองประธานกองทุน "วัดช่วยวัด" ของมหาเถรสมาคมเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยธรรมชาติและอุบัติภัย

ด้านสาธารณูปการ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นประธานอำนวยการฝ่ายบรรพชิต พระมหาธาตุเจดีย์ และเขตพุทธาวาสเฉลิมพระเกียรติ ในโอกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี และโอกาสฉลองมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๐ ณ วัดธัมมธโร กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย ทรงเป็นประธานสร้างวัดแหล่งทองแดง พรหมสราราม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ทรงเป็นประธานกรรมการควบคุมดูแลการปฏิสังขรณ์เสนาสนะ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร และประทานพระอุปถัมภ์แก่การซ่อมแซม จัดสร้างวัตถุ และเสนาสนะอื่น ๆ ประทานแก่วัดต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ด้านการปกครอง

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงบริหารและปกครองคณะสงฆ์ และทรงอบรมพระภิกษุและสามเณรให้ปฏิบัติสมณวัตรและบำเพ็ญตนโดยเคร่งครัดตามพระธรรมวินัยอย่างสม่ำเสมอ ทรงได้รับแต่งตั้งจากมติมหาเถรสมาคมให้เป็นที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔ - ๑๕ (ธรรมยุต) จนได้รับพระบัญชาแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสยุคที่ ๖ ของวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร อีกทั้งได้ทรงอนุเคราะห์เผื่อแผ่ไปยังพระภิกษุและสามเณรทั่วสังฆมณฑลด้วยพระเมตตา ทรงดำรงตำแหน่งกรรมการมหาเถรสมาคมอย่างต่อเนื่องและยาวนาน อีกทั้งทรงเป็นแม่กองงานพระธรรมทูตตามที่ทรงเป็นผู้วางรากฐานกิจการนี้มาตั้งแต่ต้น และในพุทธศักราช ๒๕๖๐ ทรงได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จึงทรงเป็นผู้ปกครองสูงสุดของคณะสงฆ์ไทย

พระกรณียกิจด้านการปกครองซึ่งยังทรงปฏิบัติหลังจากได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามราชวรวิหาร

ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม

เจ้าคณะใหญ่ธรรมยุต

แม่กองงานพระธรรมทูต

ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔ - ๑๕ (ธรรมยุต)

ประธานกรรมการคณะธรรมยุต

ประธานกรรมการเถรสมาคมธรรมยุต

พระอุปัชฌาย์

นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

นายกกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

การสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

หลังจากสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน) วัดบวรนิเวศวิหาร สิ้นพระชนม์เมื่อวันพฤหัสบดี ที่ ๒๔ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๕๖ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานเพลิงพระศพเมื่อวันพุธที่ ๑๖ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๘ ตำแหน่งพระสังฆราช ซึ่งเป็นผู้นำแห่งคณะสงฆ์ได้ว่างลง จึงเป็นเวลาอันสมควรที่จะมีการสถาปนาสมเด็จพระราชาคณะขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช เพื่อเป็นประมุขฝ่ายพุทธจักรสืบไป

ในการนี้ นายกรัฐมนตรีจึงได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอให้ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๖๐[๑] มาตราที่ ๗ บัญญัติว่าพระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาพระสังฆราชองค์หนึ่ง และให้นายกรัฐมนตรีลงนามสนองพระบรมราชโองการ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดสถาปนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีประกาศสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ในราชกิจจานุเบกษา[๒] เล่มที่ ๑๓๔ ตอนที่ ๕ ข ลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพวรางกูร มีพระราชโองการโปรดสถาปนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ขึ้นดำรงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช ประกาศไว้ ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดยมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระราชโองการ

ทั้งนี้ รัฐบาลและผู้ที่เกี่ยวข้องได้สนองและดำเนินการเพื่อให้พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ใหม่เป็นไปโดยความเรียบร้อยตามราชประเพณี

---

[๑] รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๑

[๒] รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๑

ภาคที่

พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
(อัมพร อมฺพโร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกอบพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในวันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ และโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์[๑] เสด็จไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ในการพระราชพิธีดังกล่าว[๒]

ครั้นถึงวันพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ณ วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เจ้าพนักงานเตรียมการตั้งแต่งเครื่องประกอบพระราชพิธีภายในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามและลานพระอุโบสถ ดังนี้

ณ ธรรมาสน์ศิลาหน้าฐานพระเบญจาบุษบกที่ประดิษฐานพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากรประดับตกแต่งด้วยแจกันดอกบัวสีขาวแซมดอกหน้าวัวสีแดง ตั้งโต๊ะหมู่สลักลายปิดทองปูผ้าขาววางพานแว่นฟ้ากลีบบัวประดับมุก ครอบด้วยคลุมปักดิ้นทองสำหรับวางพระสุพรรณบัฏเมื่อจารึกเสร็จแล้ว ถัดออกไปข้างหน้าธรรมาสน์ศิลาทอดเครื่องนมัสการทองใหญ่พร้อมด้วยพระแท่นทรงกราบ ด้านขวาลาดพระสุจหนี่ที่ทรงกราบราบสำหรับผู้แทนพระองค์ ถัดออกมาตั้งโต๊ะปูผ้าขาวพร้อมเก้าอี้หันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ วางพุ่มดอกบัว เทียนทอง เทียนเงิน พานแว่นฟ้าสำหรับวางแผ่นพระสุพรรณบัฏที่จะจารึก พร้อมด้วยเหล็กจารด้ามไม้ สำหรับเจ้าหน้าที่อาลักษณ์ใช้จารึก พานวางสายสิญจน์ซึ่งโยงมาจากต้นอาสน์สงฆ์ สำหรับเจ้าหน้าที่อาลักษณ์ใช้คล้องคอและแขนขณะประกอบพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ

แนวผนังพระอุโบสถด้านใต้ ปูพรมสีแดงลาดพระสุจหนี่ทับ ทอดพระราชอาสน์ สำหรับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พร้อมโต๊ะเคียง ถวายคลุมด้วยเยียรบับ ทอดพระเต้าทักษิโณทก ถัดออกมาเยื้องหลังไปทางด้านขวาของพระราชอาสน์ ปูพรมสีแดง ตั้งพระเก้าอี้ที่ประทับสำหรับผู้แทนพระองค์พร้อมด้วยโต๊ะเคียง

แนวผนังพระอุโบสถด้านเหนือ ตรงข้ามพระราชอาสน์ ตั้งอาสน์สงฆ์เก้าอี้ ๕ ตัว ท้ายอาสน์สงฆ์ ตั้งโต๊ะสำหรับวางเครื่องไทยธรรม เครื่องไทยธรรมประกอบด้วย นาฬิกาตั้งโต๊ะ ร่มพับ ไฟฉาย แปรงสีฟัน ชา ชุดยาตำราหลวง ธูปเทียนแพ แจกันปักดอกไม้สด และใบปวารณา ถัดจากโต๊ะวางเครื่องไทยธรรม ปูพรมสีแดง ตั้งฆ้องชัย แขวนพวงมาลัยดอกไม้สด สำหรับโหรหลวงประโคมสัญญาณพระฤกษ์และประโคมขณะประกอบพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ และเป็นที่ยืนระหว่างประกอบพระราชพิธีสำหรับพระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ วิบูลย์เวทย์บรมหงส์ พรหมพงศ์ พฤฒาจารย์ (ชวิน รังสิพราหมณกุล) ประธานพระครูพราหมณ์ และคณะพราหมณ์

หลังพระฉาก พระทวารทิศใต้ ตั้งเก้าอี้สำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่เฝ้าฯ เป็นข้าราชการจากสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วย เลขาธิการคณะรัฐมนตรี รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการกลุ่มงาน รวม ๒๕ คน

ในกำแพงแก้วพระอุโบสถ ซุ้มเสมามุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งศาลเทวดาปูด้วยผ้าขาว บนโต๊ะประกอบด้วยบายศรีตอง ๓ ชั้น ๑ สำรับ ภายในจัดวางขนมฝรั่งกุฏีจีน ชั้นละ ๔ ชิ้น บายศรีตอง ๓ ชั้น ประดับตกแต่งด้วยดอกดาวเรืองและดอกบานไม่รู้โรย ศีรษะสุกรต้มสุก ๑ ศีรษะ เทียนชนวน ๑ เล่ม เทียนบูชาพระฤกษ์ ๑ เล่ม

---

๑ รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๒

๒ รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๒

▲ การตั้งแต่งภายในพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

◀ การตั้งศาลเทวดา ภายนอกพระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

แผนผังการตั้งแต่งพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

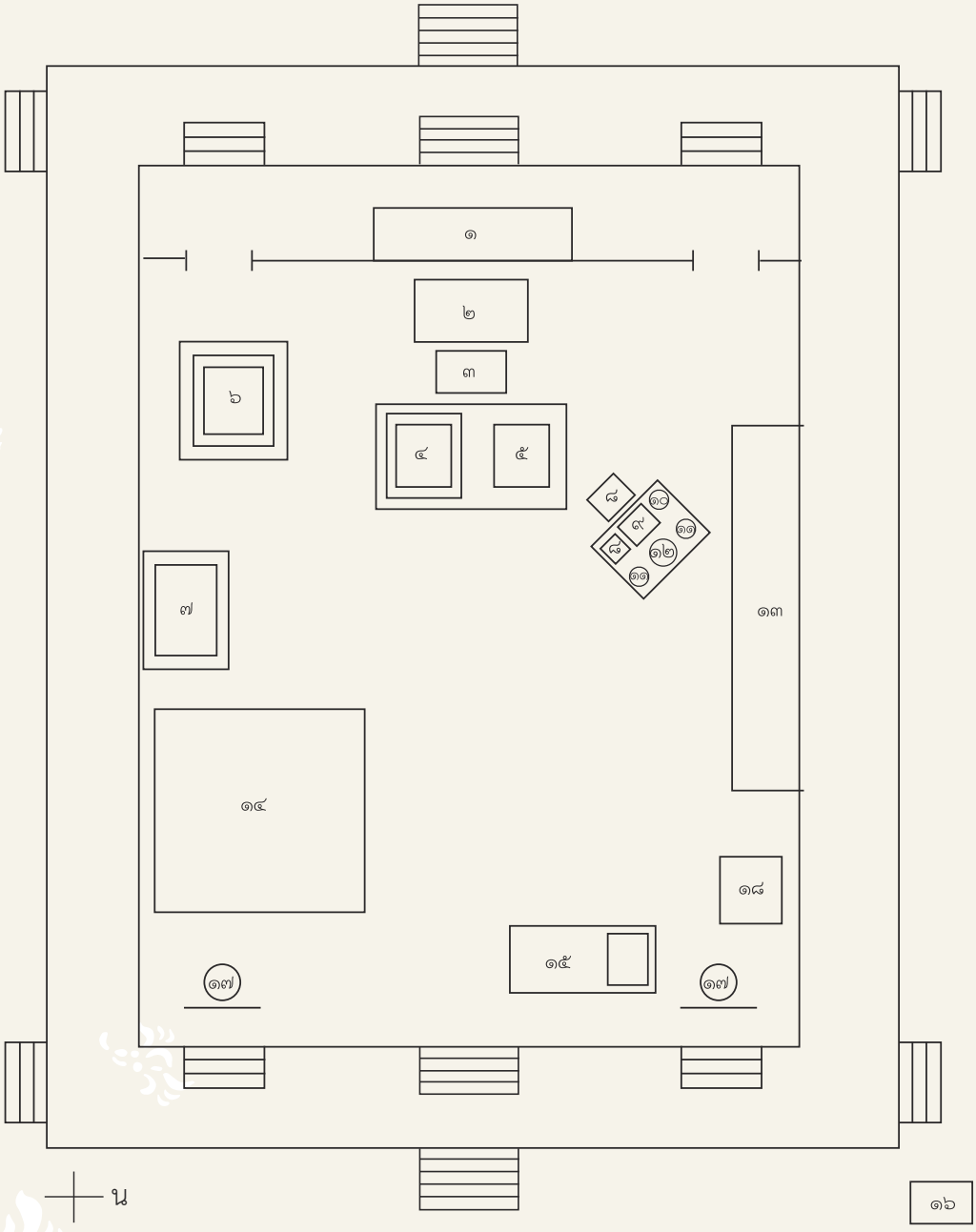

๑. ฐานพระเบญจาบุษบกประดิษฐานพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร
๒. ธรรมาสน์ศิลา
๓. เครื่องนมัสการทองใหญ่
๔. พระแท่นทรงกราบ
๕. ที่ทรงกราบสำหรับผู้แทนพระองค์
๖. พระราชอาสน์
๗. พระเก้าอี้ประทับสำหรับผู้แทนพระองค์
๘. โต๊ะและเก้าอี้จารึกพระสุพรรณบัฏ
๙. พานแว่นฟ้าสำหรับวางแผ่นพระสุพรรณบัฏ พร้อมด้วยเหล็กจารด้ามไม้
๑๐. พานวางสายสิญจน์
๑๑. เทียนเงินเทียนทอง
๑๒. พานพุ่มดอกบัว
๑๓. อาสน์สงฆ์เก้าอี้
๑๔. เก้าอี้สำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่
๑๕. ฆ้องชัยแขวนพวงมาลัยดอกไม้สด
๑๖. ศาลเทวดา
๑๗. มโหระทึก
๑๘. โต๊ะวางเครื่องไทยธรรม

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๓๔ นาที เจ้าหน้าที่กรมการศาสนานิมนต์พระราชาคณะ ๕ รูป[๓] มีสมเด็จพระพุฒาจารย์ (สนิท ชวนปญฺโญ) วัดไตรมิตรวิทยาราม พระพรหมเมธี (จำนง ธมฺมจารี) วัดสัมพันธวงศ์ พระพรหมมุนี (สุชิน อคฺคชิโน) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พระพรหมดิลก (เอื้อน หาสธมฺโม) วัดสามพระยา พระธรรมสิทธิเวที (ถมยา อภิจาโร) วัดสังเวชวิศยาราม ขึ้นนั่งยังอาสน์สงฆ์เก้าอี้

พระราชาคณะ ๕ รูปขึ้นนั่งยังอาสน์สงฆ์เก้าอี้

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๔๐ นาที พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์ เสด็จถึงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ขณะนั้นนายทวีศักดิ์ ทิพยโอสถ เจ้าหน้าที่ราชูปโภค กองพระราชพิธี สำนักพระราชวังแต่งกายนุ่งผ้าขาวโจงกระเบน เสื้อนอกขาวแบบราชการ ผ้ารัดประคดขาวคาดเอว ถุงเท้ายาวสีขาวและรองเท้าสีขาว ผู้ปฏิบัติหน้าที่โหรหลวงจุดธูปเทียนบูชาศาลเทวดา พร้อมอธิษฐาน

พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์ เสด็จถึงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

---

๓ รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๒

นายทวีศักดิ์ ทิพยโอสถ เจ้าหน้าที่ราชูปโภค กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง จุดธูปเทียนบูชาศาลเทวดา

พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ประทับพระเก้าอี้

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๔๓ นาที พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์ เสด็จเข้าในพระอุโบสถ จากนั้นทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ทรงกราบ ถวายความเคารพพระราชอาสน์ ประทับพระเก้าอี้ที่จัดถวาย

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๔๕ นาที นายภูมินทร ปลั่งสมบัติ ผู้อำนวยการกองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ซึ่งแต่งกายนุ่งผ้าขาวโจงกระเบน เสื้อนอกขาวแบบราชการ ผ้ารัดประคดขาวคาดเอว ถุงเท้ายาวสีขาวและรองเท้าสีขาว ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานอาลักษณ์ เข้าไปกราบพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร เสร็จแล้วหันหน้าสู่พระราชอาสน์ที่ทอดไว้ ถวายบังคม ๓ ครั้ง ยืนขึ้นถวายคำนับผู้แทนพระองค์แล้วไปนั่งที่โต๊ะจารึกพระสุพรรณบัฏ

นายภูมินทร ปลั่งสมบัติ ผู้อำนวยการกองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานอาลักษณ์ถวายบังคมพระราชอาลัย

นายภูมินทร ปลั่งสมบัติ ผู้อำนวยการกองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติหน้าที่เป็นเจ้าพนักงานอาลักษณ์ถวายคำนับผู้แทนพระองค์

นายภูมินทร ปลั่งสมบัติ ผู้อำนวยการกองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี นั่งที่โต๊ะจารึกพระสุพรรณบัฏ

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๔๗ นาที นายเฉลิมชัย ดงจันทร์ นักวิชาการศาสนาชำนาญการ กรมการศาสนา อาราธนาศีล สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สนิท ชวนปญฺโญ) ถวายศีล ผู้แทนพระองค์ทรงศีล เจ้าพนักงานอาลักษณ์และผู้ร่วมในพิธีรับศีล สมเด็จพระราชาคณะถวายศีล จบ

สมเด็จพระพุฒาจารย์ (สนิท ชวนปญฺโญ) ถวายศีล

ครั้นถึงเวลาประถมฤกษ์ เวลา ๑๐ นาฬิกา ๔๙ นาที โหรหลวงลั่นฆ้องชัยเป็นสัญญาณ เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังนำเทียนชนวนให้เจ้าพนักงานอาลักษณ์จุดเทียนทอง เทียนเงิน บนโต๊ะจารึกพระสุพรรณบัฏ และเชิญสายสิญจน์ที่โยงจากพระสงฆ์ ๕ รูป ไปมอบให้เจ้าพนักงานอาลักษณ์ เจ้าพนักงานอาลักษณ์รับมาคล้องคอและแขน แล้วจึงเริ่มจารึกพระสุพรรณบัฏตามพระนาม ดังนี้

"สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุรุฐานียบัณฑิต วชิราลงกรณนิศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตาภิวุฒ ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศ์วิวัฒ พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช"

เจ้าพนักงานอาลักษณ์จุดเทียนทอง เทียนเงิน บนโต๊ะจารึกพระสุพรรณบัฏ

เจ้าพนักงานอาลักษณ์รับสายสิญจน์มาคล้องคอ

เจ้าพนักงานอาลักษณ์จารึกพระสุพรรณบัฏ

ขณะจารึกพระสุพรรณบัฏ พระสงฆ์ ๕ รูป เจริญชัยมงคลคาถา โหรหลวงลั่นฆ้องชัย พราหมณ์เป่าสังข์ ภูษามาลาไกวบัณเฑาะว์ วงปี่พาทย์จากสำนักการสังคีต กรมศิลปากร บรรเลงเพลงสาธุการ

พระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา

พราหมณ์เป่าสังข์

เจ้าพนักงานภูษามาลาไกวบัณเฑาะว์

วงปี่พาทย์จากสำนักการสังคีต กรมศิลปากร ตั้งในศาลารายบรรเลงเพลงสาธุการ

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๕๖ นาที เจ้าพนักงานอาลักษณ์จารึกพระสุพรรณบัฏเสร็จ นำสายสิญจน์คล้องคอออก พระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ วิบูลย์เวทย์บรมหงส์ พรหมพงศ์ พฤฒาจารีย์ (ชวิน รังสิพราหมณกุล) ประธานพระครูพราหมณ์ ทำความเคารพพระราชอาสน์ หลั่งน้ำเทพมนตร์ที่พระสุพรรณบัฏ วางใบมะตูมแล้วเจิมที่พระสุพรรณบัฏ หยุดประโคม เสร็จแล้ว

เจ้าพนักงานอาลักษณ์นำสายสิญจน์คล้องคอออก

พระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ วิบูลย์เวทย์บรมหงส์ พรหมพงศ์ พฤฒาจารีย์ (ชวิน รังสิพราหมณกุล) ประธานพระครูพราหมณ์หลั่งน้ำเทพมนตร์ที่พระสุพรรณบัฏ

พระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ วิบูลย์เวทย์บรมหงส์ พรหมพงศ์ พฤฒาจารีย์ (ชวิน รังสิพราหมณกุล) ประธานพระครูพราหมณ์วางใบมะตูมที่พระสุพรรณบัฏ

พระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ วิบูลย์เวทย์บรมหงส์ พรหมพงศ์ พฤฒาจารีย์ (ชวิน รังสิพราหมณกุล)
ประธานพระครูพราหมณ์เจิมพระสุพรรณบัฏ

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๕๘ นาที เจ้าพนักงานอาลักษณ์เชิญพระสุพรรณบัฏบรรจุซองไว้บนพาน แล้วเชิญพานพระสุพรรณบัฏไปวางไว้ที่ธรรมาสน์ศิลา เชิญพระสุพรรณบัฏขึ้นวางบนพานแว่นฟ้ากลีบบัวประดับมุก ครอบด้วยคลุมปักดิ้นทอง จากนั้น เจ้าพนักงานอาลักษณ์ถอยกลับออกมาที่หน้าเครื่องนมัสการ กราบพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร แล้วหันไปคุกเข่าถวายบังคมพระราชอาสน์ ๓ ครั้ง ยืนขึ้นถวายคำนับพลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์ แล้วกลับไปยืนด้านหลังกับคณะพราหมณ์

เจ้าพนักงานอาลักษณ์เชิญพระสุพรรณบัฏวางบนพานแว่นฟ้ากลีบบัวประดับมุก

เจ้าพนักงานอาลักษณ์เชิญพระสุพรรณบัฏวางบนพานแว่นฟ้ากลีบบัวประดับมุก

เจ้าพนักงานอาลักษณ์ถวายบังคมพระราชอาสน์

เจ้าพนักงานอาลักษณ์ถวายบังคมพระราชอาสน์

เจ้าพนักงานอาลักษณ์ถวายคำนับพลเรือเอก
หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์

เจ้าพนักงานอาลักษณ์กลับไปยืนเฝ้า

เวลา ๑๑ นาฬิกา ๒ นาที พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ที่เจริญชัยมงคลคาถา แล้วเสด็จไปประทับพระเก้าอี้ที่เดิม ทรงหลั่งทักษิโณทก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ออกจากพระอุโบสถ ขณะนั้น ชาวพนักงานสังข์ แตร วงปี่พาทย์จากสำนักการสังคีต กรมศิลปากร บรรเลงเพลงส่งพระ

พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ที่เจริญชัยมงคลคาถา

พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์ ทรงหลั่งทักษิโณทก

พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์ เสด็จกลับ

เวลา ๑๑ นาฬิกา ๑๐ นาที พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์ ทรงกราบพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ถวายความเคารพพระราชอาสน์ ทรงรับการถวายความเคารพของผู้มาเฝ้าฯ แล้วเสด็จกลับ

จากนั้น นายภูมินทร ปลั่งสมบัติ เจ้าพนักงานอาลักษณ์ เชิญพระสุพรรณบัฏไปมอบให้ราชเลขานุการในพระองค์ เพื่อเชิญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงเจิม แล้วจึงเชิญไปเก็บรักษาไว้ที่กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ก่อนจะเชิญไปประดิษฐานไว้ ณ มณฑลพิธีธรรมาสน์ศิลาในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม พระบรมมหาราชวัง สำหรับการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ในวันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ต่อไป

การถวายฎีกาอาราธนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) เข้ารับการสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช วันศุกร์ ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

วันศุกร์ ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เจ้าหน้าที่ตั้งแต่งตกแต่งภายในพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และที่พุทธบัลลังก์พระพุทธอังคีรส ดังนี้

โดยรอบพุทธบัลลังก์พระพุทธอังคีรส พระประธานในพระอุโบสถ ตกแต่งด้วยพุ่มตาดทองและเชิงเทียน ที่ฐานชุกชีหินอ่อนชั้นบนสุด ตรงกลางประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขณะทรงผนวช ประดิษฐานในกรอบทองประดับอักษรพระปรมาภิไธย จจจ. ที่กรอบด้านบน ด้านซ้ายและขวาประดับด้วยพุ่มตาดทอง ถัดลงมาชั้นลดของฐานชุกชีหินอ่อน ตรงกลางประดิษฐานพระบรมรูปหล่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ฐานพระบรมรูปประดับด้วยดอกกุหลาบและดอกกล้วยไม้ ด้านหลังพระรูปหล่อตั้งพัดรองที่ระลึกเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ตามลำดับจากซ้ายไปขวา ดังนี้

พัดรองที่ระลึกพระราชพิธีมังคลาภิเษก ๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๑ พัดรองที่ระลึกงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๓๐ พัดรองที่ระลึกงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในโอกาสที่วันพระบรมราชสมภพครบ ๑๕๐ ปี วันที่ ๒๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๔๖

พัดรองที่ระลึกงานพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๔๗ และพัดรองที่ระลึกงานฉลองพระชนมายุ ๘๐ พรรษา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

หน้าฐานชุกชีหินอ่อนตั้งแท่นยกพื้น ตั้งเบญจาประดิษฐานพระนิรันตรายและพระพุทธรูปปางถวายเนตร ประจำพระชนมวาร สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประดับด้วยแจกันปักดอกกุหลาบสีเหลือง ดอกกล้วยไม้สีเหลือง และพุ่มดอกไม้สีขาวและสีเขียวโดยรอบ ที่พื้นด้านล่างลาดพรมแดง

ถัดมาด้านหน้าตั้งโต๊ะเล็กปูผ้าขาวสำหรับวางฎีกา

ด้านซ้ายของพระประธาน ตั้งโต๊ะหมู่ประดิษฐานพระบรมสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร บนโต๊ะหมู่ชั้นลดตั้งพุ่มเพชรและพุ่มดอกไม้สีขาวและสีเขียว และเครื่องทองน้อย

แนวผนังพระอุโบสถด้านทิศตะวันตก ตั้งอาสน์สงฆ์สำหรับสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) หน้าอาสน์สงฆ์ปูพรมแดง

ด้านข้างอาสน์สงฆ์ ตั้งโต๊ะวางผ้าไตรและพุ่มดอกบัวของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

การตั้งแต่งภายในพระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

แผนผังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
วันศุกร์ ที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

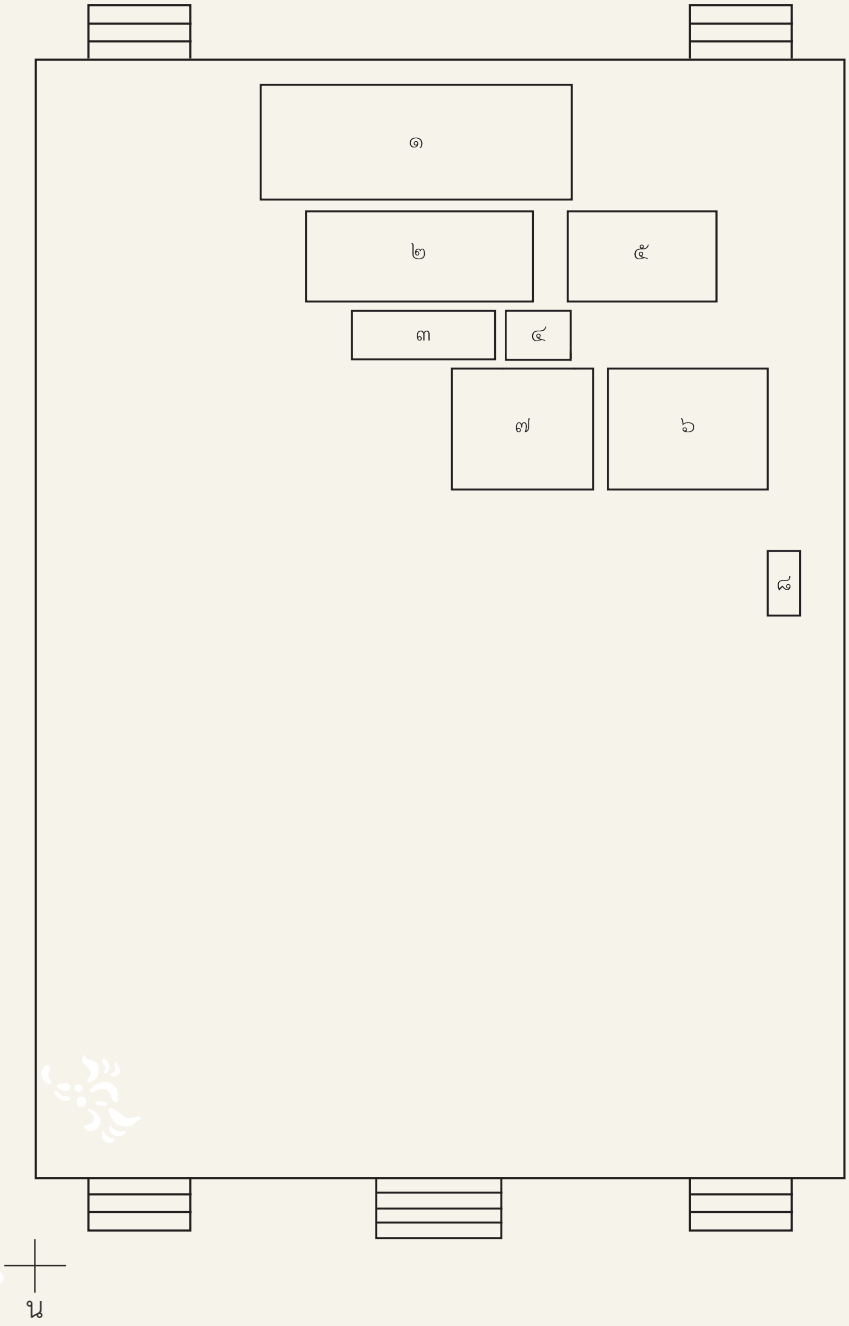

๑. พระพุทธอังคีรส
๒. เบญจาประดิษฐานพระนิรันตราย
๓. พรมสีแดง
๔. โต๊ะสำหรับวางฎีกา
๕ พระบรมสาทิสลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
๖. อาสน์สงฆ์
๗. พรมสีแดง
๘. โต๊ะวางผ้าไตรและพานพุ่มดอกบัวของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี

เวลา ๙ นาฬิกา ๓๙ นาที สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) เดินเข้าสู่พระอุโบสถจุดธูปเทียนหน้าพระพุทธอังคีรส นั่งที่อาสน์สงฆ์ เจ้าพนักงานสำนักพระราชวังเชิญผ้าไตรและพุ่มดอกบัวของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ถวายแด่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)

เวลา ๙ นาฬิกา ๔๙ นาที นายออมสิน ชีวะพฤกษ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พร้อมคณะ เดินทางมาถึงพระอุโบสถ จุดธูปเทียนบูชาพระประธาน เสร็จแล้ว นำดอกไม้ธูปเทียนแพ พร้อมผ้าไตร ถวายแด่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) จากนั้นนายออมสิน ชีวะพฤกษ์ อ่านฎีกาอาราธนา[๔] สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) ไปเข้ารับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช แล้วถวายฎีกาแด่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เสร็จแล้วถ่ายภาพที่ระลึก

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๑๑ นาที นายออมสิน ชีวะพฤกษ์ พร้อมคณะ กราบลาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) จากนั้นสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) กราบพระประธาน แล้วกลับตำหนักอรุณอันเป็นที่พำนักของเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เวลา ๑๐ นาฬิกา ๑๒ นาที

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) เข้าสู่พระอุโบสถ จุดธูปเทียนหน้าพระพุทธอังคีรส พระประธานภายในพระอุโบสถ

[๔] รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๓

เจ้าพนักงานสำนักพระราชวังเชิญผ้าไตรและพานพุ่มดอกบัวของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ถวายแด่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)

เจ้าพนักงานเชิญผ้าไตร ของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ถวายแด่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)

เจ้าพนักงานเชิญพานพุ่มดอกบัว ของทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ถวายแด่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)

นายออมสิน ชีวะพฤกษ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี จุดธูปเทียนหน้าพระพุทธอังคีรส พระประธานภายในพระอุโบสถ

นายออมสิน ชีวะพฤกษ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ถวายผ้าไตร แด่สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)

นายออมสิน ชีวะพฤกษ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี อ่านฎีกาอาราธนา
สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)
เข้ารับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

นายออมสิน ชีวะพฤกษ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ถวายฎีกาอาราธนา
สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)
เข้ารับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

หมายกำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกอบการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ตามหมายกำหนดการ ดังนี้

หมายกำหนดการ

พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

ที่ ๕/ ๒๕๖๐

หมายกำหนดการ
พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

เลขาธิการพระราชวัง รับพระราชโองการเหนือเกล้า ฯ สั่งว่า เนื่องจากตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ยังว่างอยู่ นายกรัฐมนตรีได้กราบบังคมทูลพระกรุณาขอให้ทรงสถาปนาสมเด็จพระราชาคณะ ตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕ และฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้เหมาะสมที่จะได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จึงทรงพระกรุณาโปรดให้สถาปนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และโดยที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นประธานของฝ่ายสงฆ์ มีความสำคัญยิ่งในพระบวรพุทธศาสนาแห่งราชอาณาจักรไทย อีกทั้งทรงเป็นที่เคารพสักการะของพุทธศาสนิกชนทั่วไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ประกอบการพระราชพิธีสถาปนาในท่ามกลางสังฆมณฑล ซึ่งพร้อมด้วยกรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะจังหวัดต่าง ๆ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อเป็นการถวายพระเกียรติในตำแหน่งที่มีความสำคัญและเชิดชูพระพุทธศาสนาสืบไป ดังมีรายการต่อไปนี้

๒

วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ไปยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

เวลา ๑๘ นาฬิกา เสด็จเข้าพระอุโบสถ ทรงประเคนผ้าไตรแด่พระสงฆ์ ซึ่งดำรงตำแหน่งกรรมการมหาเถรสมาคม เมื่อพระสงฆ์ออกไปครองผ้าเสร็จแล้ว กลับเข้ามานั่งยังอาสน์สงฆ์ตามลำดับ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงจุดธูปเทียน เครื่องนมัสการบูชาพระรัตนตรัย ทรงศีล สมเด็จพระราชาคณะถวายศีล จบแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้อาลักษณ์ กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี อ่านประกาศกระแสพระราชโองการสถาปนา สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จบ สมเด็จพระราชาคณะนำสวดคาถา “สงฺฆราชฏฺฐปนานุโมทนา” แล้วพระสงฆ์กรรมการมหาเถรสมาคมนำสวด “โส อตฺถลทฺโธ” แล้วสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปประทับที่อาสน์สงฆ์พร้อมด้วยกรรมการมหาเถรสมาคม ณ ท่ามกลางสังฆมณฑล ซึ่งมีเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาคและเจ้าคณะจังหวัด

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ ฯ ไปถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแด่สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และถวายพระสุพรรณบัฏ พระตราตำแหน่ง พัดยศ และเครื่องสมณศักดิ์ ขณะนี้ พระสงฆ์ในสังฆมณฑลเจริญชัยมงคลคาถา โหรหลวงลั่นฆ้องชัย พราหมณ์เป่าสังข์ ภูษามาลาแกว่งบัณเฑาะว์ เจ้าพนักงานประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์ พระสงฆ์ตามพระอารามทั่วราชอาณาจักรซึ่งชุมนุมในพระอุโบสถเจริญชัยมงคลคาถาและย่ำระฆัง

เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถวายเครื่องสมณศักดิ์แด่สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ในสังฆมณฑล ตามลำดับแล้ว ทรงหลั่งทักษิโณทก พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก จบแล้ว

๓

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปประทับ ณ อาสน์สงฆ์กลางพระอุโบสถ พระมหาเถระฝ่ายคณะธรรมยุตและฝ่ายมหานิกาย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานศาลฎีกา ถวายเครื่องสักการะแด่สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก แล้ว สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกจากพระอุโบสถทางพระทวารกลาง ทรงรับเครื่องสักการะของบรรพชิตญวนและจีน ส่วนพระสงฆ์นอกนั้นออกจากพระอุโบสถ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินกลับ

การแต่งกาย แต่งเครื่องแบบเต็มยศ ไว้ทุกข์ สายสะพายนพรัตน-ราชวราภรณ์ หรือสายสะพายช้างเผือก

สำนักพระราชวัง
วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

“สงฺฆราชฏฐปนานุโมทนา”

คำสวด	คำแปล
สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิทานิ โข ปเวทิเต มหาวชิราลงกรณสฺส ธมฺมิกราชาธิราช วรสฺส ราชโอฺงกาเรน, อริยวํสาคตญาโณ มหาเถโรสยามรฏฺเฐ สกลมหาสงฺฆปริณายโก สงฺฆราชา ปติฏฺฐาปิโต,	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระสงฆ์ จงฟังข้าพเจ้า บัดนี้ได้มีการประกาศพระราชโองการแห่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณธรรมิกราชาธิราชเจ้า ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานาธิบดีสงฆ์ทั่วสยามราชอาณาจักรแล้ว,
โส ราชา ธมฺมิโก ธมฺมราชา อคฺคสาสนูปตฺถมฺภโก,	สมเด็จพระราชาธิราชเจ้า ทรงตั้งอยู่ในธรรม ทรงเป็นธรรมราชา ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก,
รฏฐปาลาโรจนญฺเจว สงฺฆทสฺสนญฺจ สุตาวี, สยมฺปิ โยนิโส อุปปริกฺขิตฺวา	ทรงสดับคำกราบบังคมทูลของรัฐบาลและสังฆทัศนะแล้ว ทรงพิจารณาโดยรอบคอบ แม้ด้วยพระองค์เองแล้ว
ราชาณมนฺวาย พุทฺธสาสนํ อุปตฺถมฺภิตุ์ สงฺฆราชฏฐปนปฺปกาสนํ กาเรสิ,	ทรงอาศัยพระราชอำนาจให้ประกาศสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช เพื่ออุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา
สาธุ ภนฺเต สกโล สงฺโฆ อิมญฺจ สงฺฆราชฏฐปนํ อิมญฺจ สงฺฆราชฏฐปิตํ มหาเถรํ อนุโมทตุ สมฺปสีทตุ,	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระสงฆ์ทั้งปวง จงอนุโมทนาปสาทการ ซึ่งการทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช และพระมหาเถระ ผู้ทรงได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชทั้งนี้,
สาธุ โข ปน สกโล สงฺโฆ สงฺฆราชมหาเถรปฺปธาโน สมคฺโค เอกจฺฉนฺโท หุตฺวา.	และขอพระสงฆ์ทั้งปวง ซึ่งมีสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธาน จงมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกันเป็นเอกฉันท์.
พุทฺธสาสเน สพฺพกรณียํ อนุคฺคณฺหาตุ, อปิจาหํ ภนฺเต อามนฺเตมิ สกโล สงฺโฆ กลฺยาณจิตฺตํ สมนฺนาหริตฺวา มหาวชิราลงกรณสฺส ธมฺมิกราชาธิราชวรสฺส สพฺพวรชยมงฺคลํ อธิฏฺฐหตุ,	อนุเคราะห์ปฏิบัติกรณียะทั้งปวงในพระพุทธศาสนา, ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อนึ่ง ข้าพเจ้าขอเชิญชวน, พระสงฆ์ทั้งปวง จงรวมกัลยาณจิต อธิษฐานถวายพระพร ชัยมงคลแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ ธรรมิกราชาธิราชเจ้า,
โส ราชา สราชปุตฺตธีตุ ราชวํสิโก สามจฺจปริวาโร สสพฺพสกนิกโร สุขิโต โหตุ อโรโค นิรุปทฺทโว,	ขอพระองค์ จงทรงพระเกษมสำราญ ปราศจากโรคาพาธ อุปัทวันตราย พร้อมทั้งพระราชโอรสธิดา พระราชวงศ์ พร้อมทั้งรัฐบาล ข้าราชการ ข้าราชบริพารทุกฝ่าย พสกนิกรทุกหมู่เหล่า,
จิรํ รชฺเช ปติฏฐาตุ	ขอพระองค์ จงเสด็จสถิตในพระสิริราชสมบัติตลอดกาลนาน
อิโต ปรํ สงฺโฆ อริยวํสาคตญาณ สงฺฆราชฏฐปิตสฺส มหาเถรสฺส กลฺยาเณเนว เจตสา อนุโมทนสชฺฌายนํ กโรตุ.	ต่อแต่นี้ ขอพระสงฆ์ได้มีกัลยาณจิต สวดอนุโมทนาถวายพระมหาเถระ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดให้ ประกาศสถาปนาเป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกแล้ว ณ บัดนี้เทอญ.

พิธีบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทานอุทิศถวายอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

ก่อนเริ่มพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในภาคบ่าย ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ที่วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เจ้าหน้าที่เตรียมการตั้งแต่งตกแต่งภายในและที่พุทธบัลลังก์พระพุทธอังคีรส เพื่อประกอบพิธีบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน อุทิศถวายอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ดังนี้

โดยรอบพุทธบัลลังก์พระพุทธอังคีรส ตกแต่งด้วยพานพุ่มตาดทองและเชิงเทียน ที่ฐานชุกชีหินอ่อนชั้นบนสุดตรงกลางประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขณะทรงผนวชประดิษฐานในกรอบทองประดับอักษรพระปรมาภิไธย จจจ. ที่กรอบด้านบน ด้านซ้ายและขวาประดับด้วยพุ่มตาดทอง ถัดลงมาชั้นลดของฐานชุกชีหินอ่อน ตรงกลางประดิษฐานพระบรมรูปหล่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและวางพัดรองที่ระลึกเนื่องในโอกาสต่าง ๆ ที่ฐานพระบรมรูปประดับด้วยดอกกุหลาบและดอกกล้วยไม้

หน้าฐานชุกชีหินอ่อนตั้งแท่นยกพื้น ตั้งเบญจาประดิษฐานพระนิรันตราย ประดับด้วยแจกันปักดอกกุหลาบสีเหลือง ดอกกล้วยไม้สีเหลือง และพุ่มดอกไม้สีเขียวโดยรอบ ที่พื้นด้านล่างลาดพรมแดง

เบื้องขวาของพระประธานตั้งโต๊ะหมู่ประดิษฐานพระสถูปพระอัฐิและสถูปอัฐิของอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม มีพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า (หม่อมเจ้าภุชงค์ ชมพูนุท สิริวฑฺฒโน) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เจ้าอาวาสวัดราชบพิธ ยุคที่ ๒ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร (หม่อมเจ้ากระจ่าง ลดาวัลย์ อรุโณ) เจ้าอาวาสวัดราชบพิธ ยุคที่ ๑ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๘ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เจ้าอาวาสวัดราชบพิธ ยุคที่ ๔ พระศาสนโศภน (ภา ภาณโก) เจ้าอาวาสวัดราชบพิธ ยุคที่ ๓ และสมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (ทองเจือ จินฺตากโร) เจ้าอาวาสวัดราชบพิธ ยุคที่ ๕ อดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทั้ง ๕ พระองค์/รูป เบื้องหน้าพระอัฐิและอัฐิตั้งเครื่องทองน้อยแก้วแวดล้อมด้วยเชิงเทียนและแจกันปักดอกไม้สีขาว

แนวผนังพระอุโบสถด้านทิศตะวันออกตั้งโต๊ะปูผ้าขาวและอาสน์สงฆ์สำหรับพระสงฆ์ที่จะสวดมาติกาและสดับปกรณ์ ต้นอาสน์สงฆ์ตั้งโต๊ะจำหลักลายปิดทองทอดพานทองสองชั้นรองรับพระภูษาโยง ต้นอาสน์สงฆ์วางม้วนผ้าขาวรองโยง

แนวผนังพระอุโบสถด้านทิศตะวันตก ตรงข้ามอาสน์สงฆ์ ตั้งเก้าอี้ของสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) พร้อมโต๊ะเคียงปูผ้าสีขาวสองข้าง และตั้งเก้าอี้สำหรับผู้ช่วยเจ้าอาวาสและพระเถระวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

ถัดมาตรงกลางพระอุโบสถตั้งเก้าอี้สำหรับข้าราชการและศิษยานุศิษย์ที่มาร่วมพิธี

บริเวณด้านหน้าประตูทางเข้าพระอุโบสถ บนไพทีหน้าพระอุโบสถประดับตกแต่งด้วยต้นไม้และดอกไม้ถัดลงมาริมไพที ฝั่งทิศเหนือ ตั้งโต๊ะหมู่ประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร เบื้องหน้าตั้งเครื่องสักการะ มีพุ่มตาดเงิน พุ่มตาดทอง เครื่องทองน้อย ฝั่งทิศใต้ ตั้งโต๊ะหมู่ประดิษฐานพระบรมฉายาลักษณ์ของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เบื้องหน้าตั้งเครื่องสักการะมีพุ่มตาดเงิน พุ่มตาดทอง และดอกไม้ธูปเทียน

แผนผังการตั้งแต่งพิธีบำเพ็ญกุศลทักษิณานุปทาน
ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐
เวลา ๙ นาฬิกา

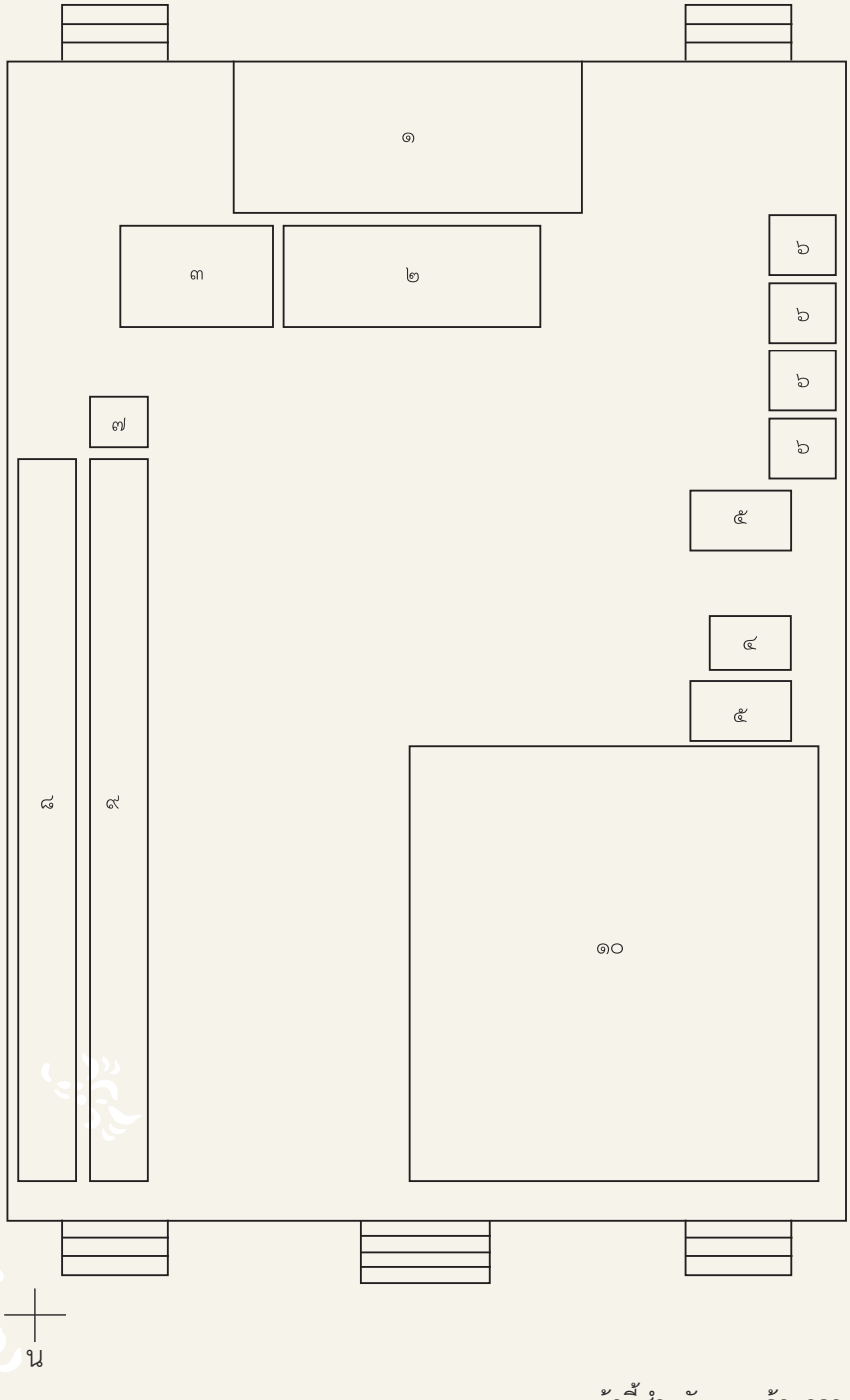

๑. พระพุทธอังคีรส
๒. เบญจาประดิษฐานพระนิรันตราย
๓. พระอัฐิและอัฐิของอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๔. เก้าอี้สำหรับสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)
๕. โต๊ะเคียง
๖. เก้าอี้สำหรับรองเจ้าอาวาสและผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๗. โต๊ะวางพานแว่นฟ้ารองรับพระภูษาโยง
๘. อาสน์พระสงฆ์
๙. โต๊ะปูผ้าขาว
๑๐. เก้าอี้สำหรับศิษยานุศิษย์ที่เข้าร่วมพิธี

การตั้งแต่งภายในพระอุโบสถ

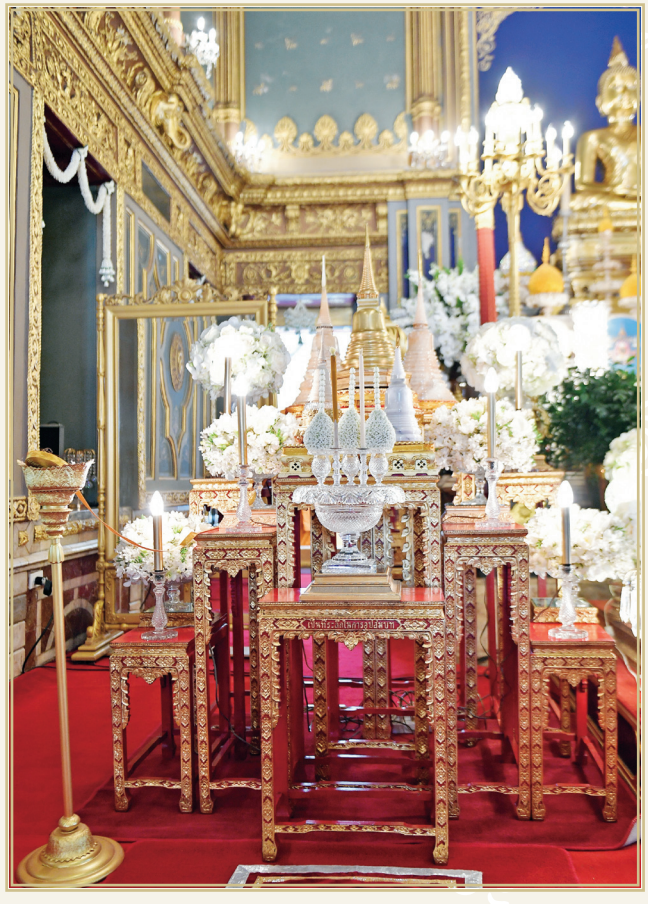

โต๊ะหมู่ประดิษฐานพระสถูปพระอัฐิ
และสถูปอัฐิของอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

เวลา ๘ นาฬิกา ๓๕ นาที คณะสงฆ์วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามอัญเชิญพระสถูปพระอัฐิและสถูปอัฐิของอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามเข้ามาประดิษฐานภายในพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

เจ้าหน้าที่นิมนต์พระสงฆ์ ๓๐ รูป มีพระพรหมเมธี วัดสัมพันธวงศาราม พระพรหมโมลี วัดปากน้ำ ภาษีเจริญ พระพรหมกวี วัดกัลยาณมิตร พระธรรมรัตนดิลก วัดสุทัศนเทพวราราม พระธรรมไตรโลกาจารย์ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม พระธรรมปาโมกข์ วัดราชผาติการาม พระเทพปัญญากวี วัดมกุฏกษัตริยาราม พระเทพวรคุณ วัดบรมนิวาส พระเทพวิสุทธิเมธี วัดเทพธิดาราม พระเทพคุณาภรณ์ วัดเทวราชกุญชร พระเทพญาณวิศิษฏ์ วัดปทุมวนาราม พระเทพกิตติเวที วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม พระเทพเจติยาจารย์ วัดโสมนัสวิหาร พระเทพวีราภรณ์ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระเทพโมลี วัดเทพศิรินทราวาส พระเทพสังวรญาณ วัดบวรนิเวศวิหาร พระเทพมงคลโสภณ วัดเสนาสนาราม พระเทพปฏิภาณกวี วัดประยุรวงศาวาส พระเทพสุตเมธี วัดมหรรณพาราม พระราชประสิทธิวิมล วัดระฆังโฆสิตาราม พระราชเวที วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม พระราชสารเมธี วัดนรนาถสุนทริการาม พระราชสารสุธี วัดตรีทศเทพ พระราชวินยาภรณ์ วัดบุรณศิริมาตยาราม พระราชพัฒนาสุนทร วัดทรงธรรม พระสุรีรัตนาภรณ์ วัดสุทัศนเทพวราราม พระสิริปัญญามุนี วัดโสมนัสวิหาร พระพุทธพยากรณ์ วัดราชสิทธาราม พระสิริวัฒนวิเทศ วัดแหล่งทองแดงพรหมสราราม และพระครูปลัดสุวัฑฒพรหมจริยคุณ วัดสิริวัฒนาราม มาถึงวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พระสงฆ์ ๓๐ รูป นั่งพักบริเวณระเบียงนอกพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามฝั่งทิศตะวันออก

เวลา ๘ นาฬิกา ๕๒ นาที เจ้าหน้าที่นิมนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดมาติกาชุดแรกขึ้นนั่งยังอาสน์สงฆ์

เวลา ๙ นาฬิกา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) เข้ามาภายในพระอุโบสถ จุดธูปเทียนบูชาพระพุทธอังคีรสพระประธานในพระอุโบสถ จุดธูปเทียนเครื่องทองน้อยถวายสักการะพระอัฐิและอัฐิอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เสร็จแล้วนั่งที่เก้าอี้

เวลา ๙ นาฬิกา ๕ นาที พระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดมาติกา จบแล้ว ศิษยานุศิษย์ประเคนเครื่องจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ ๑๐ รูป เจ้าหน้าที่ลาดภูษาโยง สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) ทอดผ้าไตร พระสงฆ์สดับปกรณ์จบแล้ว สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) กรวดน้ำ พระสงฆ์อนุโมทนา

เวลา ๙ นาฬิกา ๒๕ นาที เจ้าหน้าที่นิมนต์พระสงฆ์ ๑๐ รูปที่สวดมาติกาชุดที่ ๒ และชุดที่ ๓ ขึ้นนั่งบนอาสน์สงฆ์ตามลำดับ ศิษยานุศิษย์ประเคนเครื่องจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ พระพรหมมุนี (สุชิน อคฺคชิโน) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และพระพรหมวิสุทธาจารย์ (มนตรี คณิสฺสโร) เจ้าอาวาสวัดเครือวัลย์ ซึ่งล้วนเป็นสัทธิวิหาริกในสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร) ทอดผ้าไตร พระสงฆ์สดับปกรณ์ พระสงฆ์กราบลาพระรัตนตรัย เสร็จพิธีเวลา ๙ นาฬิกา ๔๕ นาที

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) จุดธูปเทียนบูชาพระพุทธอังคีรส

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)
จุดธูปเทียนเครื่องทองน้อย บูชาพระอัฐิและอัฐิของอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร)

ศิษยานุศิษย์ที่เข้าร่วมพิธี

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) ทอดผ้าไตร

พระพรหมมุนี (สุชิน อคฺคชิโน) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทอดผ้าไตร

พระพรหมวิสุทธาจารย์ (มนตรี คณิสฺสโร) เจ้าอาวาสวัดเครือวัลย์ ทอดผ้าไตร

ศิษยานุศิษย์ประเคนเครื่องจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์

สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) กรวดน้ำ

พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร[๕] ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกอบการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ตามหมายกำหนดการข้างต้น

อนึ่ง ในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ตามหมายกำหนดการดังกล่าว มหาเถรสมาคมได้ประกาศ ขอให้วัดต่าง ๆ ทั่วราชอาณาจักรประชุมพระสงฆ์ในพระอุโบสถ เจริญชัยมงคลคาถา และย่ำระฆังเพื่อแสดงอนุโมทนาสาธุการ[๖] ขณะที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏ พระสุพรรณบัฏ พระตราประจำตำแหน่ง พัดยศ และเครื่องสมณศักดิ์ แด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชในเวลา ๑๘ นาฬิกา เจ้าพนักงานได้เตรียมการตั้งแต่งเครื่องประกอบพระราชพิธีภายในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ดังนี้

บนธรรมาสน์ศิลาหน้าฐานพระเบญจาบุษบกที่ประดิษฐานพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ประดับตกแต่งด้วยแจกันดอกบัวขาวแซมด้วยดอกหน้าวัวสีแดงอันเป็นสีประจำวันเกิด (วันอาทิตย์) ของสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ตั้งโต๊ะสลักลายปิดทองปูด้วยผ้าขาววางพานพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏ พร้อมด้วยเครื่องยศสมณศักดิ์ ประกอบด้วย พระสุพรรณบัฏ ทอดบนพานแว่นฟ้ากลีบบัวครอบด้วยคลุมปักดิ้นทอง ใบกำกับพระสุพรรณบัฏ และใบประกาศพระบรมราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชวางที่ขอบพานกลีบบัว พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชทอดบนตะลุ่มมุก พัดยศ ไตรแพรทอดบนตะลุ่มมุก บาตรพร้อมด้วยฝาและเชิงบาตรถมปัด เครื่องถมปัดมี พานพระศรี ประกอบด้วยมังสี ๒ ตลับพู่ ๑ จอก ๑ ซองพลู ๑ (พร้อมพลู) ขันน้ำพานรองมีจอกคลุมตาดรูปฝาชี ถาดสรงพระพักตร์ หีบตราจักรี (หีบหลังเจียด) คนโทกาทรงกระบอก หม้อลักจั่น ปิ่นโตกลม ๔ ชั้น สุพรรณราช และสุพรรณศรี

---

[๕] พระปรมาภิไธยในขณะนั้น

[๖] รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๔

การตั้งแต่งภายในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เครื่องยศสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช

หน้าธรรมาสน์ศิลา ทอดเครื่องนมัสการทองใหญ่ พร้อมพระแท่นทรงกราบสำหรับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

เครื่องนมัสการทองใหญ่พร้อมพระแท่นทรงกราบ

แนวผนังอุโบสถด้านใต้ ปูพรมทอดที่สีแดงลาดสุจหนี่ทับ ทอดพระราชอาสน์พร้อมโต๊ะเคียงสำหรับเป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร พร้อมด้วยเครื่องราชูปโภค มีพานพระศรีทองคำลงยา พระสุพรรณศรีทองคำลงยา พระสุวรรณภิงคารทองคำลงยา และทีบพระโอสถมวนประดับเพชรทองคำลงยา

พระราชอาสน์

หลังพระฉากพระทวารด้านทิศใต้จัดเก้าอี้เฝ้าฯ เป็น ๗ แถว สำหรับประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานศาลฎีกา ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายทหาร และฝ่ายพลเรือน

แนวผนังพระอุโบสถด้านเหนือตรงข้ามที่ประทับ ตั้งอาสน์สงฆ์เก้าอี้ แถวหน้า ๑๑ ตัว แถวหลังยกพื้นบุแล้วปูด้วยผ้าขาวสำหรับพระสงฆ์ ๑๕๕ รูป นั่งเจริญชัยมงคลคาถา ในแนวอาสน์สงฆ์เก้าอี้ จัดไว้สำหรับเป็นที่ประทับสมเด็จพระสังฆราช พร้อมด้วยโต๊ะเคียงวางพานพระศรี ขันน้ำพานรองแก้ว และกระโถนไว้พร้อม ๑ ที่ และสำหรับสมเด็จพระราชาคณะ ๔ รูป พระราชาคณะซึ่งเป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ๖ รูป

ต้นอาสน์สงฆ์ติดกับที่ประทับสมเด็จพระสังฆราช ทอดเครื่องยศสมณศักดิ์สำหรับสมเด็จพระสังฆราช คือพระแท่นเศวตฉัตร ๓ ชั้น ตกแต่งด้วยแจกันดอกบัวขาว บนพระแท่นตั้งโต๊ะสลักลายปิดทองปูด้วยผ้าเยียรบับและหน้าพระแท่นตั้งโต๊ะเคียง ๒ ตัว ปูด้วยผ้าเยียรบับเช่นกัน สำหรับวางเครื่องยศสมณศักดิ์ที่จะได้รับพระราชทาน

กลางพระอุโบสถ ตั้งอาสน์สงฆ์ยกพื้นปูผ้าขาวและบุรอบด้วยผ้าขาวปิดทองแผ่ลวดฉลุลายดอกลอย สำหรับเป็นที่นั่งของสมเด็จพระราชาคณะและพระราชาคณะซึ่งเป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ขณะประกาศกระแสพระราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช แล้วนำพระสงฆ์สวดคาถาสงฺฆราชฏฺฐปนานุโมทนา

ท้ายอาสน์สงฆ์ ตั้งฆ้องชัย ด้านกำแพงพระอุโบสถติดกับประตูด้านทิศเหนือตั้งโต๊ะวางผ้าไตรและธูปเทียนดอกไม้เครื่องสักการะ

ที่ชานหน้าพระอุโบสถ ฝั่งประตูด้านทิศเหนือ ตั้งเก้าอี้สำหรับพระราชาคณะพร้อมโต๊ะเคียงปูผ้าขาว ฝั่งประตูด้านทิศใต้ ตั้งเก้าอี้สำหรับราชสกุลพร้อมโต๊ะเคียงปูผ้าขาว ตรงข้ามประตูพระอุโบสถด้านทิศใต้ ตั้งเก้าอี้สำหรับบรรพชิตจีน บรรพชิตญวน พร้อมโต๊ะเคียงปูผ้าขาว วางพานเครื่องสักการะที่จะถวายแด่สมเด็จพระสังฆราช ถัดออกไปด้านทิศใต้ ตั้งเก้าอี้สำหรับคณะพราหมณ์พร้อมโต๊ะเคียงปูผ้าขาว ส่วนแถวถัดไปด้านทิศเหนือ ตั้งเก้าอี้สำหรับข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท

ที่ระเบียงพระอุโบสถด้านทิศเหนือ ตั้งเก้าอี้สำหรับพระสงฆ์นั่งพัก

ที่ชานหลังพระอุโบสถ พนักงานจัดเตรียมเป็นห้องสรงสำหรับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร

แผนผังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

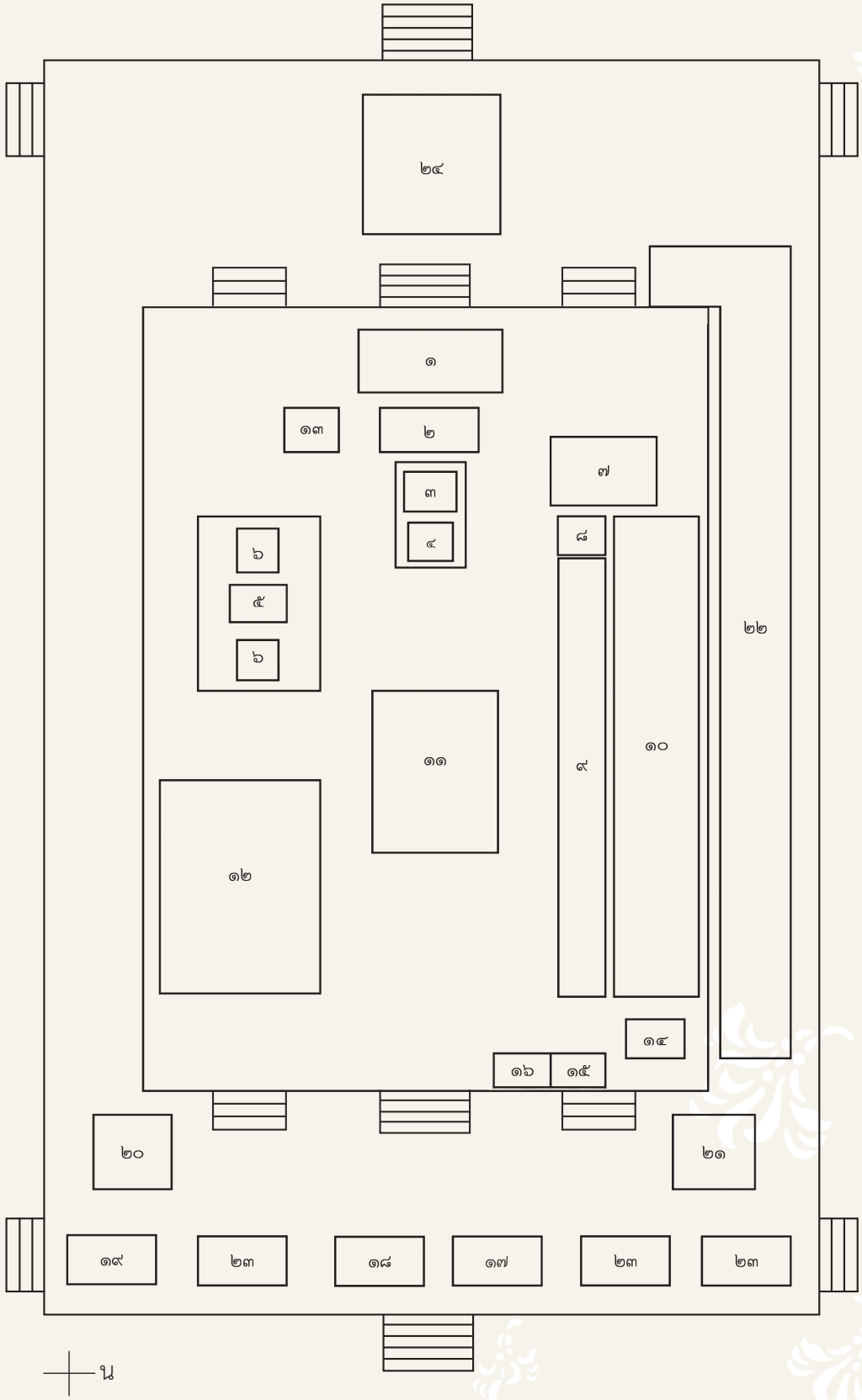

แผนผังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. พระเบญจาบุษบกที่ประดิษฐานพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร
๒. ธรรมาสน์ศิลา
๓. เครื่องนมัสการทองใหญ่
๔. พระแท่นทรงกราบ
๕. พระราชอาสน์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
๖. เครื่องราชูปโภค
๗. พระแท่นเศวตฉัตรสมเด็จพระสังฆราช
๘. พระอาสน์ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช
๙. อาสน์สงฆ์เก้าอี้กรรมการมหาเถรสมาคม
๑๐. อาสน์สงฆ์ยกพื้นปูผ้าขาว
๑๑. อาสน์สงฆ์กลางพระอุโบสถกรรมการมหาเถรสมาคม
๑๒. ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานศาลฎีกา และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่
๑๓. เจ้าพนักงานอาลักษณ์
๑๔. ฆ้องชัย
๑๕. โต๊ะวางผ้าไตร
๑๖. โต๊ะวางดอกไม้ธูปเทียนเครื่องสักการะ
๑๗. บรรพชิตจีน
๑๘. บรรพชิตญวน
๑๙. พราหมณ์
๒๐. พระราชวงศ์
๒๑. สมเด็จพระราชาคณะพัก
๒๒. พระสงฆ์พัก
๒๓. ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่
๒๔. ห้องสรง

ครั้นใกล้ถึงเวลาเสด็จพระราชดำเนิน พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี นายพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นายวีระพล ตั้งสุวรรณ ประธานศาลฎีกา ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ฝ่ายทหาร พลเรือน และผู้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทพร้อมกัน ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เจ้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา อาราธนาสมเด็จพระราชาคณะ ๔ รูป มีสมเด็จพระวันรัต วัดบวรนิเวศวิหาร สมเด็จพระธีรญาณมุนี วัดเทพศิรินทราวาส สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ วัดพิชยญาติการาม และสมเด็จพระพุฒาจารย์ วัดไตรมิตรวิทยาราม และพระราชาคณะที่เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ๖ รูป ขึ้นนั่งยังอาสน์สงฆ์เก้าอี้แถวหน้า พระราชาคณะนอกนั้นขึ้นนั่งยังอาสน์สงฆ์ยกพื้นแถวหลังโดยลำดับ

ที่ลานนอกกำแพงแก้วพระอุโบสถมีประชาชนรอเฝ้าทูลละอองพระบาทข้างทางลาดพระบาท และบริเวณโดยรอบกำแพงแก้วเป็นจำนวนมาก

เวลา ๑๘ นาฬิกา ๓๔ นาที สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร[๗] เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่งจากพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ถึงพระบรมมหาราชวัง เข้าทางประตูวิเศษไชยศรี รถยนต์พระที่นั่งเทียบที่ประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ขณะนั้นกองทหารเกียรติยศถวายความเคารพ วงดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี แตรเดี่ยวแถวรับเสด็จเป่าเพลงคำนับ ๓ จบ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินไปตามทางลาดพระบาท มีตำรวจหลวง ๔ นาย นำเสด็จเข้าสู่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามทางพระทวารกลาง

เวลา ๑๘ นาฬิกา ๓๘ นาที สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงจุดธูปเทียนท้ายที่นั่งบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณี พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ พระพุทธเลิศหล้านภาไลย แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปที่อาสน์สงฆ์ ทรงประเคนผ้าไตรแด่สมเด็จพระราชาคณะ ๔ รูป พระราชาคณะที่เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ๖ รูป เดินเข้าไปรับพระราชทานผ้าไตร จากนั้น ทรงรับการถวายความเคารพของผู้มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท แล้วประทับพระราชอาสน์ สมเด็จพระราชาคณะลงจากอาสน์สงฆ์ไปครองผ้าที่ในพระฉาก พระราชาคณะออกจากพระอุโบสถไปครองผ้าที่พระระเบียงข้างพระอุโบสถ เมื่อครองเสร็จแล้วเข้าไปนั่งยังอาสน์สงฆ์ที่เดิม ขณะนั้นนายประเสริฐ วรวงศ์ เจ้าหน้าที่งานโหรพราหมณ์ จุดเทียนเครื่องสังเวยและบูชาฤกษ์ ที่โต๊ะตั้งเครื่องสังเวยในกำแพงแก้วพระอุโบสถ มุมทิศตะวันออกเฉียงเหนือ

[๗] พระปรมาภิไธยในขณะนั้น

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงจุดธูปเทียนท้ายที่นั่งบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณี

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงประเคนผ้าไตร ถวายสมเด็จพระราชาคณะและกรรมการมหาเถรสมาคม

เวลา ๑๘ นาฬิกา ๕๑ นาที สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการทองใหญ่ที่หน้าธรรมาสน์ศิลา ทรงกราบ แล้วประทับพระราชอาสน์ที่เดิม จากนั้น นายมานัส ทารัตน์ใจ อธิบดีกรมการศาสนา นิมนต์สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ และเจ้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา นิมนต์สมเด็จพระราชาคณะและพระราชาคณะกรรมการมหาเถรสมาคมไปนั่งยังอาสน์สงฆ์กลางพระอุโบสถ ผินตัวสู่พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระรัตนตรัย

เวลา ๑๘ นาฬิกา ๕๓ นาที นายเฉลิมชัย ดงจันทร์ นักวิชาการศาสนาชำนาญการ อาราธนาศีล สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) ถวายศีล สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงศีล จบแล้ว

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงศีล

เวลา ๑๘ นาฬิกา ๕๗ นาที สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นายสมชาย พฤฒิกัลป์ รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี อ่านประกาศกระแสพระราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ความว่า

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลพระกรุณาทรงทราบฝ่าละอองธุลีพระบาท

ประกาศ
สถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

มีพระราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ว่างลง สมควรที่จะสถาปนาสมเด็จพระราชาคณะขึ้นดำรงตำแหน่ง สมเด็จพระสังฆราช เพื่อจักได้บริหารการพระศาสนา ให้สมบูรณ์สืบไป

จึ่งทรงพระราชดำริว่า สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เป็นพระเถระผู้เจริญในสมณคุณยินดีในเนกขัมมปฏิบัติสมบูรณ์ด้วยศีลสมาจารวัตร รัตตัญญูมหาเถรกรณธรรม ดำรงสถาพรอยู่ในสมณพรหมจรรย์ตลอดมาเป็นเวลาช้านาน ได้ประกอบกรณียกิจเป็นหิตานุหิตประโยชน์แก่พุทธจักรและราชอาณาจักรอย่างไพศาล ดังมีอรรถจริยาปรากฏเกียรติสมภาร ในประกาศสถาปนาสมณศักดิ์ เป็นสมเด็จพระราชาคณะมหาสังฆนายก เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ แล้วนั้น

ครั้นต่อมา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ยิ่งเจริญด้วยอุตสาหวิริยาธิคุณ สามารถรับภารธุระพระพุทธศาสนาเป็นพาหุลกิจนิตยสมาทานมิได้ท้อถอย ยังการพระศาสนาให้เรียบร้อยและเจริญมั่นคงยิ่งขึ้นเป็นลำดับตลอดมา ในการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม แม่กองงานพระธรรมทูต และที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔-๑๕ (ธรรมยุต) ประธานกรรมการคณะธรรมยุต กรรมการเถรสมาคมธรรมยุต เป็นพระอุปัชฌาย์ นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและนายกกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้านการศึกษารับเป็นอาจารย์สอนธรรมวินัยแก่พระภิกษุสามเณร เป็นกรรมการสนามหลวงแผนกธรรมและแผนกบาลี เป็นประธานศูนย์ธรรมศึกษา ในสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิธ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ เป็นกรรมการฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้จัดมอบทุนสนับสนุนและส่งเสริมแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ทั้งสามัญศึกษาและปริยัติศึกษา เพื่อให้ศิษยานุศิษย์มีโอกาสได้รับการศึกษาชั้นสูงยิ่งขึ้น ด้านสาธารณูปการ เป็นประธานกรรมการควบคุมดูแลการปฏิสังขรณ์เสนาสนะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ให้มีสภาพมั่นคงสง่างามดังที่ปรากฏในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังได้อุปการะการสร้างและปฏิสังขรณ์ เสนาสนะให้แก่วัดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ได้รับเป็นประธานมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร และสนับสนุนช่วยเหลือทางราชการในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยต่าง ๆ ตามเหตุการณ์ทุกครั้ง ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้รับอาราธนาแสดงธรรมเทศนาในวันธรรมสวนะให้แก่ผู้มารักษาศีลปฏิบัติธรรม เป็นผู้บุกเบิกนำพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ที่นครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย รวมทั้งได้วางรากฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีรูปแบบ ทำให้พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทมีความมั่นคงในไพรัชประเทศ มีวัดและพระสงฆ์ไทยอยู่ประจำที่เครือรัฐออสเตรเลียหลายแห่ง รวมทั้งเป็นผู้แทนมหาเถรสมาคมในคราวที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดงานวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ณ สำนักงานใหญ่ องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

บัดนี้ เป็นที่ประจักษ์ว่า สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เป็นผู้เจริญยิ่งด้วยพรรษายุกาล รัตตัญญูมหาสถาวีรธรรม ยินดีในเนกขัมมปฏิบัติ ทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระ เป็นอจลพรหมจริยาภิรัต ดำรงมั่นในไตรสิกขามิได้เสื่อมถอย มีจริยาการสำรวมเรียบร้อย ไม่หวั่นไหวต่อโลกามิส เป็นคุรุฐานียบัณฑิต ผู้มีกิตติประวัติอันผ่องแผ้ว สงเคราะห์พุทธบริษัท ปกครองคณะสงฆ์ เป็นอุปัธยาจารย์ของมหาชนมากมาย มีศิษยานุศิษย์แพร่หลายไพศาล เป็นที่เคารพสักการแห่งมวลพุทธศาสนิกบริษัททั่วสังฆมณฑล ตลอดจนประชาราษฎรทั่วไป สมควรจะได้สถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานาธิบดีแห่งสังฆมณฑล เพื่อเป็นศรีศุภมงคลแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

จึ่งมีพระราชโองการโปรดสถาปนา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช มีพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุรุฐานียบัณฑิต วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตาภิวุฒ ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒพุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นประธานในสังฆมณฑลทั่วราชอาณาจักร

ขออาราธนาให้ทรงรับธุระพระพุทธศาสนา เป็นภาระสั่งสอน ช่วยระงับอธิกรณ์ และอนุเคราะห์พระภิกษุสามเณรในสังฆมณฑลทั่วไป โดยสมควรแก่พระอิสริยยศซึ่งพระราชทานนี้ ทรงเจริญพระชนมายุ วรรณ สุข พล ปฏิภาณ คุณสารสิริสวัสดิ์ จิรัฏฐิติวิรุฬหิไพบูลย์ ในพระพุทธศาสนา เทอญ

ให้ทรงมีพระราชาคณะและพระครูฐานานุกรมประดับพระอิสริยยศ ๑๕ รูป คือ พระมหาคณิสร พุทธศาสนิกนิกรปสาทาภิบาล สกลสังฆประธานมหาสถาวีรกิจการี นายกบดีศรีรัตนคมกาจารย์ พระราชาคณะปลัดขวา ๑ พระจุลคณิศร สัทธรรมนิติธรมหาเถราธิการ คณกิจบรรหารธุรการี สมุหบดีศรีธรรมภาณกาจารย์ พระราชาคณะปลัดซ้าย ๑ พระครูวินยาภิวุฒิ ๑ พระครูสุตตาภิรม ๑ พระครูวิจารณ์ธรรมกิจ พระครูพระปริต ๑ พระครูวิจิตรธรรมการ พระครูพระปริต ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูโฆสิตสุทธสร พระครูคู่สวด ๑ พระครูอมรสรนาท พระครูคู่สวด ๑ พระครูพิลาสบรรณวัตร ๑ พระครูพิพัฒบรรณกร ๑ พระครูสังฆวิธาน ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑ ขอให้พระคุณผู้ได้รับตำแหน่งทั้งปวงนี้มีความสุขสิริสวัสดิ์สถาพรในพระบวรพุทธศาสนา เทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

ในการนี้ ผู้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ที่นั้น ยืนขึ้นเคารพพระราชโองการพร้อมกัน ตั้งแต่เริ่มอ่านจนประกาศพระราชโองการจบ

เวลา ๑๙ นาฬิกา ๗ นาที อธิบดีกรมการศาสนา กราบทูลนำเสด็จสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อัมพร อมฺพโร) ซึ่งบัดนี้เป็น สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทับยังพระอาสนะด้านหน้าอาสน์สงฆ์ซึ่งปูลาดด้วยสันถัตสีเหลืองทอง อันเป็นพระอาสนะสำหรับตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช แล้วทรงผินพระพักตร์สู่สมเด็จพระราชาคณะและพระราชาคณะกรรมการมหาเถรสมาคม

เวลา ๑๙ นาฬิกา ๘ นาที สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พุรหฺมคุตฺโต) สวด “สงฺฆราชฏฺฐปนานุโมทนา” มีความดังนี้

“สงฺฆราชฏฺฐปนานุโมทนา”

คำสวด	คำแปล
สุณาตุ เม ภนฺเต สงฺโฆ, อิทานิ โข ปเวทิเต มหาวชิราลงกรณสฺส ธมฺมิกราชาธิราช วรสฺส ราชโองฺกาเรน, อริยวංสาคตญาโณ มหาเถโรสยามรฏฺเฐ สกลมหาสงฺฆปริณายโก สงฺฆราชา ปติฏฺฐาปิโต,	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระสงฆ์ จงฟังข้าพเจ้า บัดนี้ได้มีการประกาศพระราชโองการแห่งสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวชิราลงกรณธรรมิกราชาธิราชเจ้า ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานาธิบดีสงฆ์ทั่วสยามราชอาณาจักรแล้ว
โส ราชา ธมฺมิโก ธมฺมราชา อคฺคสาสนูปตฺถมฺภโก,	สมเด็จพระราชาธิราชเจ้า ทรงตั้งอยู่ในธรรม ทรงเป็นธรรมราชา ทรงเป็นเอกอัครศาสนูปถัมภก,
รฏฺฐปาลาโรจนญฺเจว สงฺฆทสฺสนญฺจ สุตาวี, สยมฺปิ โยนิโส อุปปริกฺขิตฺวา	ทรงสดับคำกราบบังคมทูลของรัฐบาลและสังฆทัศนะแล้ว ทรงพิจารณาโดยรอบคอบ แม้ด้วยพระองค์เองแล้ว
ราชาณมนฺวาย พุทฺธสาสนํ อุปตฺถมฺภิตุ์ สงฺฆราชฏฺฐปนปฺปกาสนํ กาเรสิ,	ทรงอาศัยพระราชอำนาจให้ประกาศสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช เพื่ออุปถัมภ์บำรุงพระพุทธศาสนา
สาธุ ภนฺเต สกโล สงฺโฆ อิมญฺจ สงฺฆราชฏฺฐปนํ อิมญฺจ สงฺฆราชฏฺฐปิตๆ มหาเถรๆ อนุโมทตุ์ สมฺปสีทตุ์,	ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ขอพระสงฆ์ทั้งปวง จงอนุโมทนาปสาทการซึ่งการทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช และพระมหาเถระ ผู้ทรงได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราชทั้งนี้,
สาธุ โข ปน สกโล สงฺโฆ สงฺฆราชมหาเถรปฺปธาโน สมคฺโค เอกจฺฉนฺโท หุตฺวา.	และขอพระสงฆ์ทั้งปวง ซึ่งมีสมเด็จพระสังฆราชทรงเป็นประธาน จงมีความสามัคคีพร้อมเพรียงกันเป็นเอกฉันท์.
พุทฺธสาสเน สพฺพกรณียๆ อนุคฺคณฺหาตุ์, อปิจาหๆ ภนฺเต อามนฺเตมิ สกโล สงฺโฆ กลฺยาณจิตฺตๆ สมนฺนาหริตฺวา มหาวชิราลงกรณสฺส ธมฺมิกราชาธิราชวรสฺส สพฺพวรชยมงฺคลๆ อธิฏฺฐหตุ์,	อนุเคราะห์ปฏิบัติกรณียะทั้งปวงในพระพุทธศาสนา, ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อนึ่ง ข้าพเจ้าขอเชิญชวน, พระสงฆ์ทั้งปวง จงรวมกัลยาณจิต อธิษฐานถวายพระพร ชัยมงคลแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ ธรรมิกราชาธิราชเจ้า,
โส ราชา สราชปุตฺตธีตุ์ ราชวංสิโก สามจฺจปริวาโร สสพฺพวสกนิกโร สุขิโต โหตุ์ อโรโค นิรุปทฺทโว,	ขอพระองค์ จงทรงพระเกษมสำราญ ปราศจากโรคาพาธ อุปัทวันตราย พร้อมทั้งพระราชโอรสธิดา พระราชวงศ์ พร้อมทั้งรัฐบาล ข้าราชการ ข้าราชบริพารทุกฝ่าย พสกนิกรทุกหมู่เหล่า,
จิรๆ รชฺเช ปติฏฺฐาตุ์	ขอพระองค์ จงเสด็จสถิตในพระสิริราชสมบัติตลอดกาลนาน
อิโต ปรๆ สงฺโฆ อริยวංสาคตญาณ สงฺฆราชฏฺฐปิตสฺส มหาเถรสฺส กลฺยาเณเนว เจตสา อนุโมทนสชฺฌายนๆ กโรตุ์.	ต่อแต่นี้ ขอพระสงฆ์ได้มีกัลยาณจิต สวดอนุโมทนาถวายพระมหาเถระ ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดให้ ประกาศสถาปนาเป็นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกแล้ว ณ บัดนี้เทอญ.

จบแล้ว พระสงฆ์ในมณฑลพิธีประนมมือถวายอนุโมทนาเปล่งวาจา “สาธุ” พร้อมกัน

สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พรหมคุตฺโต) สวดสงฆราชฏฐปนานุโมทนา

เวลา ๑๙ นาฬิกา ๑๑ นาที สมเด็จพระธีรญาณมุนี นำสวด "โส อตฺถลทฺโธ" พระสงฆ์ในมณฑลพิธีสวดรับพร้อมกัน

เวลา ๑๙ นาฬิกา ๑๓ นาที อธิบดีกรมการศาสนา กราบทูลนำเสด็จสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ไปประทับที่พระอาสนะซึ่งปูลาดไว้ข้างพระแท่นเศวตฉัตรที่ต้นอาสน์สงฆ์สังฆมณฑล สมเด็จพระราชาคณะและพระราชาคณะกรรมการมหาเถรสมาคมตามไปนั่งที่อาสน์สงฆ์ในลำดับถัดจากสมเด็จพระสังฆราช

เวลา ๑๙ นาฬิกา ๑๔ นาที สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินไปถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงผายพระหัตถ์ทั้งสองเหนือพานแก้ว ทรงรับน้ำพระมหาสังข์แล้วทรงยกพระหัตถ์ขึ้นลูบพระเศียร ขณะนั้นพระสงฆ์ในสังฆมณฑลเจริญชัยมงคลคาถา โหรหลวงลั่นฆ้องชัย พราหมณ์เป่าสังข์ ภูษามาลาแกว่งบัณเฑาะว์ เจ้าพนักงานประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์ วงปี่พาทย์พิธี กรมศิลปากรบรรเลงเพลงมหาชัย นายปรีชา อินทรไพโรจน์ ผู้อำนวยการพระคลังข้างที่ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวัดพระศรีรัตนศาสดารามย่ำระฆังที่วัดพระศรีรัตนศาสดารามรัวสามลากับอีก ๒๐ ครั้ง ในการนี้ พระสงฆ์ทั่วราชอาณาจักรที่ชุมนุมในพระอุโบสถเจริญชัยมงคลคาถา และย่ำระฆังพร้อมกับที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแด่สมเด็จพระสังฆราช

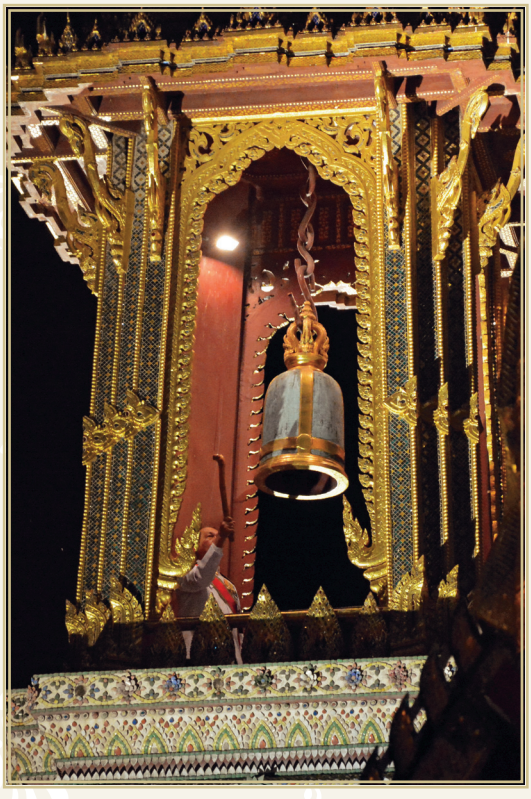

เมื่อถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ถวายพระสุพรรณบัฏ พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช พัดยศ ไตรแพร และเครื่องยศสมณศักดิ์ แด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อทรงรับแล้ว เจ้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา เชิญไปทอดไว้บนพระแท่นเศวตฉัตรและโต๊ะเคียงพระแท่นเศวตฉัตร ตามลำดับ

เสร็จแล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงกราบราบ แล้วประทับพระราชอาสน์ที่เดิม พระสงฆ์ในสังฆมณฑลเจริญชัยมงคลคาถาจบวงปี่พาทย์พิธีหยุดบรรเลง

นายปรีชา อินทรไพโรจน์ รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการวัดพระศรีรัตนศาสดารามย่ำระฆัง

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ถวายพระสุพรรณบัฏ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ถวายเครื่องยศสมณศักดิ์

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ถวายเครื่องยศสมณศักดิ์แด่สมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงประเคนปวารณาบัตรแทนจตุปัจจัยไทยธรรม

เวลา ๑๙ นาฬิกา ๒๗ นาที สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงประเคนปวารณาบัตรแทนจตุปัจจัยไทยธรรมแด่สมเด็จพระราชาคณะที่อาสน์สงฆ์ พระราชาคณะและพระสงฆ์นอกนั้นในสังฆมณฑล ลงจากอาสน์สงฆ์เดินเข้าไปรับพระราชทานตามลำดับ แล้วกลับเข้านั่งยังอาสน์สงฆ์ที่เดิม

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงประเคนปวารณาบัตรแทนจตุปัจจัยไทยธรรม

เวลา ๑๙ นาฬิกา ๔๓ นาที สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ประทับพระราชอาสน์ทรงหลั่งทักษิโณทก พระสงฆ์ในสังฆมณฑลถวายอนุโมทนา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายอดิเรก จบแล้ว

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงหลั่งทักษิโณทก

เวลา ๑๙ นาฬิกา ๔๘ นาที อธิบดีกรมการศาสนา กราบทูลนำเสด็จสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ไปประทับที่ท้ายอาสน์สงฆ์กลางพระอุโบสถ โดยผินพระพักตร์ออกไปทางพระทวารกลางพระอุโบสถ จากนั้น ทรงรับเครื่องสักการะจากสมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พุรหฺมคุตฺโต) พระเถระผู้ใหญ่ฝ่ายคณะธรรมยุต และสมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (สมศักดิ์ อุปสโม) พระเถระผู้ใหญ่ฝ่ายมหานิกาย

สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พุรหฺมคุตฺโต) ถวายเครื่องสักการะ

สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (สมศักดิ์ อุปสโม) ถวายเครื่องสักการะ

เวลา ๑๙ นาฬิกา ๕๑ นาที สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินไปถวายเครื่องสักการะ ทรงกราบราบ แล้วประทับพระราชอาสน์ที่เดิม จากนั้น พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี นายพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ และนายวีระพล ตั้งสุวรรณ ประธานศาลฎีกา ถวายเครื่องสักการะตามลำดับ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ถวายเครื่องสักการะแล้วทรงกราบราบ

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ถวายเครื่องสักการะ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ถวายเครื่องสักการะ

นายพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ถวายเครื่องสักการะ

นายวีระพล ตั้งสุวรรณ ประธานศาลฎีกา ถวายเครื่องสักการะ

เวลา ๑๙ นาฬิกา ๕๗ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงผินพระองค์กลับไปนมัสการพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ทรงคม แล้วเสด็จลงจากอาสน์สงฆ์ นายพนม ศรศิลป์ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เชิญพัดยศนำเสด็จออกจากพระอุโบสถทางพระทวารกลาง จากนั้นทรงรับเครื่องสักการะของบรรพชิตอนัมนิกาย ๑๐ รูป มี พระมหาคณานัมธรรมปัญญาธิวัตร (เจริญ กิ๊นเจี๊ยว) เจ้าคณะใหญ่อนัมนิกายแห่งประเทศไทย พระคณานัมธรรมวิธานาจารย์ ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่อนัมนิกายแห่งประเทศไทย พระสมณานัมธีราจารย์ ปลัดขวา พระบริหารอนัมพรต ปลัดซ้าย องสรภาณมธุรส รองปลัดขวา องพจนสุนทร ผู้ช่วยปลัดขวา องพจนกรโกศล ผู้ช่วยปลัดซ้าย องอนนตสรภัญ เจ้าอาวาสวัดอนัมนิกายเฉลิมพระชนมพรรษากาล องสรภาณอนัมพจน์ เจ้าอาวาสวัดธรรมปัญญาราม และองปลัดธรรมปัญญาธิวัตร เจ้าอาวาสวัดอุภัยภาติการาม และบรรพชิตจีน ๑๐ รูป มีพระมหาคณาจารย์จีนธรรมสมาธิวัตร เจ้าคณะใหญ่จีนนิกาย พระอาจารย์จีนวินยานุกร ผู้ช่วยเจ้าคณะใหญ่ฝ่ายขวา หลวงจีนธรรมนันท์จีนประพัทธ์ รองปลัดซ้าย หลวงจีนธรรมรัตจีนประจักษ์ ผู้ช่วยปลัดขวา หลวงจีนธรรมรักษ์จีนประจิต ผู้ช่วยปลัดซ้าย หลวงจีนปลัด (เสี่ยซื้อ) หลวงจีนปลัด (เสี่ยเหลียง) หลวงจีนธรรมธร หลวงจีนสังฆรักษ์ และหลวงจีนสมุห์

บรรพชิตจีน รอเฝ้าถวายเครื่องสักการะ

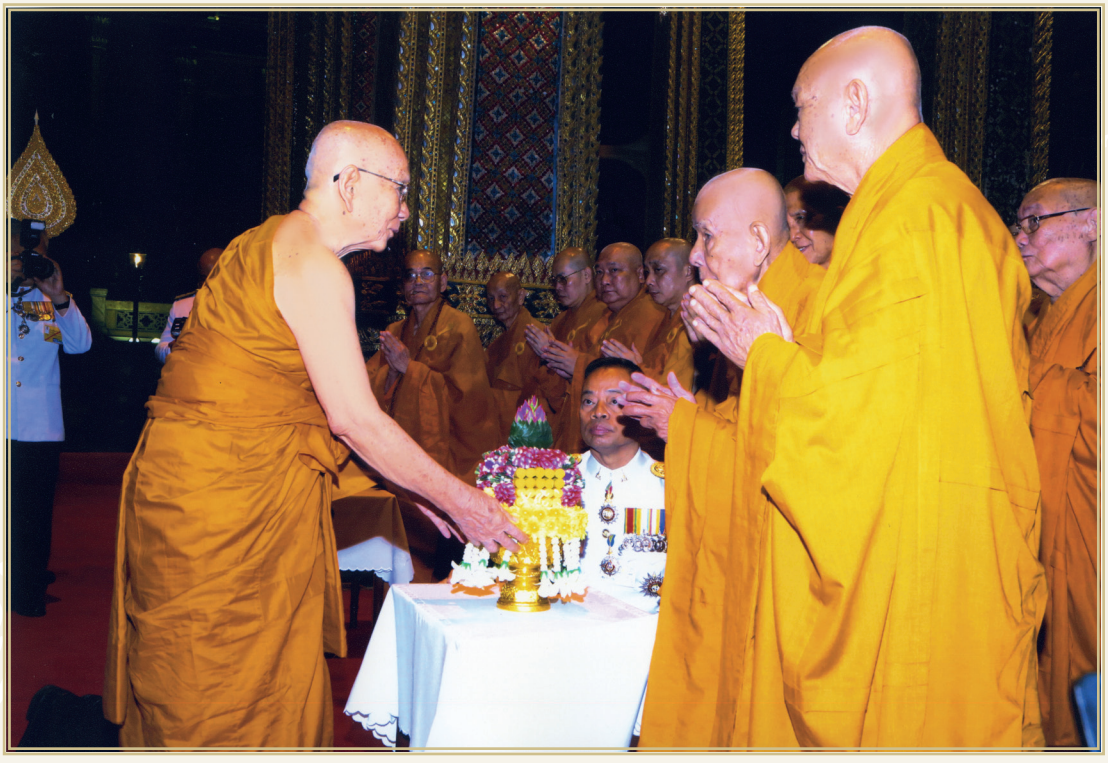

บรรพชิตญวน ถวายเครื่องสักการะ

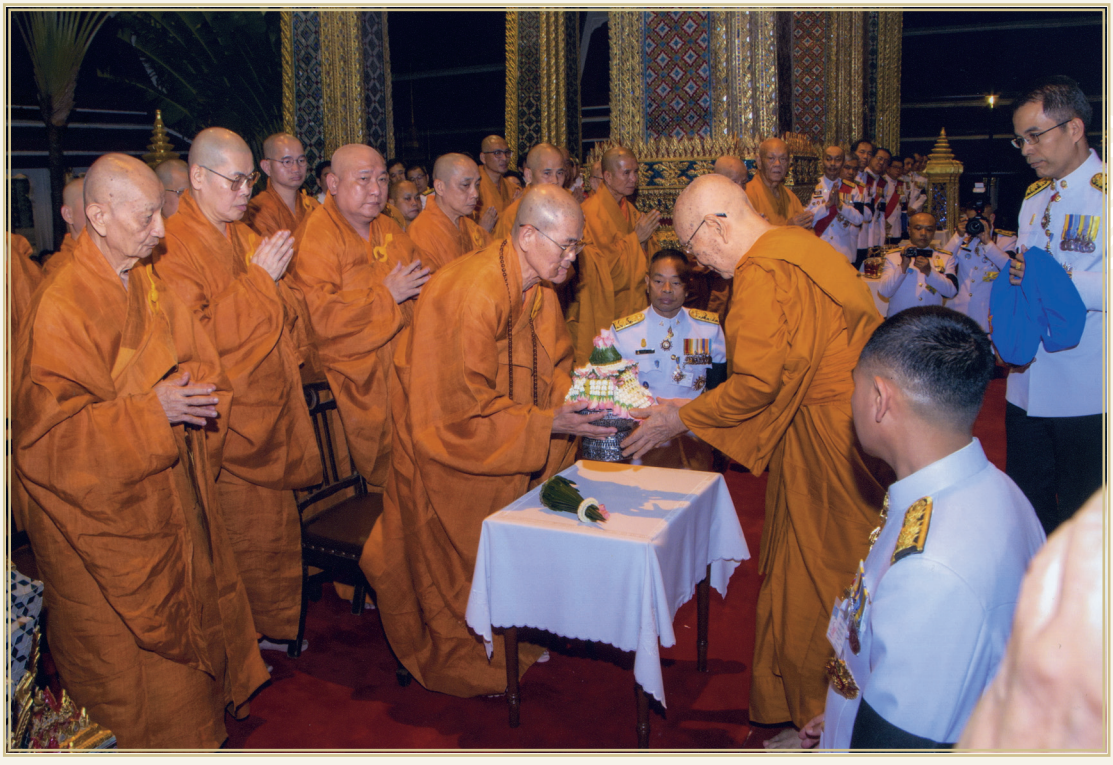

บรรพชิตจีน ถวายเครื่องสักการะ

จากนั้น สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จประทับรถยนต์พระประเทียบที่ประตูเกย หน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เพื่อเสด็จกลับวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ขณะนั้น พระสงฆ์ในสังฆมณฑลออกจากพระอุโบสถตามสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ลงทางพระทวารกลาง

เวลา ๒๐ นาฬิกา ๓ นาที สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินไปทรงกราบที่หน้าเครื่องนมัสการทองใหญ่ที่หน้าธรรมาสน์ศิลา ทรงรับการถวายความเคารพของผู้มาเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท แล้วเสด็จออกจากพระอุโบสถทางพระทวารกลาง ขณะนั้น เจ้าพนักงานประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์ วงปี่พาทย์พิธีกรมศิลปากร บรรเลงเพลงกราวรำ ๒ ชั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เสด็จพระราชดำเนินไปตามทางลาดพระบาท โดยมีตำรวจหลวง ๔ นาย นำเสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่งที่ประตูเกย หลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เสด็จออกจากพระบรมมหาราชวังทางประตูวิเศษไชยศรี กลับพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต กองทหารเกียรติยศถวายความเคารพ ดุริยางค์บรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี แตรเดี่ยวแถวรับเสด็จเป่าเพลงคำนับ ๓ จบ

อนึ่ง การพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ครั้งนี้ โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ได้ถ่ายทอดให้ประชาชนได้ชมและฟังตั้งแต่ต้นจนเสร็จการพระราชพิธี

เครื่องใช้ในการพระราชพิธี

พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้มีการสร้างเครื่องใช้ในการพระราชพิธีบางสิ่งขึ้นใหม่ ดังนี้

พระสุพรรณบัฏ

พระสุพรรณบัฏ เป็นแผ่นทองคำแผ่เป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง ๑๑ เซนติเมตร ยาว ๒๐ เซนติเมตร น้ำหนัก ๑๙๘.๐๘๐ กรัม กรมธนารักษ์ กระทรวงการคลังเป็นผู้จัดทำพระสุพรรณบัฏ สำนักพระราชวังเป็นผู้จัดทำถุงตาดทองสวมพระสุพรรณบัฏ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี โดยกองประกาศตร่างคำจารึกพระนามในพระสุพรรณบัฏ และประกาศพระบรมราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

พระนามที่ทรงพระกรุณาโปรดถวายแด่สมเด็จพระสังฆราช (อัมพร อมฺพโร) เป็น “สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก” ปรากฏตามจารึกในพระสุพรรณบัฏ พร้อมคำแปล ดังนี้

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุรุฐานียบัณฑิต วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตาภิวุฒ ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒ พุทธบริษัท คารวสถาน วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร ทรงพระเจริญพระชนมายุวรรณ สุข พล ปฏิภาณ คุณสารสิริสวัสดิ์ จิรัฏฐิติ วิรุฬหิไพบูลย์ ในพระพุทธศาสนาเทอญ

พระนาม	คำแปล
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ	สมเด็จพระผู้มีญาณสืบมาแต่วงศ์พระอริยเจ้า
สุขุมธรรมวิธานธำรง	ทรงเป็นผู้มีธรรมวิธีอันละเอียดอ่อน
สกลมหาสงฆปริณายก	ทรงเป็นผู้นำพระสงฆ์หมู่ใหญ่ทั้งปวง
ตรีปิฎกธราจารย	ทรงเป็นอาจารย์ผู้ทรงไว้ซึ่งพระปริยัติธรรม คือ พระไตรปิฎก
อัมพราภิธานสังฆวิสุต	ปรากฏพระนามฉายาในทางสงฆ์ว่า อมฺพโร
ปาพจนุตตมสาสนโสภณ	ทรงงดงามในพระศาสนาด้วยทรงพระปรีชากว้างขวางในพระอุดมปาพจน์คือธรรมวินัย
กิตตินิรมลคุรุฐานียบัณฑิต	ทรงดำรงพระเกียรติโดยปราศจากมลทิน และทรงเป็นครู
วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ	สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงสถาปนาด้วยเหตุที่ทรงพระราชศรัทธาเลื่อมใส
วิสารทนาถธรรมทูตาภิวุฒ	ทรงเป็นที่พึ่งผู้แกล้วกล้าและมีพระปรีชาฉลาดเฉลียวทรงเป็นผู้ยังความเจริญแก่กิจการพระธรรมทูต

ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ทรงเป็นใหญ่ในสงฆ์ทั้งปวง (คือทรงเป็นสมเด็จพระสังฆราช) พระองค์แรกที่ได้รับพระราชทานสถาปนาในรัชกาลที่ ๑๐

ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒ ทรงยังแสงสว่างแห่งแบบอย่างอันดีงามให้บังเกิด โดยเจริญรอยตามสมเด็จพระอุปัชฌายะคือสมเด็จพระสังฆราช (วาสนมหาเถร)

พุทธบริษัทคารวสถาน ทรงเป็นที่ตั้งแห่งความเคารพของพุทธบริษัท

วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร ทรงงดงามในพระวิปัสสนาธุระ ทรงพระศีลาจารวัตรอันไพบูลย์

ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ ทรงเป็นอนุศิษย์ผู้สืบวงศ์สมณะมาแต่พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า

บวรธรรมบพิตร ทรงเป็นเจ้าผู้ประเสริฐในทางธรรม

สมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นราชาแห่งหมู่สงฆ์

เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร
พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร ทรงพระเจริญพระชนมายุ
วรรณ สุข พล ปฏิภาณ
คุณสารสิริสวัสดิ์ จิรัฏฐิติ วิรุฬหิไพบูลย์
ในพระพุทธศาสนาเทอญ

พระสุพรรณบัฏ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ใบกำกับพระสุพรรณบัฏ

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้จัดทำใบกำกับพระสุพรรณบัฏ พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงลงพระปรมาภิไธยและประทับพระราชลัญจกรแล้ว นายกรัฐมนตรีได้ลงนามเป็นผู้รับสนองพระราชโองการ สำนักพระราชวังเป็นผู้รับผิดชอบการจัดทำถุงตาดทองสวมใบกำกับพระสุพรรณบัฏ

ใบกำกับพระสุพรรณบัฏ เป็นแผ่นกระดาษ ขนาดกว้าง ๓๐ เซนติเมตร ยาว ๓๖ เซนติเมตร ประทับพระราชลัญจกรด้วยหมึกสีชาด รวม ๔ ดวง แถวบนสุด จากซ้ายไปขวา ประทับพระราชลัญจกรมหาโองการ พระราชลัญจกรไอยราพต และพระราชลัญจกรหงสพิมาน (ตามลำดับ) กลางแผ่นใบกำกับพระสุพรรณบัฏ ประทับพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์ เหนือพระปรมาภิไธย

ความในใบกำกับพระสุพรรณบัฏ มีดังนี้

ให้สถาปนา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช มีพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏ และให้ทรงมีพระราชาคณะและพระครูฐานานุกรมประดับพระอิสริยยศ ๑๕ รูป คือ พระมหาคณิสร พุทธศาสนิกนิกรปสาทาภิบาล สกลสังฆประธานมหาสถาวีรกิจการี นายกบดีศรีรัตนคมกาจารย์ พระราชาคณะปลัดขวา ๑ พระจุลคณิศร สัทธรรมนิติธรรมหาเถราธิการ คณกิจบรรหารธุรการี สมุหบดีศรีธรรมภาณกาจารย์ พระราชาคณะปลัดซ้าย ๑ พระครูวินยาภิวุฒิ ๑ พระครูสุตตาภิรม ๑ พระครูวิจารณ์ธรรมกิจ พระครูพระปริต ๑ พระครูวิจิตรธรรมการ พระครูพระปริต ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูโฆสิตสุทธสร พระครูคู่สวด ๑ พระครูอมรสรนาท พระครูคู่สวด ๑ พระครูพิลาสบรรณวัตร ๑ พระครูพิพัฒบรรณกร ๑ พระครูสังฆวิธาน ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

ขอให้พระคุณผู้ได้รับตำแหน่งทั้งปวงนี้ มีความสุขสิริสวัสดิ์สถาพรในบวรพุทธศาสนา เทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

ให้สถาปนา สมเด็จพระมหาเนวงศ์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช มีพระนามตามที่ขานิในพระสุพรรณบัฏ และให้ทรงมีพระราชาคณะและพระครูฐานานุกรมประดับพระอิสริยยศ ๑๕ รูป คือ พระมหาคณิสร ขุนาคสาสนิสาทาร ปโสภาภิบาล สกลสังฆประธานมหาสัณฐาวิกิจการี นายกบดีศรีวัดพลมาจารย์ พระราชาคณะปลัดซ้าย ๑ พระจุลคณิศร ลัทธรรมนิติธรรมมหาเถราธิการ คณาภิบรรหารธุรการี สมุทบดีศรีธรรมภาณกถาจารย์ พระราชาคณะปลัดขวา ๑ พระครูวินยาภิวุฒิ ๑ พระครูสุตาภิรม ๑ พระครูวิจารณ์ธรรมกิจ พระครูพระปริตา ๑ พระครูวิจิตรธรรมการ พระครูพระปริตา ๑ พระครูวิมัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูโฆสิตสุนทรสร พระครูคู่สวด ๑ พระครูอมรสรนาท พระครูคู่สวด ๑ พระครูพิสาสบวรคณวัตร ๑ พระครูพิพัฒบรรณการ ๑ พระครูสังฆวิจาน ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑

ขอให้พระคุณเจ้ารับหน้าที่สืบทอดพระพุทธศาสนาให้มีความสุขสวัสดีศิลาพร ในพระบวรพุทธศาสนา เทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

ใบกำกับพระสุพรรณบัฏ

ประกาศพระราชโองการใหญ่

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเป็นผู้จัดทำประกาศพระราชโองการใหญ่ ลักษณะเป็นแผ่นกระดาษกว้าง ๔๖.๕ เซนติเมตร ยาว ๕๖ เซนติเมตร ประทับพระราชลัญจกรด้วยหมึกสีชาด รวม ๔ ดวง แถวบนสุดจากซ้ายไปขวา ประทับพระราชลัญจกรมหาโองการ พระราชลัญจกรไอยราพต (องค์ใหญ่) และพระราชลัญจกรหงสพิมาน กลางแผ่นประกาศประทับพระราชลัญจกรพระครุฑพ่าห์

เหนือพระราชลัญจกรไอยราพต (องค์ใหญ่) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงลงพระปรมาภิไธย มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร และพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ลงนามเป็นผู้รับสนองพระราชโองการ

ความในประกาศพระราชโองการใหญ่ มีดังนี้

มหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

มีพระราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ว่างลง สมควรที่จะสถาปนา สมเด็จพระราชาคณะขึ้นดำรงตำแหน่ง สมเด็จพระสังฆราช เพื่อจักได้บริหารการพระศาสนา ให้สมบูรณ์สืบไป

จึ่งทรงพระราชดำริว่า สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เป็นพระเถระผู้เจริญในสมณคุณยินดีในเนกขัมมปฏิบัติสมบูรณ์ด้วยศีลสมาจารวัตร รัตตัญญูมหาเถรกรณธรรม ดำรงสถาพรอยู่ในสมณพรหมจรรย์ตลอดมาเป็นเวลาช้านาน ได้ประกอบกรณียกิจเป็นหิตานุหิตประโยชน์แก่พุทธจักรและราชอาณาจักรอย่างไพศาล ดังมีอรรถจริยาปรากฏเกียรติสมภาร ในประกาศสถาปนาสมณศักดิ์ เป็นสมเด็จพระราชาคณะมหาสังฆนายก เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ แล้วนั้น

ครั้นต่อมา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ยิ่งเจริญด้วยอุตสาหวิริยาธิคุณ สามารถรับภารธุระพระพุทธศาสนาเป็นพาหุลกิจนิตยสมาทานมิได้ท้อถอย ยังการพระศาสนาให้เรียบร้อยและเจริญมั่นคงยิ่งขึ้นเป็นลำดับตลอดมา ในการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม แม่กองงานพระธรรมทูต และที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔ – ๑๕ (ธรรมยุต) ประธานกรรมการคณะธรรมยุต กรรมการเถรสมาคมธรรมยุต เป็นพระอุปัชฌาย์ นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและนายกกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ด้านการศึกษา รับเป็นอาจารย์สอนธรรมวินัยแก่พระภิกษุสามเณร เป็นกรรมการสนามหลวงแผนกธรรม และแผนกบาลี เป็นประธานศูนย์ธรรมศึกษา ในสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิธ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ เป็นกรรมการฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ของมหา

เถรสมาคม ได้จัดมอบทุนสนับสนุนและส่งเสริมแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ทั้งสามัญศึกษาและปริยัติศึกษา เพื่อให้ศิษยานุศิษย์มีโอกาสได้รับการศึกษาชั้นสูงยิ่งขึ้น ด้านสาธารณูปการ เป็นประธานกรรมการควบคุมดูแลการปฏิสังขรณ์เสนาสนะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ให้มีสภาพมั่นคงสง่างามดังที่ปรากฏในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังได้อุปการะการสร้างและปฏิสังขรณ์เสนาสนะให้แก่วัดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ได้รับเป็นประธานมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร และสนับสนุนช่วยเหลือทางราชการในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยต่าง ๆ ตามเหตุการณ์ทุกครั้ง ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้รับอาราธนาแสดงธรรมเทศนาในวันธรรมสวนะให้แก่ผู้มารักษาศีลปฏิบัติธรรม เป็นผู้บุกเบิกนำพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ที่นครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย รวมทั้งได้วางรากฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีรูปแบบ ทำให้พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทมีความมั่นคงในไพรัชประเทศ มีวัดและพระสงฆ์ไทยอยู่ประจำที่เครือรัฐออสเตรเลียหลายแห่ง รวมทั้งเป็นผู้แทนมหาเถรสมาคมในคราวที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดงานวันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ณ สำนักงานใหญ่ องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

บัดนี้ เป็นที่ประจักษ์ว่า สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เป็นผู้เจริญยิ่งด้วยพรรษายุกาล รัตตัญญูมหาสถาวีรธรรม ยินดีในเนกขัมมปฏิบัติ ทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระ เป็นอจลพรหมจริยาภิรัต ดำรงมั่นในไตรสิกขามิได้เสื่อมถอย มีจริยาการสำรวมเรียบร้อย ไม่หวั่นไหวต่อโลกามิส เป็นครุฐานียบัณฑิต ผู้มีกิตติประวัติอันผ่องแผ้ว สงเคราะห์พุทธบริษัท ปกครองคณะสงฆ์ เป็นอุปัชฌายาจารย์ของมหาชนมากมาย มีศิษยานุศิษย์แพร่หลายไพศาล เป็นที่เคารพสักการแห่งมวลพุทธศาสนิกบริษัททั่วสังฆมณฑล ตลอดจนประชาราษฎรทั่วไป สมควรจะได้สถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานาธิบดีแห่งสังฆมณฑล เพื่อเป็นศรีศุภมงคลแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

จึ่งมีพระราชโองการโปรดสถาปนา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช มีพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลครุฐานียบัณฑิต วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตาภิวุฒ ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒพุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นประธานในสังฆมณฑลทั่วราชอาณาจักร

ขออาราธนาให้ทรงรับธุระพระพุทธศาสนา เป็นภาระสั่งสอน ช่วยระงับอธิกรณ์ และอนุเคราะห์พระภิกษุสามเณรในสังฆมณฑลทั่วไป โดยสมควรแก่พระอิสริยยศซึ่งพระราชทานนี้ ทรงเจริญพระชนมายุ วรรณ สุข พล ปฏิภาณ คุณสารสิริสวัสดิ์ จิรัฏฐิติวิรุฬหิไพบูลย์ ในพระพุทธศาสนา เทอญ

ให้ทรงมีพระราชาคณะและพระครูฐานานุกรมประดับพระอิสริยยศ ๑๕ รูป คือ พระมหาคณิสรพุทธศาสนิกนิกรปสาทาภิบาล สกลสังฆประธานมหาสถาวีรกิจการี นายกบดีศรีรัตนคมกาจารย์ พระราชาคณะปลัดขวา ๑ พระจุลคณิศร สัทธรรมนิติธรมหาเถราธิการ คณกิจบรรหารธุรการี สมุหบดีศรีธรรมภาณกาจารย์ พระราชา

คณะปลัดซ้าย ๑ พระครูวินยาภิวุฒิ ๑ พระครูสุตตาภิรม ๑ พระครูวิจารณ์ธรรมกิจ พระครูพระปริต ๑ พระครูวิจิตรธรรมการ พระครูพระปริต ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูโฆสิตสุทธสร พระครูคู่สวด ๑ พระครูอมรสรนาท พระครูคู่สวด ๑ พระครูพิลาสบรรณวัตร ๑ พระครูพิพัฒบรรณกร ๑ พระครูสังฆวิธาน ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑ ขอให้พระคุณผู้ได้รับตำแหน่งทั้งปวงนี้ มีความสุขสิริสวัสดิ์สถาพรในพระบวรพุทธศาสนา เทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

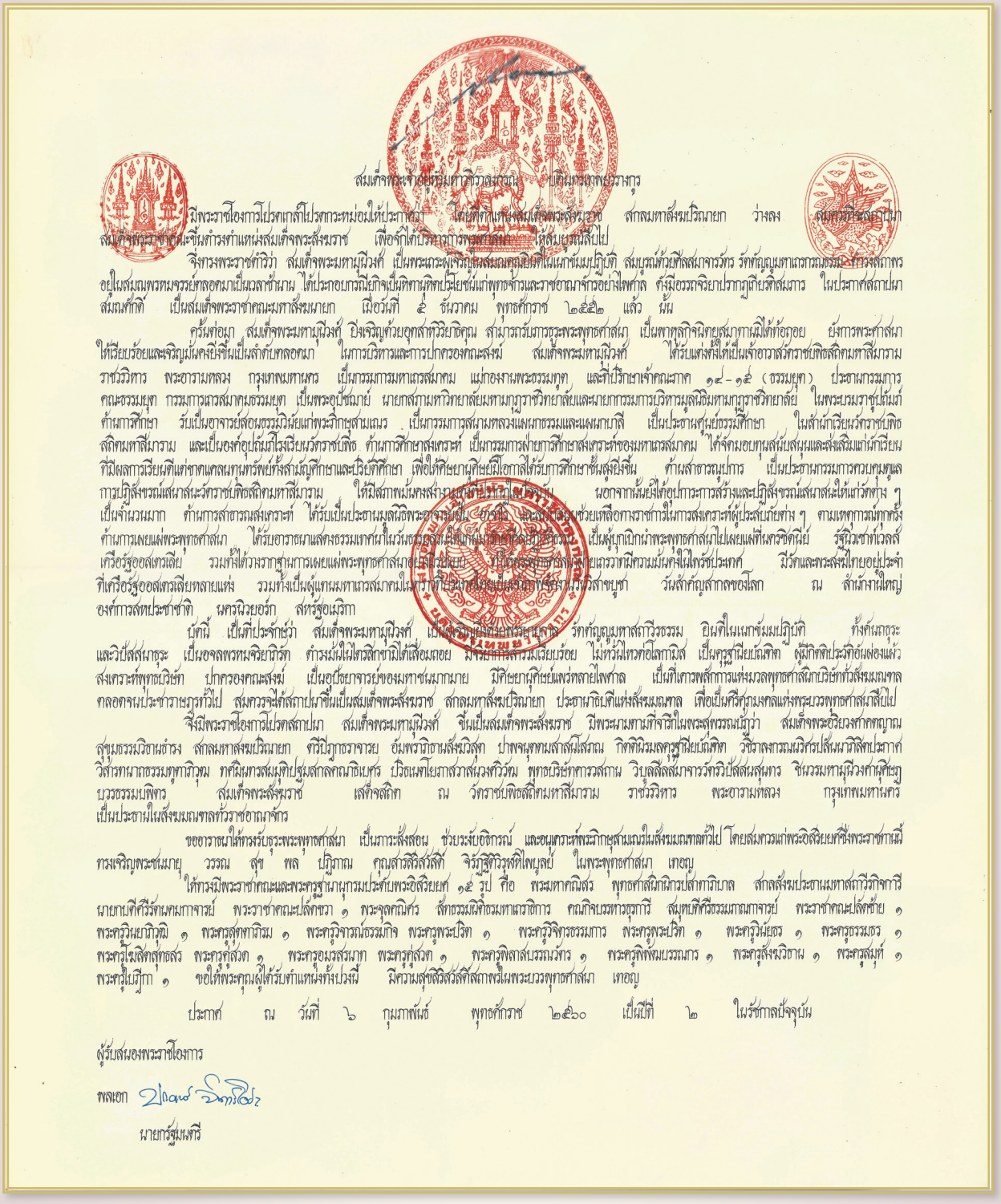

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิรวุธานุ ปริพนฺธมหาเทพยวรางกูร

มีพระราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ที่ว่างตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ว่างลง สมเด็จพระวันรัต (แดง) ซึ่งดำรงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช เพื่อจักได้ปรึกษาการพระศาสนา ให้สืบพระราชสันตติวงศ์ต่อไป

จึงทรงพระราชดำริว่า สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณอันยิ่งใหญ่ยิ่งพระองค์หนึ่งในแผ่นดินแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันประเสริฐสุดต่อพระพุทธศาสนา ทรงเป็นพุทธมามกะที่ทรงมั่นคงในพระรัตนตรัย ทรงสืบทอดพระราชประเพณีในการทรงผนวชเป็นพระภิกษุ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจด้านการคณะสงฆ์ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การศึกษาพระปริยัติธรรม ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การศึกษาวิชาการสมัยใหม่ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสาธารณสงเคราะห์ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสาธารณูปการ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การศึกษาของสงฆ์ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การศึกษาของประชาชน ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การศึกษาของสตรี ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การศึกษาของชาวต่างประเทศ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติภาพระหว่างประเทศ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างศาสนา ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างวัฒนธรรม ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างอารยธรรม ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างมนุษยชาติ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติภาพโลก ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขโลก ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในจิตใจมนุษย์ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในสังคมมนุษย์ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในโลกมนุษย์ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในจักรวาล ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในสากลจักรวาล ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในมหาจักรวาล ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในอนันตจักรวาล ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในอสงไขยจักรวาล ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในกัปกัลปจักรวาล ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในมหากัปกัลปจักรวาล ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในอสงไขยกัปกัลปจักรวาล ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในอนันตกัปกัลปจักรวาล ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์การสร้างสันติสุขในสากล

พัดยศสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช

พัดยศสมณศักดิ์สำหรับสมเด็จพระสังฆราชที่ได้ถวายในพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชในครั้งนี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดสร้างขึ้นใหม่ เนื่องจากมีพระราชศรัทธาทรงสถาปนาโดยพระราชโองการตามพระราชวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้รับมอบหมายให้จัดสร้างพัดยศสมณศักดิ์สำหรับใช้ในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

ลักษณะพัดยศสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราชที่สร้างขึ้นใหม่และจะถวายในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เป็นปฐม มีลักษณะเป็นพัดแฉก ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ พื้นบุผ้าตาดทองสลับลูกคั่นผ้าตาดเงิน ปักดิ้นเลื่อมเงินและทองแล่ง ขอบที่เป็นแฉกปักเป็นลายช่อใบเทศ ถัดเข้ามาปักลายน่องสิงห์อย่างลายเนื่องต่อเข้ามาปักเป็นลายเกลียวใบเทศกระหนาบแม่ลาย ซึ่งปักเป็นลายเกลียวกระหนกชั้นที่ล้อมใจกลางพัดปักเป็นลายน่องสิงห์เนื่องกันทั้งสองข้างใจกลางเป็นรูปโคมทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ ปักเป็นตราพระราชโองการ ประกอบด้วยพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร พระมหาพิชัยมงกุฎ จักร ตรี พระแสงขรรค์ชัยศรี ธารพระกร วาลวิชนี พระมหาสังวาลนพรัตน์ ฉลองพระบาท และมีอักษรขอมแปลความว่า “พระราชโองการ” ด้ามงาตัน ต้นด้ามเป็นเม็ดทรงมัณฑ์แกะลาย คอแกะลายเทพนม ยอดงาแกะเป็นรูปฉัตรสามชั้น

พัดยศสมณศักดิ์

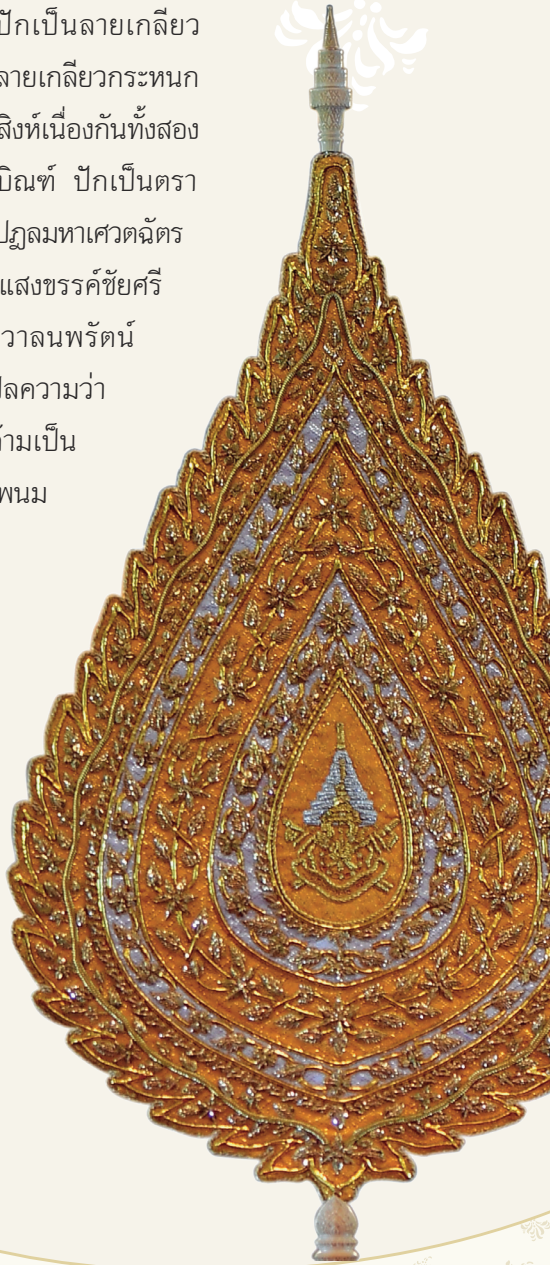

พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช

แรกสร้างขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงให้อย่างดวงตราตำแหน่งคณะสงฆ์ถวาย พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช มีลักษณะเป็นดวงกลม ทำด้วยงากลึงกว้าง ๘ เซนติเมตรกลางดวงตราเป็นจักร (หมายถึงธรรมจักร) มีกำใหญ่ ๔ ซี่ ในระหว่างนั้นมีกำเล็กช่องละ ๒ ซี่ เป็น ๘ ซี่ เข้ากันเป็น ๑๒ ซี่ ที่ดุมมีอักษร “ธ” ตัวขอมข้างบนมีอุณาโลมอยู่ในบุษบก ตั้งบนบัลลังก์ปลายเรียวอย่างรถรูปเหมือนพระที่นั่งบุษบกมาลามีฉัตร ๕ ชั้น ๑ คู่ ตาลปัตรแฉก ๑ คู่ อยู่ข้าง พื้นตราผูกลายกระหนกนกคาบ หมายความว่าพระพุทธเจ้าทรงประกาศพระธรรมจักรปฐมเทศนาด้วยกำลังพระปัญญา มีอักษรที่ขอบว่า “สกลคณาธิเบศร์ มหาสังฆปริณายก” มีเส้นวงกลมล้อมรอบ ๓ ชั้น

พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช

เครื่องสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช

การตั้งแต่งเครื่องสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช ภายในพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

พระสุพรรณบัฏ

ใบกำกับพระสุพรรณบัฏ

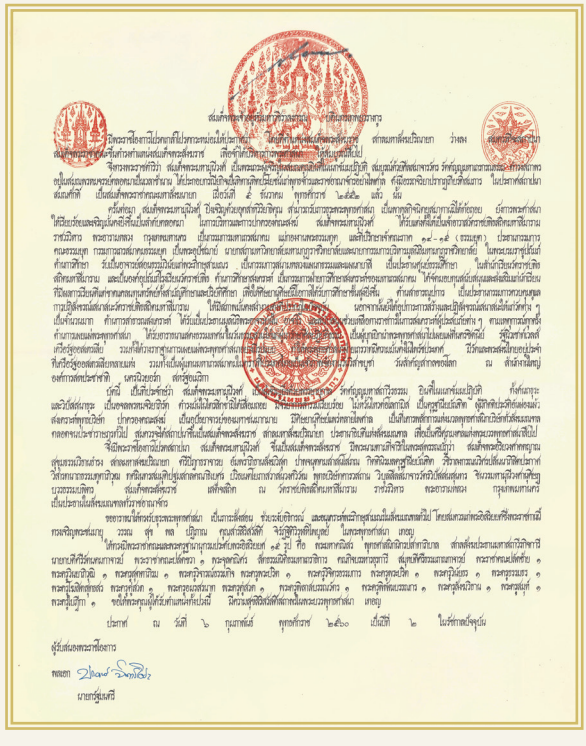

ประกาศพระราชโองการใหญ่

พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช

พัดยศ

ไตรแพร

บาตรพร้อมด้วยฝาและเชิงบาตรถมปัด

พานพระศรี ประกอบด้วย มังสี ๒ ตลับพู่ ๑ จอก ๑ ซองพลู ๑

ขันน้ำพานรองมีจอก คลุมตาดรูปฝาชี

ถาดสรงพระพักตร์

หีบตราจักรี (หีบหลังเจียด)

หีบพระโอสถหลังนูน

คนโท

กาทรงกระบอก

หม้อลักจั่น

ปิ่นโตกลม ๔ ชั้น

สุพรรณราช

สุพรรณศรี

พระแท่นเศวตฉัตร ๓ ชั้น

อักษรพระนามสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐

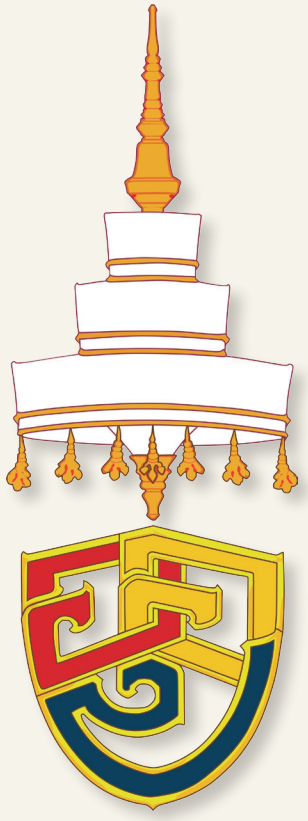

อักษรพระนามของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ดำเนินการออกแบบโดยนายสมชาย ศุภลักษณ์อำไพพร นายช่างศิลปกรรมอาวุโส กลุ่มงานศิลปะประยุกต์และเครื่องเคลือบดินเผา สำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร

ลักษณะของอักษรพระนาม ประกอบด้วย อักษรพระนามย่อ ออป ผูกรวมกันในรูปโล่ กางกั้นด้วยพระเศวตฉัตร ๓ ชั้น แต่ละชั้นมีระบายสองชั้นขลิบทองแผ่ลวดห้อยอุบะจำปาทอง เป็นเครื่องประกอบพระอิสริยยศสมเด็จพระสังฆราช อักษรพระนามย่อ ออป มีความหมายดังนี้

อ ย่อมาจาก อัมพร เป็นพระนามของพระองค์ ใช้ตัวอักษรสีแดง เป็นสีวันอาทิตย์ซึ่งเป็นสีวันประสูติ

อ ตัวที่สอง ย่อมาจาก อมฺพโร คือฉายาของพระองค์ ใช้ตัวอักษรสีเหลือง เป็นสีกาสาวพัสตร์ หมายถึงพระสมณคุณ และเป็นสีของอาสนะประจำตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช

ป ย่อมาจาก ประสัตถพงศ์ เป็นนามสกุลของสมเด็จพระสังฆราช ใช้ตัวอักษรสีฟ้าเทาเป็นสีประจำจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นพระชาติภูมิของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระกรณียกิจที่วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

หลังจากเสร็จการพระราชพิธีสถาปนา ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามแล้ว สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จกลับไปยังวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทรงปฏิบัติพระศาสนกิจ[๙] ดังนี้

ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เจ้าหน้าที่เตรียมการตั้งแต่งภายในพระอุโบสถไว้พร้อม

หน้าฐานชุกชีหินอ่อนประดิษฐานพระพุทธอังคีรส พระประธานในพระอุโบสถ ตั้งแท่นยกพื้นตั้งโต๊ะหมู่สำหรับวางเครื่องยศสมณศักดิ์ของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ด้านหน้าตั้งเครื่องนมัสการกระบะมุก ด้านซ้ายและด้านขวาประดับด้วยพุ่มดอกไม้สีขาว

เบื้องซ้ายตั้งโต๊ะหมู่ประดิษฐานพระสถูปพระอัฐิและสถูปอัฐิของอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เบื้องหน้าพระอัฐิและอัฐิตั้งเครื่องทองน้อยแก้ว ประดับด้วยเชิงเทียน และแจกันดอกไม้สีขาว

แนวผนังกำแพงพระอุโบสถฝั่งทิศตะวันตกตั้งอาสนะที่ประทับของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถัดไปตั้งเก้าอี้สำหรับองคมนตรี รัฐมนตรี และศิษยานุศิษย์ผู้เข้าร่วมพิธี

แนวผนังกำแพงพระอุโบสถฝั่งทิศตะวันออกตั้งอาสน์สงฆ์และโต๊ะปูผ้าขาวสำหรับพระสงฆ์ ๑๐ รูป สวดเจริญชัยมงคลคาถา บนโต๊ะวางเครื่องจตุปัจจัยไทยธรรมที่จะถวายแด่พระสงฆ์จำนวน ๑๐ รูป ไว้พร้อม

บริเวณด้านหน้าประตูทางเข้าพระอุโบสถตลอดจนถึงไพทีด้านหน้าพระอุโบสถประดับตกแต่งด้วยต้นไม้และดอกไม้นานาชนิด

---

๙ รายละเอียดโปรดดูภาคผนวก เอกสารหมายเลข ๗

ผังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐
เวลา ๑๘ นาฬิกา ๓๐ นาที

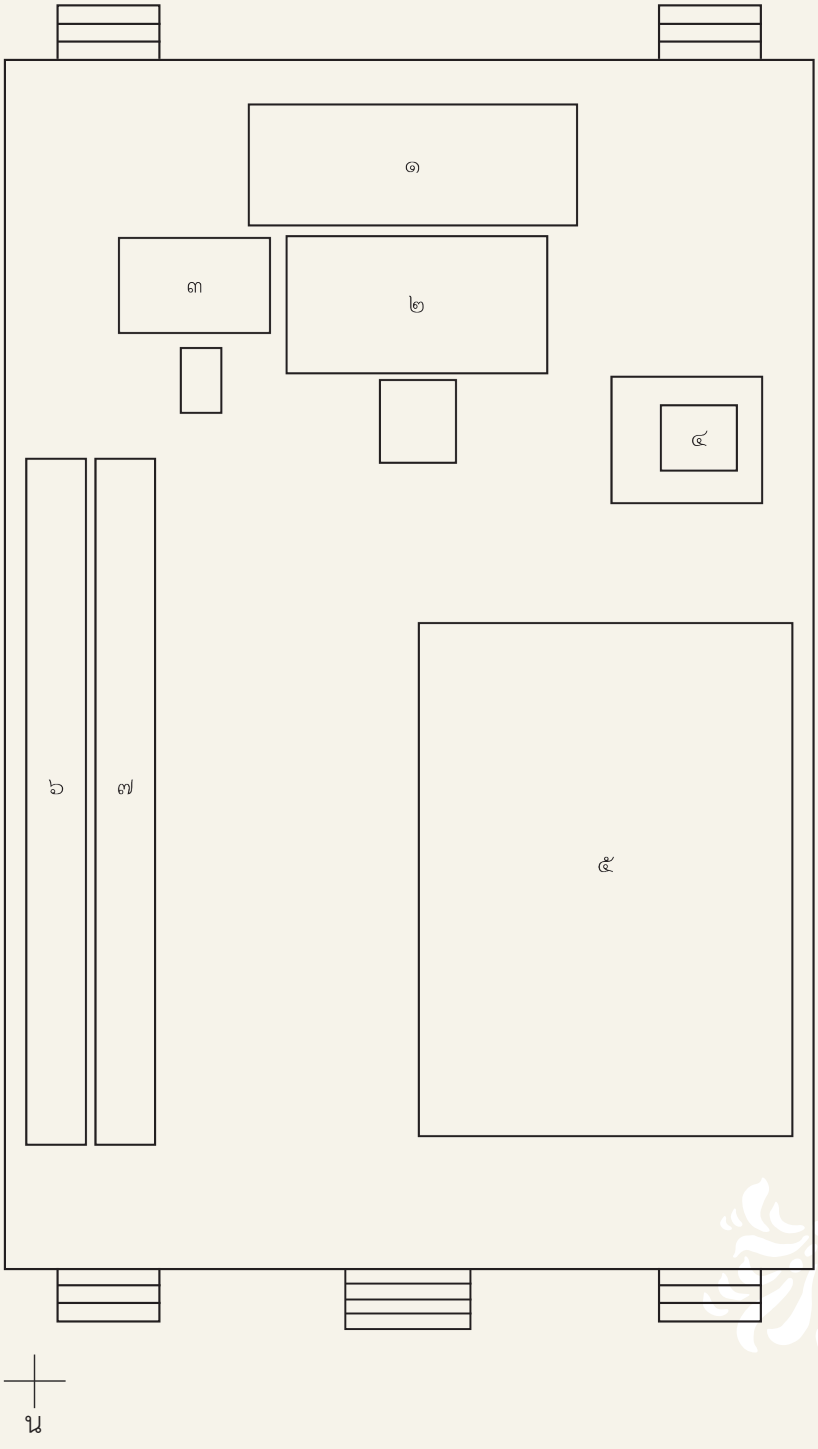

๑. พระพุทธอังคีรส
๒. โต๊ะหมู่
๓. พระอัฐิและอัฐิของอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๔. พระอาสนะที่ประทับของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
๕. เก้าอี้สำหรับองคมนตรี ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และศิษยานุศิษย์ที่เข้าร่วมพิธี
๖. อาสน์สงฆ์
๗. โต๊ะปูผ้าขาว

การตั้งแต่งภายในพระอุโบสถ

พระอาสนะที่ประทับของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระสถูปพระอัฐิและสถูปอัฐิของอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

การประดับตกแต่งลานหน้าไพที

ประชาชนนั่งรอรับเสด็จสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ภายในบริเวณวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

เวลา ๒๐ นาฬิกา ๑๐ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบถึงหน้าวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ด้านถนนราชบพิธ เจ้าหน้าที่ถวายอยู่งานกั้นพระกลดตาดขาว วงดุริยางค์โรงเรียนวัดราชบพิธบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ นายพนม ศรศิลป์ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เชิญพัดยศสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราชเข้าสู่พระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกทรงพระดำเนินผ่านแถวของคณะครู นักเรียนโรงเรียนวัดราชบพิธ นักเรียนนายร้อยตำรวจ และประชาชนที่นั่งรายทางรับเสด็จ เสด็จเข้าสู่พระอุโบสถทางประตูกลาง ขณะนั้นพระสงฆ์ ๑๐ รูป มีพระมหาโพธิวงศาจารย์ วัดราชโอรสาราม พระธรรมปัญญาบดี วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ พระธรรมกิตติมุนี วัดเฉลิมพระเกียรติ พระธรรมกวี วัดราชาธิวาส พระธรรมเมธาจารย์ วัดโสมนัสวิหาร พระธรรมสิทธิเวที วัดสังเวชวิศยาราม พระธรรมวราภรณ์ วัดสนามพราหมณ์ พระธรรมมงคลวุฒาจารย์ วัดบวรนิเวศวิหาร พระธรรมสุธี วัดหัวลำโพง และพระเทพประสิทธิโสภณ วัดเทพศิรินทราวาส เจริญชัยมงคลคาถา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธอังคีรสพระประธานในพระอุโบสถ แล้วเสด็จประทับที่พระอาสนะ ระหว่างนั้นข้าราชการสำนักพระราชวังเชิญเครื่องยศสมณศักดิ์ตามเสด็จนำไปวางเตรียมไว้ภายนอกพระอุโบสถ

เมื่อพระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถาจบแล้ว พระพรหมมุนี (สุชิน อคฺคชิโน) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ถวายดอกไม้ธูปเทียนเครื่องสักการะ และกราบทูลแสดงภักดีจิตในนามคณะสงฆ์วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม โดยมีความดังนี้

“กราบทูลทราบฝ่าพระบาท

เกล้ากระหม่อม ในนามคณะสงฆ์วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ผู้รับฉันทานุมัติมาสู่มหาสันนิบาต เฉพาะพระพักตร์แห่งเจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ใหม่ ผู้เพิ่งได้ทรงรับพระราชทานมูรธาภิเษกาภิสิตทศมนริศราชโองการประกาศ อนุสนธิพระราชศรัทธาปสาทะแห่งสมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐเกิดมหาสังฆานุโมทนา ตลอดทั่วไทยรัฐสีมามณฑล รู้สึกเอิบอิ่มดวงกมล ในมหุดิฤกษ์มงคลสมัยในวาระนี้

เมื่อ ๗๐ ปีล่วงแล้ว สามเณรรูปหนึ่งจากจังหวัดราชบุรี ได้เข้ามาสู่บารมีพระมหาเถระรูปหนึ่ง ซึ่งสถิต ณ พระอารามหลวงกลางพระมหานคร ด้วยความเมตตาชักพาของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธปาพจนบดี พระอารามนี้ ธรรมิกมหาราชาธิราชเจ้าแห่งพระบรมราชจักรีวงศ์ทรงสถาปนา มีเจ้าอาวาสทุกยุคผู้ทรงกัลยาณประวัติจรัสเจริญ เป็นที่สรรเสริญพระคุณานุคุณ เป็นทุนแห่งภูมิประวัติ ฉายชัดกระทั่งปัจจุบัน

สามเณรรูปนั้น ณ วันนั้น คงไม่คาดฝันเป็นแน่แท้ว่า ณ วันนี้บัดนี้ จะได้เป็นทุนแห่งภูมิประวัติของวัดสืบไปตราบหน้า คงไม่ได้มาดหมายว่า จักต้องรับสมมติสัจจะ โดยสภาวะอันมีและอันเป็นเฉกเช่นไร

หากปรมัตถสัจจนัยอันเกรียงไกรปรากฏ สามเณรนั้นได้เติบใหญ่เป็นพระภิกษุผู้เรียบร้อยหมดจด ทรงอุดมปาพจน์เป็นประทีปสว่างไสว เคร่งครัดพระธรรมวินัยไม่ด่างพร้อย เป็นที่พึ่งของผู้น้อยผู้อยู่ใต้สมณาณัติ เป็นผู้ทรงศีลาจารวัตรวิปัสสนสุนทร เป็นศรีแห่งพระบวรพุทธศาสนา สมสมมติสัจจะแห่งพระมหาเปรียญ พระราชาคณะ สมเด็จพระราชาคณะ และพระผู้มีภารธุระอันดำเนินไปเป็นลำดับทุกขณะ ทุกวิสัยสภาวะโดยมหาเถรกรณธรรม

ส่วนสมมติสัจจะอันกล่าวนำประกอบไว้ ชอบที่จะตามเฉลยนัยสนองความ ได้แก่ พระอารามนั้น คือวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

พระมหากษัตริย์เจ้าพระองค์นั้น คือ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระปัยกาธิราชของสมเด็จบรมบพิตร พระราชสมภารเจ้า ผู้มีพระราชโองการ

อดีตเจ้าอาวาสผู้ทรงพระกิตติยศฦๅชานั้น คือพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สกลมหาสังฆปริณายกพระองค์ที่ ๑๑

อดีตเจ้าอาวาสอีกพระองค์หนึ่งผู้ทรงชุบเกล้าสามเณรรูปนั้น ก็คือสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกพระองค์ที่ ๑๘

และเมื่อสามเณรรูปนั้นทรงรัตตัญญูอยู่เนิ่นไป ก็คือฝ่าพระบาท สกลมหาสังฆปริณายกพระองค์ที่ ๒๐ ผู้ทรงเป็นหลักชัยคุ้มชีวิตคณะสงฆ์วัดราชบพิธทั้งมวล

หวนระลึกก่อนบัดนี้ ความสวามิภักดิ์จงรักบูชาที่เคยมา ต่อปรมัตถสัจจะตามความงามและความดี ที่คณะสงฆ์มีต่อฝ่าพระบาทเป็นฉันใด ตราบวันนี้ต่อเมื่อหน้าไป ก็ย่อมยังคงดำเนินไปฉันนั้นไม่ผันแปร

ส่วนความสวามิภักดิ์จงรักแน่แท้ต่อหน้าที่ ซึ่งเคยมีต่อสมเด็จเจ้าอาวาส โดยสมมติสัจจะแห่งสมณฐานันดร ที่คณะสงฆ์เคยมีต่อฝ่าพระบาทฉันใด ตราบวันนี้เมื่อหน้าต่อไป คงจักไม่เหมือนเดิม หากจักยิ่งเพิ่มไพบูลย์พูนทวีขึ้นกว่านั้น ด้วยความมุ่งมั่นพร้อมพรักสามัคคี ที่จะสนองพระกิจจานุกิจของฝ่าพระบาท ผู้ทรงสถิตที่สมเด็จพระสังฆราชให้ทรงเบาพระทัยไกลอนิฏฐารมณ์อย่างสุดเกล้าสุดกำลัง

บรรดาภิกษุวัดราชบพิธทุกรูป ขอรับประทานพรข้อหนึ่ง ซึ่งเป็นความมุ่งหมายสูงสุด คือ ขอฝ่าพระบาททรงรักษาพระอนามัยให้ยิ่งเข้มแข็งมั่นคง เพื่อเสด็จสถิตธำรงในสุขุมธรรมวิธาน ทรงเป็นพุทธบริษัทคารวสถานอันร่มเย็นอยู่เช่นนี้ ตราบเท่าที่ชีวิตของปวงเกล้ากระหม่อมผู้เป็นบรรพชิตในพระอาราม จักสิ้นความเป็นไปแล้วทุกรูปทุกคน

ทีฆายุโก โหตุ วีสติมสงฺฆราชา ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด"

จบแล้ว พระพรหมมุนี (สุชิน อคฺคชิโน) กราบสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก จากนั้นพลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษถวายผ้าไตรแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในนามคณะพุทธบริษัท แล้วโปรดให้พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ และข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ประเคนจตุปัจจัยไทยธรรม ประกอบด้วยผ้าไตร ๑ สำรับ ซองปวารณาบัตร และพนมดอกไม้ธูปเทียน เหรียญที่ระลึกอักษรพระนามสมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ "ออป." ด้านหลังสลักอักขระขอม "อะ อุ มะ" หนังสือ ทิศ ๖ สังคหวัตถุ ๔ และหนังสือพระประวัติสมเด็จพระสังฆราชของวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามทั้ง ๓ องค์ คือ พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสน์ วาสโน) สมเด็จพระสังฆราชเจ้า สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๘ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และหนังสือพระประวัติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แด่พระสงฆ์ทั้ง ๑๐ รูป ขณะนั้นข้าราชการสำนักพระราชวังเชิญพระสุพรรณบัฏและเครื่องประกอบสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราชเข้ามาประดิษฐานบนม้าหมู่ภายในพระอุโบสถ เสร็จแล้ว พระสงฆ์ทั้ง ๑๐ รูป ถวายอนุโมทนา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงกรวดน้ำ

เวลา ๒๑ นาฬิกา ๑๐ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานพระวโรกาสให้พระเถรานุเถระและคณะรัฐมนตรีเฝ้าถวายดอกไม้ธูปเทียน และประทานพระวโรกาสให้ช่างภาพฉายพระรูป เสร็จแล้ว สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกจากพระอุโบสถ เสด็จไปถวายสักการะพระสรีรางคารของพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร (หม่อมเจ้ากระจ่าง ลดาวัลย์ อรุโณ) ซึ่งประดิษฐานอยู่ภายในพระอนุสาวรีย์หินอ่อนยอดปรางค์ด้านทิศตะวันออก เสร็จแล้ว ทรงพระดำเนินไปถวายสักการะพระสรีรางคารของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า ซึ่งบรรจุอยู่ภายในพระอนุสาวรีย์หินอ่อนยอดปรางค์ ด้านทิศตะวันตก เสร็จแล้ว เสด็จขึ้นตำหนัก

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบถึงหน้าวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จผ่านแถวนักเรียนนายร้อย และประชาชน เข้าสู่พระอุโบสถ

ประชาชนเฝ้ารับเสด็จ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ภายในกำแพงวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

เจ้าหน้าที่สำนักนายกรัฐมนตรี สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสำนักพระราชวัง
เชิญพระสุพรรณบัฏ และเครื่องประกอบสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช
เข้าสู่พระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังเชิญเครื่องประกอบสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราชเข้าสู่พระอุโบสถ
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

นายพนม ศรศิลป์ ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เชิญพัดยศสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราชเข้าสู่พระอุโบสถ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ทรงจุดเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธอังคีรส

พระพรหมมุนี (สุชิน อคฺคชิโน) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ถวายดอกไม้ธูปเทียน แด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
(อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระพรหมมุนี (สุชิน อคฺคชิโน) กราบทูลแสดงภักดีจิตในนามคณะสงฆ์วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี กราบถวายสักการะ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี ถวายเครื่องจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์

นายออมสิน ชีวะพฤกษ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ถวายเครื่องจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์

นายสุวพันธุ์ ตันยุวรรธนะ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ถวายเครื่องสักการะแด่
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระสงฆ์ ๑๐ รูป ถวายอนุโมทนา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงกรวดน้ำ

นางกอบกาญจน์ วัฒนวรางกูร รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ถวายเครื่องสักการะแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

นายออมสิน ชีวะพฤกษ์ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ถวายเครื่องสักการะแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระสุพรรณบัฏและเครื่องประกอบสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช ประดิษฐานภายในพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

การตั้งแต่งภายในพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประทานพระวโรกาสให้ช่างภาพฉายพระรูป

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ถวายสักการะพระสรีรางคารของพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าพระอรุณนิภาคุณากร (หม่อมเจ้ากระจ่าง ลดาวัลย์ อรุโณ)
ซึ่งประดิษฐานอยู่ภายในพระอนุสาวรีย์หินอ่อนยอดปรางค์ ด้านทิศตะวันออก

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ถวายสักการะพระสรีรางคารของพระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงชินวรสิริวัฒน์ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า
ซึ่งบรรจุอยู่ภายในพระอนุสาวรีย์หินอ่อนยอดปรางค์ ด้านทิศตะวันตก

ภาคที่

พระกรณียกิจหลังจากได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช

การประทานพระวโรกาสให้พระสงฆ์ ข้าราชการ และศิษยานุศิษย์เฝ้าถวายสักการะ

ภายหลังพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระสังฆราชองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อัมพร อมฺพโร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานพระวโรกาสให้คณะรัฐมนตรี ข้าราชการ คณะสงฆ์ ศิษยานุศิษย์ และพุทธศาสนิกชน เฝ้าถวายสักการะ ระหว่างวันจันทร์ ที่ ๑๓ ถึงวันพุธ ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ วันละ ๒ รอบ รอบเช้า เวลา ๙ นาฬิกา ถึง ๑๐ นาฬิกา ๓๐ นาที รอบบ่าย เวลา ๑๔ นาฬิกา ถึง ๑๖ นาฬิกา ตามกำหนดการดังนี้

กำหนดการ

เฝ้าถวายสักการะ เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

ในวันที่ ๑๓ - ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

รอบเช้า เวลา ๐๙.๐๐ - ๑๐.๓๐ น.

รอบบ่าย เวลา ๑๔.๐๐ - ๑๖.๐๐ น.

จึงประกาศมาเพื่อทราบโดยทั่วกัน

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

วันจันทร์ ที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐
เวลา ๙ นาฬิกา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกเสด็จออกจากตำหนักอรุณ มายังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม มีพุทธศาสนิกชนรอเฝ้ารับเสด็จตลอดเส้นทาง เมื่อเสด็จเข้าสู่พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธอังคีรส พระประธานในพระอุโบสถ เสด็จประทับพระอาสนะ ประทานพระวโรกาสให้พระภิกษุสงฆ์ ข้าราชการ ศิษยานุศิษย์ และพุทธศาสนิกชนเข้าถวายสักการะเป็นวันแรก เสด็จออกจากพระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เสด็จกลับตำหนักอรุณ เวลา ๑๐ นาฬิกา ๓๕ นาที

พุทธศาสนิกชนเฝ้าสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ตลอดเส้นทาง

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายสักการะพระอัฐิและอัฐิอดีตเจ้าอาวาส

คณะบุคคลเฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คณะสงฆ์เฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คณะอุบาสิกาเฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประชาชนเฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประชาชนรอเฝ้าถวายสักการะ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ภายนอกพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

เวลา ๑๓ นาฬิกา ๕๕ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกจากตำหนักอรุณ ทรงพระดำเนินมายังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เมื่อเสด็จเข้าสู่พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธอังคีรส พระประธานในพระอุโบสถ เสด็จประทับพระอาสนะประทานพระวโรกาสให้พระภิกษุสงฆ์ ข้าราชการ ศิษยานุศิษย์ และพุทธศาสนิกชนเข้าถวายสักการะ

คณะสงฆ์เฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ภายในพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

คณะสงฆ์เฝ้าถวายสักการะ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงรับดอกไม้พระราชทาน และประทานที่พระบรมวงศานุวงศ์โปรดให้เชิญมาถวายสักการะ

สมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พุรหฺมคุตฺโต) เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร และคณะสงฆ์
เฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระเจ้าหลานเธอ พระองค์เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ โปรดให้เชิญดอกไม้มาถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คณะสงฆ์เฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ข้าราชการจากหน่วยงานต่าง ๆ เฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประชาชนเฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เวลา ๑๖ นาฬิกา ๗ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกจากพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เสด็จออกไพทีหน้าพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ประทานพระโอวาทแก่พุทธศาสนิกชน เสร็จแล้ว เสด็จออกจากวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามทางประตูด้านหน้าพระอุโบสถ มีประชาชนเข้าสักการะตลอดแถวถนนราชบพิธฝั่งกระทรวงมหาดไทย หลังจากนั้นเสด็จเข้าภายในวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทรงแผ่พระราชกุศลถวายที่หน้าพระบรมราชานุสาวรีย์รัชกาลที่ ๕ เสร็จแล้ว เสด็จกลับตำหนักอรุณ

วันอังคาร ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เวลา ๘ นาฬิกา ๑๕ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จจากตำหนักอรุณมายังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เมื่อเสด็จเข้าสู่พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธอังคีรส พระประธานในพระอุโบสถ เสด็จประทับพระอาสนะ ประทานพระวโรกาสให้พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี นางนราพร จันทร์โอชา ภริยา และคณะรัฐมนตรีเฝ้าถวายสักการะ หลังจากนั้นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกจากพระอุโบสถ ทรงพระดำเนินบริเวณวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามและบริเวณถนนราชบพิธ เพื่อประทานพระวโรกาสให้พุทธศาสนิกชนที่มาเฝ้าถวายสักการะได้สักการะ เสร็จแล้ว เสด็จกลับตำหนักอรุณ

พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีเฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

นายพรเพชร วิชิตชลชัย ประธานสภานิติบัญญัติ และคณะเฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกจากพระอุโบสถ เพื่อประทานพระวโรกาสให้พุทธศาสนิกชนที่รอเฝ้ารับเสด็จบริเวณถนนราชบพิธ และบริเวณวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามเฝ้าถวายสักการะ

เวลา ๑๔ นาฬิกา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จจากตำหนักอรุณ มายังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เพื่อประทานพระวโรกาสให้คณะบุคคลเฝ้าถวายสักการะ

พระคาร์ดินัล ฟรังซิสเซเวียร์ เกรียงศักดิ์ โกวิทวาณิช ประธานสภาประมุขบาทหลวงโรมันคาทอลิก
แห่งประเทศไทย เข้าเฝ้าถวายสาสน์แสดงความยินดีแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ โปรดให้เชิญดอกไม้พร้อมผ้าไตรถวายแด่
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คณะสงฆ์เฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คณะสงฆ์เฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คณะบุคคลเฝ้าถวายสักการะ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

นายวีระ โรจน์พจนรัตน์ คณะผู้บริหาร และข้าราชการกระทรวงวัฒนธรรมเฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สมเด็จพระพุทธชินวงศ์ (สมศักดิ์ อุปสโม) เจ้าอาวาสวัดพิชยญาติการาม ถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระมหาคณาจารย์จีนธรรมสมาธิวัตร (เย็นเต็ก) เจ้าคณะใหญ่คณะสงฆ์จีนนิกายแห่งประเทศไทย
เข้าเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คณะสงฆ์จีนเข้าเฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกจากพระอุโบสถ ประทับพระเก้าอี้หน้าพระอุโบสถ เพื่อประทานพระโอวาทแก่พุทธศาสนิกชน

วันพุธ ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เวลา ๙ นาฬิกา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกจากตำหนักอรุณเข้าสู่พระอุโบสถทางประตูพระวิหารทิศตะวันออก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธอังคีรส พระประธานในพระอุโบสถ ประทับพระเก้าอี้ ประทานพระวโรกาสให้พุทธศาสนิกชนเฝ้าสักการะ

พระพรหมวชิรญาณ เจ้าอาวาสวัดยานนาวา
เฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ (ชวิน รังสิพราหมณกุล) และคณะพราหมณ์เข้าเฝ้าถวายน้ำเทพมนตร์
แด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

จากนั้น เจ้าหน้าที่วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เปิดให้พุทธศาสนิกชนเข้าถวายสักการะ โดยมีข้อปฏิบัติ คือ ให้ประชาชนวางดอกไม้เครื่องสักการะไว้ในพานที่ทางวัดจัดเตรียมไว้ พนมมือไหว้น้อมตัว โดยไม่ต้องกราบ แล้วเดินออกจากพระอุโบสถ ทั้งนี้เพื่อความรวดเร็ว ประชาชนสามารถเข้าถวายสักการะได้อย่างทั่วถึง

ประชาชนเข้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระสงฆ์วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามแจกหนังสือที่ระลึกแก่ประชาชนที่มาเฝ้าถวายสักการะ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เวลา ๑๐ นาฬิกา ๑๕ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกจากพระอุโบสถ ประทับรถขับเคลื่อนไฟฟ้าจากบริเวณประตูถนนราชบพิธ ออกไปตามถนนราชบพิธเลี้ยวซ้ายไปทางถนนอัษฎางค์ถึงแยกสี่กั๊กพระยาศรี เลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนเฟื่องนคร เพื่อให้ประชาชนที่ต่อแถวรออยู่ภายนอกกำแพงได้มีโอกาสกราบถวายสักการะอย่างทั่วถึง เนื่องจากมีประชาชนเดินทางมาเฝ้าถวายสักการะเป็นจำนวนมาก ไม่สามารถเข้ากราบถวายสักการะได้ในเวลาที่กำหนด เมื่อสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จถึงวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เสด็จลงจากรถ เสด็จกลับตำหนักอรุณ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทับรถขับเคลื่อนไฟฟ้าไปตามถนนรอบวัดเพื่อให้ประชาชนโดยรอบวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามได้ถวายสักการะอย่างทั่วถึง

ประชาชนรอถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เวลา ๑๔ นาฬิกา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จจากตำหนักอรุณ มายังพระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เพื่อประทานพระวโรกาสให้คณะบุคคลเฝ้าสักการะ ดังนี้

นายประสาน ศรีเจริญ รองประธานผู้ทรงคุณวุฒิจุฬาราชมนตรี ในฐานะผู้แทนจุฬาราชมนตรี
ถวายสาสน์แสดงความยินดี พร้อมแจกันดอกไม้แด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

คณะสงฆ์เฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประชาชนเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ประชาชนเข้าแถวรอเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระสงฆ์แจกหนังสือที่ระลึกให้แก่ประชาชนที่มากราบถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก บริเวณหน้าพระอุโบสถ

เมื่อเสร็จพระกรณียกิจตามกำหนดการแล้ว สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จออกไพทีหน้าพระอุโบสถประทานพระโอวาทแก่ประชาชนที่มาเฝ้าถวายสักการะ จบแล้ว จึงเสด็จประทับรถขับเคลื่อนไฟฟ้าวนรอบวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามเพื่อประทานพระวโรกาสให้ประชาชนเฝ้าถวายสักการะเสร็จแล้ว เสด็จกลับตำหนักโดยมีประชาชนเฝ้ากราบถวายสักการะตลอดเส้นทาง

อนึ่ง บริเวณริมกำแพงวัดราชบพิธ ด้านถนนราชบพิธ ตั้งปะรำวางเก้าอี้สำหรับประชาชนที่มารอเฝ้าถวายสักการะ มีหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนร่วมกันตั้งปะรำ แจกอาหารและเครื่องดื่มบริการประชาชน มีเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนจำนวนมากเดินทางมารอเฝ้าถวายสักการะตั้งแต่เช้าตรู่ แถวประชาชนที่มารอถวายสักการะนั้นยาวจากหน้าพระอุโบสถออกไปถึงนอกกำแพงแก้วฝั่งถนนอัษฎางค์โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจจากกองบังคับการตำรวจนครบาล ๖ และเจ้าหน้าที่ตำรวจจากสถานีสำราญราษฎร์ จำนวน ๑๐๐ นาย ปฏิบัติหน้าที่ดูแลความเรียบร้อย

ประชาชนนั่งรอบริเวณถนนราชบพิธเพื่อรอเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระสังฆราช

ประชาชนเข้าแถวบริเวณระเบียงแก้ว ข้างพระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

จุดบริการอาหารและน้ำดื่มแก่ประชาชนที่เดินทางมารอเฝ้าถวายสักการะ
ภายนอกกำแพงวัด ฝั่งถนนราชบพิธ

เนื่องในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก คณะสงฆ์วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม คณะศิษยานุศิษย์ และมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จัดพิมพ์หนังสือที่ระลึก และเหรียญที่ระลึกเพื่อมอบแก่ผู้ที่มาเฝ้าสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในระหว่างวันจันทร์ ที่ ๑๓ ถึงวันพุธ ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ดังนี้

หนังสือที่ระลึก

หนังสือที่ระลึก จำนวน ๓ เล่ม ประกอบด้วย หนังสือพระประวัติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เรียบเรียงโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ ชัชพล ไชยพร ไชยพร หนังสือสมเด็จพระสังฆราชเจ้าและสมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เรียบเรียงโดยรองศาสตราจารย์สุเชาวน์ พลอยชุม และหนังสือทิศ ๖ และสังคหวัตถุ ๔ พระนิพนธ์ของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช

ลักษณะหนังสือทั้ง ๓ เล่ม คือ หน้าปกสีเหลือง มีอักษรพระนาม ออป กางกั้นด้วยพระเศวตฉัตร ๓ ชั้น อยู่ตรงกลางขอบปกสีทอง ๒ ชั้น วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามได้จัดพิมพ์หนังสือเพื่อแจกจ่ายแก่คณะรัฐมนตรี ข้าราชการ คณะสงฆ์ และประชาชนที่มาเฝ้าสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

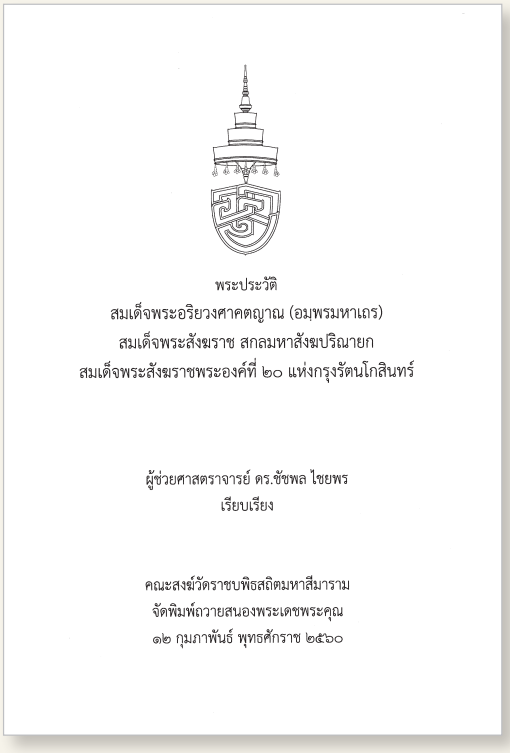

หนังสือพระประวัติสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เรียบเรียงโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ ชัชพล ไชยพร

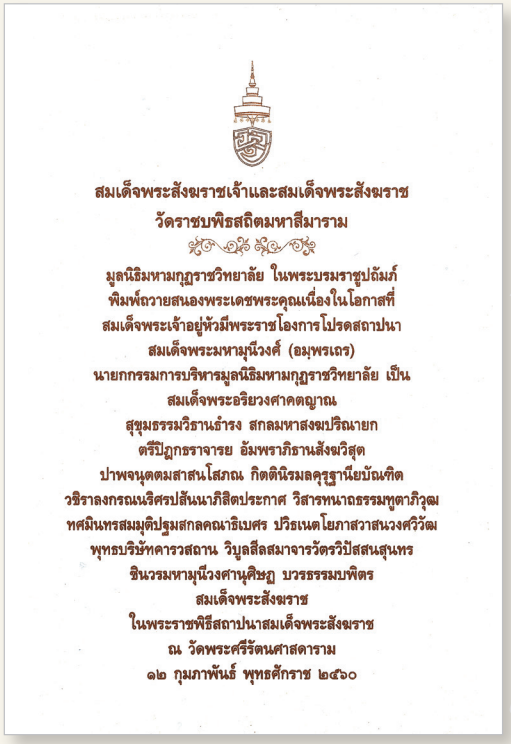

สมเด็จพระสังฆราชเจ้าและสมเด็จพระสังฆราช
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์
พิมพ์ถวายสนองพระเดชพระคุณเนื่องในโอกาสที่
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชโองการโปรดสถาปนา
สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อมฺพรเถร)
นายกกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็น
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก
ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต
ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุรุฐานียบัณฑิต
วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมฑูตาภิวุฒ
ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒ
พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร
ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร
สมเด็จพระสังฆราช
ในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช
ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

หนังสือสมเด็จพระสังฆราชเจ้าและสมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
เรียบเรียงโดย รองศาสตราจารย์สุเชาวน์ พลอยชุม

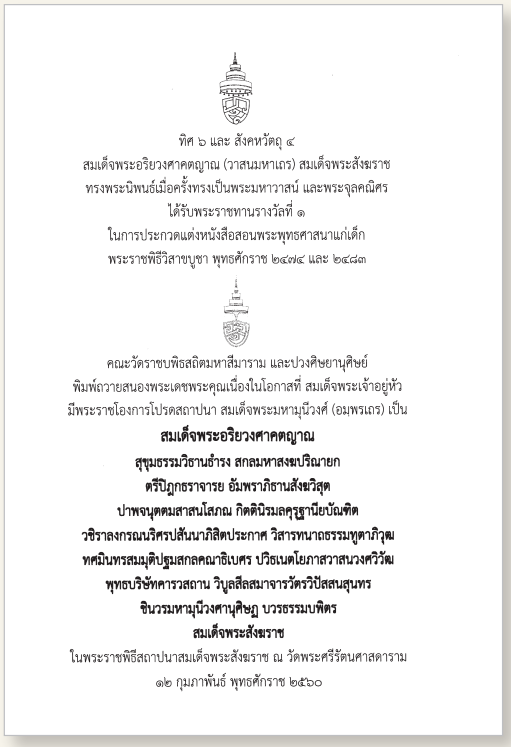

ทศ ๖ และ สังคหวัตถุ ๔
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช
ทรงพระนิพนธ์เมื่อครั้งทรงเป็นพระมหาวาสน์ และพระจุลคณิศร
ได้รับพระราชทานรางวัลที่ ๑
ในการประกวดแต่งหนังสือสอนพระพุทธศาสนาแก่เด็ก
พระราชพิธีวิสาขบูชา พุทธศักราช ๒๔๗๔ และ ๒๔๘๓

คณะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และปวงศิษยานุศิษย์
พิมพ์ถวายสนองพระเดชพระคุณเนื่องในโอกาสที่ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
มีพระราชโองการโปรดสถาปนา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อมฺพรเถร) เป็น
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก
ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต
ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุรุฐานียบัณฑิต
วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมฑูตาภิวุฒ
ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒ
พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร
ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร
สมเด็จพระสังฆราช
ในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

หนังสือทศ ๖ และสังคหวัตถุ ๔ พระนิพนธ์ ของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (วาสนมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช

เหรียญที่ระลึก

เหรียญที่ระลึกอักษรพระนามสมเด็จพระสังฆราช วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามได้จัดสร้างเหรียญที่ระลึกอักษรพระนามสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ในโอกาสพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก พระองค์ที่ ๒๐

เหรียญที่ระลึกอักษรพระนาม ลักษณะเป็นเหรียญโลหะเนื้อทองแดง รูปไข่ ขนาด ๓ เซนติเมตร ๕ มิลลิเมตร ***ด้านหน้า*** เป็นอักษรพระนามของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก “ออป” กางกั้นด้วยพระเศวตฉัตร ๓ ชั้น ด้านหลังสลักอักษร “อะ อุ มะ” ซึ่งเป็นลายพระหัตถ์ของสมเด็จพระสังฆราช มีความหมายถึงพระรัตนตรัยไว้ตอนบน ตอนล่างมีข้อความว่า ๑๒-๒-๒๕๖๐ จัดสร้างจำนวน ๑๐,๐๐๐ เหรียญ

เหรียญที่ระลึกอักษรพระนามสมเด็จพระสังฆราช

การเสด็จไปทรงสักการะพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราช ๑๙ พระองค์ และพระกรณียกิจอื่น ๆ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีกำหนดเสด็จไปถวายสักการะพระอัฐิอดีตสมเด็จพระสังฆราช ระหว่างวันเสาร์ ที่ ๑๘ ถึงวันจันทร์ ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ในการเสด็จสักการะพระอัฐิอดีตสมเด็จพระสังฆราช สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ถวายพัดรองปักอักษรพระนามประจำพระองค์ “ออป” และพุ่มดอกไม้ตามจำนวนสมเด็จพระสังฆราชในแต่ละวัด อนึ่ง สำหรับสมเด็จพระอริยวงษญาณ (นาค) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๖ วัดราชบุรณะมิได้ปรากฏในกำหนดการนี้ แต่ได้เสด็จไปถวายสักการะพระรูปในเทศกาลเข้าพรรษา พุทธศักราช ๒๕๖๐

วันเสาร์ ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จสักการะพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราช ตามกำหนดการดังนี้

กำหนดการ
เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จไปทรงถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราช
วันเสาร์ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

เวลา ๑๔.๐๐ น. เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เสด็จออกจากวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
เวลา ๑๔.๑๐ น. เสด็จถึงวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
๑. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (สุวณฺณรังสีมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๗
๒. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุณฺณสิริมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช
พระองค์ที่ ๑๗
เวลา ๑๔.๔๐ น. เสด็จถึงวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ราชวรมหาวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
๑. สมเด็จพระอริยวงษญาณ (ศุข) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๒
๒. สมเด็จพระอริยวงษญาณ (มี) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๓
๓. สมเด็จพระอริยวงษญาณ (สุก) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๔
๔. สมเด็จพระอริยวงษญาณ (ด่อน) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๕
เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จถึงวัดบวรนิเวศวิหาร ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
๑. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ (ปญฺญาอคฺคมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๘
๒. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชิรญาณวโรรส (มนุสฺสนาคมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๐
๓. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (สุจิตฺตมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๓
๔. สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒนมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๙
เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จถึงวัดมกุฏกษัตริยาราม ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อุฏฺฐายีมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๖
เสด็จกลับวัดราชบพิธฯ

*****

เวลา ๑๓ นาฬิกา ๕๐ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบไปถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๗ และสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๗ ณ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

เวลา ๑๓ นาฬิกา ๕๕ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จถึงวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ทรงพระดำเนินไปยังกุฏิ น. ๑๖ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยและพระอัฐิ ถวายพุ่มดอกไม้ พัดรองที่ระลึก และถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๗ ภายในตำหนักวาสุกรี เสร็จแล้ว เสด็จไปยังตำหนักสมเด็จพระสังฆราช เพื่อถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริ) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๗ หลังจากนั้นประทานพระวโรกาสให้คณะสงฆ์วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และพุทธศาสนิกชนได้เฝ้าถวายสักการะ เสร็จแล้ว เสด็จกลับโดยรถยนต์พระประเทียบเสด็จไปยังวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยภายในตำหนักวาสุกรี

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพุ่มสักการะ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานพระวโรกาส
ให้คณะสงฆ์ถวายเครื่องสักการะ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยภายในตำหนักสมเด็จพระสังฆราช

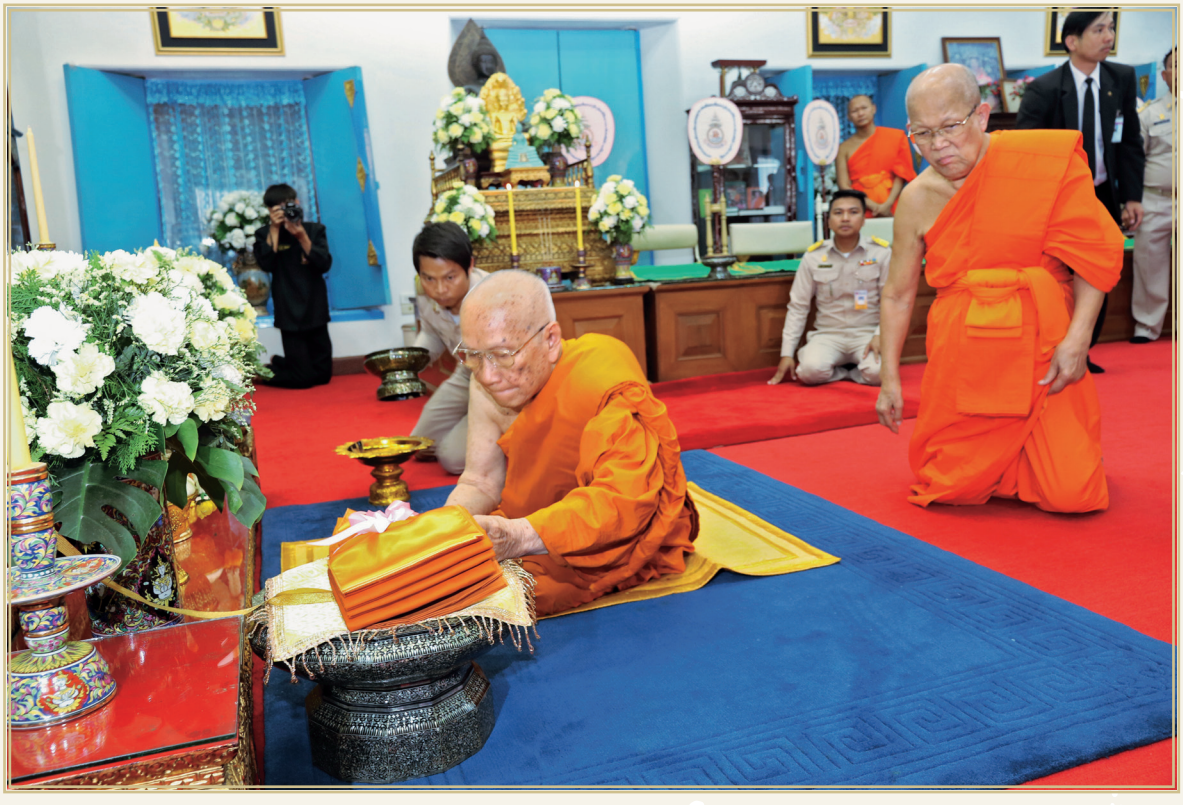

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงทอดผ้าสดับปกรณ์พระอัฐิ
สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๗

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานพระวโรกาสให้พุทธศาสนิกชนเฝ้าถวายสักการะ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จกลับ

เวลา ๑๔ นาฬิกา ๓๐ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จถึงวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ทรงพระดำเนินไปยังพระอุโบสถวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยและพระอัฐิ ถวายพุ่มดอกไม้ พัดรองที่ระลึก และถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ศุข) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒ สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (มี) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๓ สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๔ และสมเด็จพระสังฆราช (ด่อน) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๕ ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ เสร็จแล้วเสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบไปยังวัดบวรนิเวศวิหาร

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยภายในพระอุโบสถ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพุ่มสักการะ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพัดรองที่ระลึก

คณะสงฆ์วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์เฝ้าถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เวลา ๑๔ นาฬิกา ๕๕ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จถึงวัดบวรนิเวศวิหาร เสด็จขึ้นตำหนักเพ็ชร ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย หลังจากนั้นสมเด็จพระวันรัต (จุนท์ พุรหฺมคุตฺโต) เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหารกราบทูลเชิญเสด็จขึ้นตำหนักจันทร์ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนถวายสักการะพระอัฐิ ถวายพุ่มดอกไม้ พัดรองที่ระลึก และถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๘ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาชิรญาณวโรรส สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๐ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๓ และสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๙ เสร็จแล้วเสด็จกลับโดยรถยนต์พระประเทียบ เสด็จไปยังวัดมกุฏกษัตริยาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยภายในตำหนักเพ็ชร

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระอัฐิภายในตำหนักจันทร์

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงทอดผ้าไตรสดับปกรณ์พระอัฐิ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงกรวดน้ำ

ประชาชนรอเฝ้าถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เวลา ๑๕ นาฬิกา ๕๐ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จขึ้นยังชั้น ๓ อาคารพิพิธภัณฑ์ วัดมกุฏกษัตริยาราม ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยและพระอัฐิ ถวายพุ่มดอกไม้และพัดรองที่ระลึก และถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฺฐายี) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๖ หลังจากนั้นประทานพระวโรกาสให้คณะสงฆ์วัดมกุฏกษัตริยารามเฝ้าถวายสักการะ เสร็จแล้วเสด็จกลับวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามโดยรถยนต์พระประเทียบ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพุ่มสักการะ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระอัฐิ

คณะสงฆ์วัดมกุฎกษัตริยารามถวายเครื่องสักการะแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

วันอาทิตย์ ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปถวายสักการะพระอัฐิอดีตสมเด็จพระสังฆราช ตามกำหนดการ ดังนี้

กำหนดการ
เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จไปทรงถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชและอัฐิสมเด็จพระราชาคณะ
ทรงถวายสักการะสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ วัดปากน้ำ และสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ วัดสัมพันธวงศาราม
วันอาทิตย์ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

เวลา ๑๔.๐๐ น. เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เสด็จออกจากวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
เวลา ๑๔.๑๕ น. เสด็จถึงวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (กิตฺติโสภณมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช
พระองค์ที่ ๑๔
เวลา ๑๔.๔๕ น. เสด็จถึงวัดสระเกศ วรมหาวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ญาโณทยมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช
พระองค์ที่ ๑๕
เวลา ๑๕.๔๕ น. เสด็จถึงวัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะอัฐิ
๑. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรมหาเถร) ณ พระอุโบสถ
๒. สมเด็จพระวันรัต (นิรนฺตรเถร) ณ พระอุโบสถ
๓. สมเด็จพระญาณวโรดม (สนฺตงฺกุรเถร) ณ ศาลาสมเด็จพระญาณวโรดม
เวลา ๑๖.๑๕ น. เสด็จถึงวัดสัมพันธวงศาราม วรวิหาร ทรงถวายสักการะสมเด็จพระมหาวีรวงศ์
(ถาวรเถร) วัดสัมพันธวงศาราม
เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จถึงวัดปากน้ำ ทรงถวายสักการะสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์
(วรปุญฺญมหาเถร) วัดปากน้ำ
เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จถึงวัดสุทัศนเทพวราราม ราชวรมหาวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ติสฺสเทวมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช
พระองค์ที่ ๑๒
เสด็จกลับวัดราชบพิธฯ

*****

เวลา ๑๓ นาฬิกา ๔๕ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบไปถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (ปลด กิตฺติโสภโณ) พระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๔ ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จเข้าภายในพระอุโบสถ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยและพระอัฐิ ถวายพุ่มดอกไม้ พัดรองที่ระลึก เสร็จแล้ว เสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบไปยังวัดสระเกศ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพุ่มดอกไม้

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ทรงบำเพ็ญพระกุศลถวายพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๔

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จกลับ

เวลา ๑๔ นาฬิกา ๓๐ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จยังวัดสระเกศ เสด็จสู่พระอุโบสถวัดสระเกศ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยและพระอัฐิ ถวายพุ่มดอกไม้ พัดรองที่ระลึก และถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อยู่ ญาโณทโย) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๕ และประทานพระวโรกาสให้คณะสงฆ์วัดสระเกศเฝ้าสักการะ เสร็จแล้ว เสด็จกลับโดยรถยนต์พระประเทียบไปยังวัดเทพศิรินทราวาส

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงสักการะพระประธานในพระอุโบสถ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพุ่มสักการะ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพัดรองที่ระลึก

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานพระวโรกาสให้คณะสงฆ์วัดสระเกศเฝ้าถวายสักการะ

เวลา ๑๕ นาฬิกา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปยังวัดเทพศิรินทราวาส ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ถวายพุ่มดอกไม้ พัดรองที่ระลึก และถวายสักการะอัฐิอดีตเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส ได้แก่ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (เจริญ ญาณวโร) สมเด็จพระวันรัต (นิรันดร์ นิรนฺตโร) และสมเด็จพระญาณวโรดม (ประยูร สนฺตงฺกโร) ณ วัดเทพศิรินทราวาส เสร็จแล้ว เสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบไปยังวัดสัมพันธวงศาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายพุ่มสักการะ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนสักการะอัฐิอดีตเจ้าอาวาสวัดเทพศิรินทราวาส

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประทานพระวโรกาสให้คณะสงฆ์วัดเทพศิรินทราวาสเฝ้าสักการะ

เวลา ๑๕ นาฬิกา ๒๕ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปยังวัดสัมพันธวงศาราม ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ถวายพุ่มสักการะ พัดรองที่ระลึก และถวายสักการะ สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร) เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศาราม ผู้มีอาวุโสพรรษาสูงกว่าพระองค์ แล้วเสร็จเสด็จกลับโดยรถยนต์พระประเทียบไปยังวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายสักการะสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (มานิต ถาวโร) เจ้าอาวาสวัดสัมพันธวงศาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานพระวโรกาสให้คณะสงฆ์วัดสัมพันธวงศารามเฝ้าถวายสักการะ

เวลา ๑๕ นาฬิกา ๔๕ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายสักการะสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญฺโญ) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ ผู้มีอาวุโสพรรษาสูงกว่าพระองค์ ในการนี้ พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ) รองเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ และพระพรหมโมลี (สุชาติ ธมฺมรตโน) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ เฝ้ารับเสด็จ เนื่องจากสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญฺโญ) รักษาอาการอาพาธที่โรงพยาบาลศิริราช เสร็จแล้ว เสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบไปยังหอประชุมพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทานเครื่องสักการะและพัดรองที่ระลึกให้ พระวิสุทธิวงศาจารย์ (วิเชียร อโนมคุโณ) เชิญไปถวายสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ (ช่วง วรปุญฺโญ) เจ้าอาวาสวัดปากน้ำ ภาษีเจริญ

เวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๐ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปยังหอประชุมพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ประทานพระโอวาทแก่พระนวกะมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ในกิจกรรมรวมพลังความดี พระนวกะ ๙๙๙ รูป มหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ ถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และถวายพระพรชัยมงคลแด่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร หลังจากนั้นสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประทับรถยนต์พระประเทียบไปยังวัดสุทัศนเทพวราราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประทานพระโอวาทแก่พระนวกะมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ

เวลา ๑๗ นาฬิกา ๓๐ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปยังวัดสุทัศนเทพวราราม เสด็จเข้าสู่พระอุโบสถ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยและพระอัฐิ ถวายพุ่มดอกไม้พัดรองที่ระลึก และถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (แพ ติสฺสเทโว) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑๒ ณ วัดสุทัศนเทพวราราม เสร็จแล้ว เสด็จกลับวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามโดยรถยนต์พระประเทียบ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จถึงวัดสุทัศนเทพวราราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ถวายฟุ่มสักการะ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประทานพระวโรกาสให้คณะสงฆ์วัดสุทัศนเทพวรารามเฝ้าถวายสักการะ

วันจันทร์ ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงปฏิบัติพระกรณียกิจในการเสด็จไปถวายสักการะพระอัฐิอดีตสมเด็จพระสังฆราช ดังนี้

กำหนดการ
เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จไปทรงถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชและอัฐิสมเด็จพระราชาคณะ
วันจันทร์ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

เวลา ๑๓.๐๐ น. เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เสด็จออกจากวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
เวลา ๑๓.๐๕ น. เสด็จถึงวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุสฺสเทวมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๙
เวลา ๑๓.๓๐ น. เสด็จไปยังพุทธมณฑลเพื่อทรงเป็นประธานการประชุมกรรมการมหาเถรสมาคม
เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จถึงวัดระฆังโฆสิตาราม วรมหาวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงษญาณ (ศรี) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑
และทรงถวายสักการะอัฐิ
๑. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พฺรหฺมรังสีมหาเถร)
๒. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณฉนฺทเถร)
๓. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (ทัต)
เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จถึงวัดราชสิทธาราม ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงษญาณ (ญาณสังวรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๔
เสด็จกลับวัดราชบพิธฯ

*****

เวลา ๑๓ นาฬิกา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จลงจากตำหนักอรุณ ประทับรถยนต์พระประเทียบเสด็จไปยังวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม เสด็จเข้าสู่พระอุโบสถ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัยและพระอัฐิ ถวายพุ่มดอกไม้ พัดรองที่ระลึก และถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๙ ณ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม เสร็จแล้วเสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบไปยังวัดระฆังโฆสิตาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จเข้าสู่พระอุโบสถวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ถวายสักการะพระรูปสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สา ปุสฺสเทโว)
ประดิษฐาน ณ ปาสาณเจดีย์ วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม

เวลา ๑๓ นาฬิกา ๓๐ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปยังพุทธมณฑล สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เพื่อทรงเป็นประธานการประชุมกรรมการมหาเถรสมาคม ที่อาคารสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย หลังจากนั้น สมเด็จพระวันรัต (จุนต์ พุรหฺมคุตฺโต) เจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต กรรมการมหาเถรสมาคมเป็นผู้แทนกรรมการมหาเถรสมาคมถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสร็จแล้ว สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบไปยังวัดระฆังโฆสิตาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นประธานการประชุมกรรมการมหาเถรสมาคม

สมเด็จพระวันรัต (จุนต์ พุรหฺมคุตฺโต) ในนามกรรมการมหาเถรสมาคมถวายสักการะ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เวลา ๑๖ นาฬิกา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จถึงวัดระฆังโฆสิตาราม เสด็จเข้าไปภายในพระอุโบสถ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย ถวายพุ่มดอกไม้ พัดรองที่ระลึก และถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระอริยวงษญาณ (ศรี) สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๑ และถวายสักการะรูปหล่อสมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุทฺธมรสีเถร) สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณฉนฺทเถร) และสมเด็จพระพุฒาจารย์ (ทัต) ณ วัดระฆังโฆสิตาราม เสร็จแล้ว เสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบไปยังวัดราชสิทธาราม

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

คณะสงฆ์วัดระฆังโฆสิตาราม ถวายสักการะสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ถวายพุ่มสักการะพระอัฐิสมเด็จพระอริยวงษญาณ (ศรี) ภายในพระวิหารสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ถวายพัดรองแด่พระอัฐิสมเด็จพระอริยวงษญาณ (ศรี) ภายในพระวิหารสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ถวายพุ่มสักการะรูปสมเด็จพระพุฒาจารย์ (พุธหุมรัสีเถร)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ถวายพัดรองแด่รูปสมเด็จพระโฆษาจารย์ (ญาณฉนฺทเถร)

เวลา ๑๖ นาฬิกา ๓๐ นาที สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จถึงวัดราชสิทธาราม เสด็จเข้าสู่พระอุโบสถ ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย แล้วเสด็จไปวิหารถวายพุ่มดอกไม้พัดรองที่ระลึก และถวายสักการะพระรูปสมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๔ ณ วัดราชสิทธาราม

อนึ่ง ในเทศกาลเข้าพรรษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปทรงสักการะพระอัฐิ อัฐิ รูปเหมือน ตามรายการนี้ และโปรดให้เพิ่มเติมกำหนดการเสด็จไปถวายสักการะพระรูป สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๖ ณ วัดราชบุรณะ เป็นอีกหนึ่งที่หมาย และทรงปฏิบัติเป็นประเพณีสืบมาในทุกเทศกาลเข้าพรรษา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

คณะสงฆ์วัดราชสิทธาราม ถวายเครื่องสักการะแด่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ถวายพุ่มสักการะแด่สมเด็จพระอริยวงษญาณ สมเด็จพระสังฆราช (สุก ญาณสังวร)

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงทอดผ้าไตรสดับปกรณ์

ภาคผนวก

เอกสารหมายเลข ๑ เอกสารการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

๑.๑ พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓) พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑.๒ ราชกิจจานุเบกษา ประกาศสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เอกสารหมายเลข ๑.๑

หน้า ๑
เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๒ ก ราชกิจจานุเบกษา ๖ มกราคม ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติ
คณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓)
พ.ศ. ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

ให้ไว้ ณ วันที่ ๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๐
เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคณะสงฆ์

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๖๐”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๓๕ และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

“มาตรา ๗ พระมหากษัตริย์ทรงสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชองค์หนึ่ง และให้นายกรัฐมนตรีลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ”

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ตามโบราณราชประเพณีที่ได้ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลาช้านานนั้น เป็นพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ซึ่งต่อมาได้เริ่มมีบัญญัติเป็นลายลักษณ์อักษรไว้ในมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พุทธศักราช ๒๔๘๔ เป็นต้นมา สมควรบัญญัติกฎหมายให้สอดคล้องเพื่อเป็นการสืบทอดและธำรงรักษาไว้ซึ่งโบราณราชประเพณีดังกล่าว โดยให้นายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

เอกสารหมายเลข ๑.๒

หน้า ๑
เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๕ ข ราชกิจจานุเบกษา ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ประกาศ

สถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร

มีพระราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า โดยที่ตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ว่างลง สมควรที่จะสถาปนา สมเด็จพระราชาคณะขึ้นดำรงตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช เพื่อจักได้บริหารการพระศาสนา ให้สมบูรณ์สืบไป

จึ่งทรงพระราชดำริว่า สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เป็นพระเถระผู้เจริญในสมณคุณยินดีในเนกขัมมปฏิบัติ สมบูรณ์ด้วยศีลสมาจารวัตร รัตตัญญูมหาเถรกรณธรรม ดำรงสถาพรอยู่ในสมณพรหมจรรย์ตลอดมาเป็นเวลาช้านาน ได้ประกอบกรณียกิจเป็นหิตานุหิตประโยชน์แก่พุทธจักรและราชอาณาจักรอย่างไพศาล ดังมีอรรถจริยาปรากฏเกียรติสมภาร ในประกาศสถาปนาสมณศักดิ์ เป็นสมเด็จพระราชาคณะมหาสังฆนายก เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๒ แล้ว นั้น

ครั้นต่อมา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ยิ่งเจริญด้วยอุตสาหวิริยาธิคุณ สามารถรับภารธุระพระพุทธศาสนา เป็นพาหุลกิจนิตยสมาทานมิได้ท้อถอย ยังการพระศาสนาให้เรียบร้อยและเจริญมั่นคงยิ่งขึ้นเป็นลำดับตลอดมา ในการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม แม่กองงานพระธรรมทูต และที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔ – ๑๕ (ธรรมยุต) ประธานกรรมการคณะธรรมยุต กรรมการเถรสมาคมธรรมยุต เป็นพระอุปัชฌาย์ นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยและนายกกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ด้านการศึกษา รับเป็นอาจารย์สอนธรรมวินัยแก่พระภิกษุสามเณร เป็นกรรมการสนามหลวงแผนกธรรมและแผนกบาลี เป็นประธานศูนย์ธรรมศึกษา ในสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิธ ด้านการศึกษาสงเคราะห์ เป็นกรรมการฝ่ายการศึกษาสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม ได้จัดมอบทุนสนับสนุนและส่งเสริมแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์

ทั้งสามัญศึกษาและปริยัติศึกษา เพื่อให้ศิษยานุศิษย์มีโอกาสได้รับการศึกษาชั้นสูงยิ่งขึ้น ด้านสาธารณูปการ เป็นประธานกรรมการควบคุมดูแลการปฏิสังขรณ์เสนาสนะวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ให้มีสภาพมั่นคงสง่างามดังที่ปรากฏในปัจจุบัน นอกจากนั้นยังได้อุปการะการสร้างและปฏิสังขรณ์เสนาสนะให้แก่วัดต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ได้รับเป็นประธานมูลนิธิพระอาจารย์ฝั้น อาจาโร และสนับสนุนช่วยเหลือทางราชการในการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยต่าง ๆ ตามเหตุการณ์ทุกครั้ง ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้รับอาราธนาแสดงธรรมเทศนาในวันธรรมสวนะให้แก่ผู้มารักษาศีลปฏิบัติธรรม เป็นผู้บุกเบิกนำพระพุทธศาสนาไปเผยแผ่ที่นครซิดนีย์ รัฐนิวเซาท์เวลส์ เครือรัฐออสเตรเลีย รวมทั้งได้วางรากฐานการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมีรูปแบบ ทำให้พระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทมีความมั่นคงในไพรัชประเทศ มีวัดและพระสงฆ์ไทยอยู่ประจำที่เครือรัฐออสเตรเลียหลายแห่ง รวมทั้งเป็นผู้แทนมหาเถรสมาคมในคราวที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดงานวันวิสาขบูชาวันสำคัญสากลของโลก ณ สำนักงานใหญ่ องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา

บัดนี้ เป็นที่ประจักษ์ว่า สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ เป็นผู้เจริญยิ่งด้วยพรรษายุกาล รัตตัญญูมหาสถาวีรธรรม ยินดีในเนกขัมมปฏิบัติ ทั้งคันถธุระและวิปัสสนาธุระ เป็นอจลพรหมจริยาภิรัต ดำรงมั่นในไตรสิกขามิได้เสื่อมถอย มีจริยาการสำรวมเรียบร้อย ไม่หวั่นไหวต่อโลกามิส เป็นครุฐานียบัณฑิต ผู้มีกิตติประวัติอันผ่องแผ้ว สงเคราะห์พุทธบริษัท ปกครองคณะสงฆ์ เป็นอุปัชฌายาจารย์ของมหาชนมากมาย มีศิษยานุศิษย์แพร่หลายไพศาล เป็นที่เคารพสักการแห่งมวลพุทธศาสนิกบริษัททั่วสังฆมณฑล ตลอดจนประชาราษฎรทั่วไป สมควรจะได้สถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ประธานาธิบดีแห่งสังฆมณฑล เพื่อเป็นศรีศุภมงคลแห่งพระบวรพุทธศาสนาสืบไป

จึ่งมีพระราชโองการโปรดสถาปนา สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ ขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช มีพระนามตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสงฆปริณายก ตรีปิฎกธราจารย อัมพราภิธานสังฆวิสุต ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุรุฐานียบัณฑิต วชิราลงกรณนริศรปสันนาภิสิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตาภิวุฒ ทศมินทรสมมุติปฐมสกลคณาธิเบศร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒ พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลสีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร ชินวรมหามุนีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช เสด็จสถิต ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร พระอารามหลวง กรุงเทพมหานคร เป็นประธานในสังฆมณฑลทั่วราชอาณาจักร

ขออาราธนาให้ทรงรับธุระพระพุทธศาสนา เป็นภาระสั่งสอน ช่วยระงับอธิกรณ์ และอนุเคราะห์พระภิกษุสามเณรในสังฆมณฑลทั่วไป โดยสมควรแก่พระอิสริยยศซึ่งพระราชทานนี้ ทรงเจริญพระชนมายุ วรรณ สุข พล ปฏิภาณ คุณสารสิริสวัสดิ์ จิรัฏฐิติวิรุฬหิไพบูลย์ ในพระพุทธศาสนา เทอญ

ให้ทรงมีพระราชาคณะและพระครูฐานานุกรมประดับพระอิสริยยศ ๑๕ รูป คือ พระมหาคณิสร พุทธศาสนิกนิกรปสาทาภิบาล สกลสังฆประธานมหาสถาวีรกิจการี นายกบดีศรีรัตนคมกาจารย์ พระราชาคณะปลัดขวา ๑ พระจุลคณิศร สัทธรรมนิติธรรมหาเถราธิการ คณกิจบรรหารธุรการี สมุหบดีศรีธรรมภาณกาจารย์ พระราชาคณะปลัดซ้าย ๑ พระครูวินยาภิวุฒิ ๑ พระครูสุตตาภิรม ๑

พระครูวิจารณ์ธรรมกิจ พระครูพระปริต ๑ พระครูวิจิตรธรรมการ พระครูพระปริต ๑ พระครูวินัยธร ๑ พระครูธรรมธร ๑ พระครูโฆสิตสุทธสร พระครูคู่สวด ๑ พระครูอมรสรนาท พระครูคู่สวด ๑ พระครูพิลาสบรรณวัตร ๑ พระครูพิพัฒบรรณกร ๑ พระครูสังฆวิธาน ๑ พระครูสมุห์ ๑ พระครูใบฎีกา ๑ ขอให้พระคุณผู้ได้รับตำแหน่งทั้งปวงนี้ มีความสุขสิริสวัสดิ์สถาพรในพระบวรพุทธศาสนา เทอญ

ประกาศ ณ วันที่ ๖ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นปีที่ ๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระราชโองการ
พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา
นายกรัฐมนตรี

เอกสารหมายเลข ๒ เอกสารพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ

๒.๑ สำเนาคู่ฉบับ หนังสือหมวดโทรพราหมณ์ กองพระราชพิธี ที่ ๐๒๐/๒๕๖๐ คำนวณฤกษ์พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ

๒.๒ หมายรับสั่ง ที่ ๒๓๙๘ ลงวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เรื่อง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ เสด็จไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในการพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

๒.๓ ข้อปฏิบัติในการพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

๒.๔ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๔๒ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ให้จัดเจ้าหน้าที่ปฏิบัติในการจารึกพระสุพรรณบัฏ

๒.๕ บัญชีพระเจริญชัยมงคลคาถา ในการพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

เอกสารหมายเลข ๒.๑

“ สำเนาคู่ฉบับ ”

ที่ ๐๒๐ / ๒๕๖๐

งานโหรพราหมณ์ กองพระราชพิธี
สำนักพระราชวัง

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ขอประทานคำนวณฤกษ์ศุภมงคลการพิธี จารึกพระสุพรรณบัฏ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ตามบัญชาให้กำหนดฤกษ์ในวันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ กราบเรียนมาโดยทางสุริยคติกาล ตามคัมภีร์ฎีกาโหราศาสตร์นิยม

ฤกษ์เอก วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เวลา ๑๐ นาฬิกา ๔๙ นาที เป็นประถมฤกษ์ ไปจนถึงเวลา ๑๑ นาฬิกา ๒๙ นาที เป็นที่สุดแห่งฤกษ์

ในระหว่างเวลาอุดมมงคลฤกษ์นี้ เจ้าพนักงานอาลักษณ์จะได้แปรพักตร์สู่เบื้องมงคลทิศอีสาน เพื่อประกอบพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

(นายฉัตรชัย ปิ่นเงิน)
เจ้าพนักงานในพระองค์อาวุโส
ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานโหรพราหมณ์

ประภาศรี / พิมพ์
/ ทาน

เอกสารหมายเลข ๒.๒

ด่วนที่สุด

หมายรับสั่งที่ ๒๓๙๘

ป. สนมพลเรือน
ปฏิบัติ

สำนักพระราชวัง

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุลาณ สวัสดิวัตน์ เสด็จไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในการพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ ณ พระอุโบสถ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๔๙ น. พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุลาณ สวัสดิวัตน์ เสด็จไปยังพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระรัตนตรัย ทรงศีล

ได้เวลามงคลพระฤกษ์ ๑๐.๔๙ น. ถึงเวลา ๑๓.๒๙ น. โหรหลวงสั่นฆ้องชัย เจ้าพนักงานอาลักษณ์ กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จารึกพระนามสมณศักดิ์ลงในพระสุพรรณบัฏ ขณะนี้พระสงฆ์ ๕ รูปเจริญชัยมงคลคาถา พราหมณ์เป่าสังข์ ภูษามาลาแกว่งบัณเฑาะว์ ขาวพนักงาน ประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์ เมื่อจารึกเสร็จแล้ว พระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ ประธานพระครูพราหมณ์ ถวายน้ำเทพมนตร์ เจิมพระสุพรรณบัฏ เชิญขึ้นประดิษฐานไว้บนธรรมาสน์ศิลาหน้าพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร ผู้แทนพระองค์ ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรก ออกจากพระอุโบสถ ผู้แทนพระองค์เสด็จกลับ

แต่งกายเครื่องแบบปกติขาว ไว้ทุกข์.

จึงให้ปฏิบัติการตามหมายรับสั่ง ดังนี้ -

หน้าที่ –

สำนักงานเลขานุการกรม

สั่งฝ่ายทะเบียน

เพื่อทราบและปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ฝ่ายพระราชฐานชั้นใน

ให้พนักงาน

ก. จัดบายศรีตอง ๓ ชั้น ๑ สำรับ ศีรษะสุกรต้ม ๑ ศีรษะ และรับเทียนขนาดเล่มละ ๓๐ แกรม บูชาพระฤกษ์ ๑ เล่ม ชนวน ๑ เล่ม จากฝ่ายพัสดุ ไปมอบโหรหลวงบูชาฤกษ์ที่วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ข. จัดทำพวงมาลัยสำหรับแขวนฆ้องชัย ๑ พวง มอบงานเครื่องสูงและกลองชนะ

ให้พนักงานห้องนมัสการ

จัดเครื่องนมัสการทองใหญ่ ๑ เครื่อง มอบฝ่ายสนมพลเรือน

ให้พนักงานพระคลังใน

จัดการเย็บถุงพระสุพรรณบัฏ ๑ ใบ (กว้าง ๑๒ ซม. , ยาว ๒๑ ซม.) และใบกำกับพระสุพรรณบัฏ ๑ ใบ (กว้าง ๒๙.๗ ซม. , ยาว ๓๖ ซม.) พร้อมแพรและไหมสีเหลืองสำหรับห่อพระสุพรรณบัฏ มอบให้เจ้าหน้าที่สำนักอาลักษณ์ และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองพระราชพิธี

๑. สั่งฝ่ายพิธีการ

ให้งานพิธีการ

ก. จัดพระเต้าทักษิโณทกไปปฏิบัติ

ข. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้งานวรอาสน์

ก. ทอดพระราชอาสน์ ทอดพระเก้าอี้ที่ประทับผู้แทนพระองค์ ตั้งเก้าอี้ข้าราชการ เก้าอี้สำหรับเจ้าพนักงานอาลักษณ์จารึกพระสุพรรณบัฏ ในการนี้ เจ้าพนักงานอาลักษณ์หันหน้าไปทางทิศอีสาน เพื่อจารึกพระสุพรรณบัฏ

ข. จัดโต๊ะสำหรับวางเครื่องไทยธรรมถวายพระสงฆ์ไปตั้ง

ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้งานโหรพราหมณ์

ก. ให้โหรหลวงปฏิบัติในการบูชาฤกษ์ และลั่นฆ้องชัยเวลาจารึกพระสุพรรณบัฏ

ข. ให้โหรหลวงรับผ้าขาวสำหรับนุ่ง ๓.๕๐ เมตร และสำหรับห่ม ๒.๕๐ เมตร ๒ สำรับ และผ้าปูวงศาล ๑ ผืน (๕ เมตร) จากฝ่ายพัสดุไปปฏิบัติ

ค. ให้โหรหลวงรับบายศรีตอง ๓ ชั้น ๑ สำรับ ศีรษะสุกรต้ม ๑ ศีรษะ พร้อมเทียนบูชาฤกษ์ และเทียนชนวน จากพนักงานฝ่ายในไปปฏิบัติ

ง. ให้พราหมณ์จัดสังข์ไปเป่าเวลาจารึกพระสุพรรณบัฏ

จ. ให้พราหมณ์จัดสังข์บรรจุน้ำเทพมนตร์ไปหลั่ง และจุณเจิมพระสุพรรณบัฏ

ฉ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๒. สั่งฝ่ายสนมพลเรือน

ก. รับเครื่องนมัสการทองใหญ่ ๑ เครื่อง จากพนักงานห้องนมัสการไปตั้งแต่ง

ข. ทอดพระแท่นทรงกราบ และที่ทรงกราบสำหรับผู้แทนพระองค์

ค. จัดโต๊ะสำหรับวางพานแว่นฟ้าที่วางพระสุพรรณบัฏบนธรรมาสน์ศิลา

ง. จัดโต๊ะมีผ้าขาวปู ๔ ตัวสำหรับเจ้าพนักงานอาลักษณ์จารึกพระสุพรรณบัฏ ในการนี้ เจ้าพนักงานอาลักษณ์หันหน้าไปทางทิศอีสาน เพื่อจารึกพระสุพรรณบัฏ

จ. จัดอาสน์สงฆ์เก้าอี้ ๕ ตัวไปตั้งแต่งที่พระอุโบสถสำหรับพระสงฆ์ ๕ รูป เจริญชัยมงคลคาถา

ฉ. จัดศาลเทวดา ไปตั้งสำหรับโหรหลวงบูชาฤกษ์

ช. จัดเทียนทอง - เทียนเงิน ๒ คู่ และพานพุ่มดอกไม้ ๒ พาน ไปตั้งแต่งที่โต๊ะสำหรับจารึกพระสุพรรณบัฏ

ช. จัดดอกไม้สดปักขวดประดับพานประดับที่หมู่ชุกชี

ฌ. เบิกรับธูปเทียนที่ใช้ในการนี้จากฝ่ายพัสดุไปปฏิบัติ

ญ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๓. สั่งฝ่ายศุภรัช

ก. จัดอาสนะ กระโถน ขันน้ำ ไปตั้งแต่งถวายพระสงฆ์ ๕ รูป

ข. รับเงินถวายพระสงฆ์ ๕ รูป ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท จากกองคลังไปปฏิบัติ และให้ทำใบปวารณาแล้วนำไปคอยถวายผู้แทนพระองค์ทรงประเคน

ค. รับเครื่องไทยธรรมของถาดสำหรับพระสงฆ์จากฝ่ายพัสดุไปถวายพระสงฆ์ ๕ รูป

ง. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๔. สั่งฝ่ายราชูปโภค

ให้งานภูษามาลา

ก. จัดเครื่องทรงเจิม มอบเจ้าหน้าที่สำนักงานอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ไปปฏิบัติในการนี้เสร็จการแล้วขอรับคืน

ข. จัดบัณเฑาะว์ไปแกว่ง เวลาจารึกพระสุพรรณบัฏ ตามกำหนด

ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้งานเครื่องสูงและกลองชนะ

ก. เบิกฆ้องชัยจากกองศิลปกรรมไปตั้งสำหรับโหรหลวงลั่นฆ้องชัย และติดต่อรับมาลัยแขวนฆ้องชัย ๑ พวง จากพนักงานฝ่ายใน

ข. เบิกรับสังข์ แตร จากกองศิลปกรรมไปประโคมเวลาจารึกพระสุพรรณบัฏ

ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

สำนักงานวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ก. สั่งจัดการที่พระอุโบสถและตามบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดารามให้เรียบร้อย

ข. เปิดประตูพระระเบียงเกย สำหรับการนี้

ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

สั่งฝ่ายตำรวจวัง

ก. จัดตำรวจวังรับและนำเสด็จผู้แทนพระองค์

ข. ติดต่อแจ้งทหารกองรักษาการณ์พระบรมมหาราชวังทราบ

ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๑. จ่ายเงินสำหรับถวายพระสงฆ์ ๕ รูป ๆ ละ ๑,๐๐๐ บาท มอบฝ่ายศุภรัต

๒. สั่งฝ่ายพัสดุ

ก. จ่ายผ้าขาวสำหรับนุ่ง ๓.๕๐ เมตร และสำหรับห่ม ๒.๕๐ เมตร ๒ สำรับ กับผ้าขาววงศาล ๑ ผืน (๕ เมตร) ให้งานโหรหลวง

ข. จ่ายผ้าขาวนุ่งผืนละ ๓.๕๐ เมตร จำนวน ๑ สำรับ , ผ้าห่มผืนละ ๒.๕๐ เมตร (ผ้าคาดอก) จำนวน ๑ สำรับ และถุงเท้าขาวยาว จำนวน ๑ คู่ ให้เจ้าหน้าที่สำนักอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ค. จ่ายธูปเทียนมอบฝ่ายสนมพลเรือน พนักงานฝ่ายใน เบิกรับไปปฏิบัติตามที่ขอเบิก

จ่ายฆ้องชัย สังข์ แตร มอบงานเครื่องสูงและกลองชนะ ตามที่ขอเบิก

ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๑. จัดพระสุธารสไปทอดถวาย ผู้แทนพระองค์

๒. จัดน้ำร้อน น้ำเย็น ถวายพระสงฆ์และเลี้ยงทั่วไป

๓. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๑. จัดรถยนต์พระประเทียบ ๑ คัน และรถยนต์กระบวนตาม ไปรับผู้แทนพระองค์ ณ วังที่ประทับเลขที่ ๑๘/๑ ซอยอารีย์ ๕ ถนนพหลโยธิน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ก่อนกำหนดเวลา ๑ ชั่วโมง ไปส่งยังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เสร็จการแล้วส่งกลับที่เดิม

๒. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

.....

ผู้รับรับสั่ง

เอกสารหมายเลข ๒.๓

ข้อปฏิบัติ
ในการพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

.....

<u>วันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐</u>

๑. เวลา ๑๐.๔๙ น. พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ ผู้แทนพระองค์
เสด็จถึงวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
เสด็จเข้าพระอุโบสถ

๒. ทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการบูชาพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร
ทรงกราบ
ถวายความเคารพพระราชอาสน์
ประทับพระเก้าอี้ที่จัดถวายไว้

๓. เจ้าพนักงานอาลักษณ์เข้าไปกราบพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร
แล้วหันหน้าสู่พระราชอาสน์ที่ทอดไว้ ถวายบังคม ๓ ครั้ง
คำนับผู้แทนพระองค์ แล้วไปนั่งที่โต๊ะจารึกพระสุพรรณบัฏ

๔. เจ้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนาอาราธนาศีล พระราชาคณะถวายศีล
ผู้แทนพระองค์และเจ้าพนักงานอาลักษณ์รับศีล

๕. พระราชาคณะถวายศีล จบ
เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังนำเทียนขนวนให้เจ้าพนักงานอาลักษณ์
จุดเทียนทอง เทียนเงิน บนโต๊ะจารึก

๖. เจ้าพนักงานอาลักษณ์นำสายสิญจน์คล้องคอ เริ่มทำพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ
(ขณะที่เจ้าพนักงานอาลักษณ์จารึกพระสุพรรณบัฏ พระสงฆ์ ๕ รูป
เจริญชัยมงคลคาถา โหรหลวงลั่นฆ้องชัย พราหมณ์เป่าสังข์ ภูษามาลา
แกว่งบัณเฑาะว์ ชาวพนักงานประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์)

๗. เจ้าพนักงานอาลักษณ์จารึกพระสุพรรณบัฏ เสร็จ นำสายสิญจน์คล้องคอออก

๘. พระมหาราชครูพิธีศรีวิสุทธิคุณ ประธานพระครูพราหมณ์ ถวายน้ำเทพมนตร์
เจิมพระสุพรรณบัฏ

๙. เสร็จแล้ว เจ้าพนักงานอาลักษณ์เชิญพระสุพรรณบัฏบรรจุซองไว้บนพาน
แล้วเชิญพานพระสุพรรณบัฏไปวางไว้ที่ธรรมาสน์ศิลา

๑๐. เจ้าพนักงานอาลักษณ์ไปกราบพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร
ถวายบังคมพระราชอาสน์ และคำนับผู้แทนพระองค์

๑๑. ผู้แทนพระองค์ถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระราชาคณะที่เจริญชัยมงคลคาถา

๑๒. ผู้แทนพระองค์ประทับพระเก้าอี้
ทรงหลั่งทักษิโณทก
(พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอติเรก ออกจากพระอุโบสถ)

๑๓. ผู้แทนพระองค์กราบพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร

๑๔. ผู้แทนพระองค์ถวายความเคารพพระราชอาสน์ เสด็จกลับ

๑๕. เจ้าพนักงานอาลักษณ์เชิญพระสุพรรณบัฏกลับสำนักอาลักษณ์
และเครื่องราชอิสริยาภรณ์

.....

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เอกสารหมายเลข ๒.๔

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๑๔๖

สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ พลเรือเอก หม่อมเจ้าปุสาณ สวัสดิวัตน์ เสด็จไปทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในการพระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ สถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง ในวันพฤหัสบดี ที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลาพระฤกษ์ ๑๐.๔๕ น.

จึงเรียนมาเพื่อ –

๑. สั่งเจ้าหน้าที่ไปปฏิบัติในการจารึกพระสุพรรณบัฏ ตามกำหนด

๒. สั่งอาลักษณ์ที่จะจารึกพระสุพรรณบัฏ ไปรับผ้าขาวสำหรับนุ่งห่ม ๑ สำรับ ถุงเท้ายาว ๑ คู่ รองเท้าสีขาว ๑ คู่ จากฝ่ายพัสดุ กองคลัง สำนักพระราชวัง

ทั้งนี้ ได้แจ้งให้กรมธนารักษ์จัดทำแผ่นพระสุพรรณบัฏแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ ฮัศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๘๑๘๑-๕ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๒๒๒ ๘๑๘๑-๕ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

เอกสารหมายเลข ๒.๕

บัญชีพระเจริญชัยมงคลคาถา
ในการ พระราชพิธีจารึกพระสุพรรณบัฏ
พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๒๐
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง
วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๐.๔๙ น

สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดไตรมิตรวิทยาราม
พระพรหมเมธี	วัดสัมพันธวงศ์
พระพรหมมุนี	วัดราชบพิธ ฯ
พระพรหมดิลก	วัดสามพระยา
พระธรรมสิทธิเวที	วัดสังเวชวิศยาราม

กลุ่มพิธี กองศาสนูปถัมภ์
กรมการศาสนา
โทร. ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๒
โทรสาร ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๑

เอกสารหมายเลข ๓ ฎีกา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
อาราธนาสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
เข้ารับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช
ที่พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

เอกสารหมายเลข ๓

ฎีกา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
ในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ขอกราบอาราธนา

เจ้าประคุณ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์
วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

เพื่อเข้ารับพระราชทานสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ในวันอาทิตย์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เวลา ๑๘.๐๐ นาฬิกา
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

ผู้ออกฎีกา

(นายออมสิน ชีวะพฤกษ์)
รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

เอกสารหมายเลข ๔ เอกสารให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

๔.๑ มติมหาเถรสมาคม มติที่ ๘๐/๒๕๖๐ เรื่อง ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดทำประกาศสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม เรื่อง ให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

๔.๒ ประกาศสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม เรื่อง ให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

๔.๓ หนังสือสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ พศ ๐๐๐๖/๐๑๓๖๗ ลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด เรื่อง ให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

๔.๔ กำหนดการ พระสงฆ์ทั่วราชอาณาจักรเจริญชัยมงคลคาถาและย่ำระฆัง เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ในวันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เอกสารหมายเลข ๔.๑

มติมหาเถรสมาคม

ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม

มติที่ ๔๐/๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

ในการประชุมมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เลขาธิการมหาเถรสมาคมเสนอว่า นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา เลขาธิการพระราชวัง ได้มีหนังสือที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๗ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ แจ้งว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช โดยให้ดำเนินการดังนี้

๑. จัดผ้าไตรแพร พัดยศ พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชมอบเจ้าหน้าที่ฝ่ายศุภรัต กองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ทูลเกล้าฯ ถวาย

๒. นิมนต์พระสงฆ์ในสังฆมณฑลเจริญชัยมงคลคาถา และพระสงฆ์ตามพระอารามทั่วราชอาณาจักรเจริญชัยมงคลคาถา และย่ำระฆัง ตามหมายกำหนดการ

๓. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

รายละเอียดปรากฏตามหมายกำหนดการที่แนบถวายในที่ประชุม

ในการนี้ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้จัดทำประกาศสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม เรื่อง ให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราชแล้ว รายละเอียดปรากฏตามประกาศฯ ที่แนบถวายในที่ประชุม

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเห็นควรนำเสนอมหาเถรสมาคมเพื่อโปรดทราบ

ที่ประชุมรับทราบ และให้กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะจังหวัดทั้ง ๒ ฝ่าย จำนวน ๑๗๒ รูป พร้อมกัน ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๖.๓๐ น.

(นายพนม ศรศิลป์)

ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เลขาธิการมหาเถรสมาคม

เอกสารหมายเลข ๔.๒

ประกาศสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
เรื่อง ให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา
เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

.....

ตามที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร เอกอัครศาสนูปถัมภก ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ประกอบการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ลำดับองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ท่ามกลางมหาสันนิบาต ประกอบด้วย พระบรมวงศานุวงศ์ องคมนตรี คณะรัฐมนตรี ประธานศาลฎีกา ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ และพระมหาเถรานุเถระแห่งสังฆมณฑล ในวันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ เวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกา นั้น

ในการนี้ สำนักพระราชวังมีหมายกำหนดการแจ้งว่า ในวันดังกล่าว เวลาที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏ พระสุพรรณบัฏ พัดยศ เครื่องสมณศักดิ์ และพระตราประจำตำแหน่ง แด่สมเด็จพระสังฆราชนั้น ขอให้วัดทั่วราชอาณาจักรประชุมพระสงฆ์ในอุโบสถ เจริญชัยมงคลคาถา และย่ำระฆัง เพื่อแสดงอนุโมทนาสาธุการ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม จึงขอประกาศให้วัดทั้งหลายทราบ และถือปฏิบัติเพื่อส่งเสริมพระราชศรัทธา ด้วยการประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา และย่ำระฆัง ในวันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐ เวลา ๑๙.๐๐ นาฬิกา โดยพร้อมเพรียงกัน สำหรับเวลาที่แน่นอนโปรดชมการถ่ายทอดสดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย และถ่ายทอดเสียงทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ประกาศ ณ วันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐

(นายพนม ศรศิลป์)
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
เลขาธิการมหาเถรสมาคม

เอกสารหมายเลข ๔.๓

ด่วนที่สุด

ที่ พศ ๐๐๐๖/๐๒๓๖๗

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
อำเภอพุทธมณฑล
จังหวัดนครปฐม ๗๓๑๗๐

๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. ประกาศสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคมฯ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยได้รับแจ้งจากสำนักพระราชวัง ว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ลำดับองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๘.๐๐ น. ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

เพื่อให้พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ลำดับองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและสมพระเกียรติฯ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จึงขอส่งมติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๓/๒๕๖๐ มติที่ ๘๐/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และประกาศสำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม เรื่อง ให้วัดย่ำระฆังและประชุมสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช และโปรดมอบหมายสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ประสานเจ้าคณะจังหวัดทั้งสองนิกาย เพื่อจัดพิธีเจริญชัยมงคลคาถาและย่ำระฆัง พร้อมแจ้งวัดในปกครองจัดพิธีฯ ในวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ รายละเอียดตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายพนม ศรศิลป์)
ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
โทร. ๐ ๒๔๔๑ ๔๕๔๖
โทรสาร ๐ ๒๔๔๑ ๔๕๐๐

เอกสารหมายเลข ๔.๔

กำหนดการ
พระสงฆ์ทั่วราชอาณาจักร เจริญชัยมงคลคาถา และย่ำระฆัง
เนื่องในพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อุ่มพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ในวันอาทิตย์ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๐
ณ อุโบสถวัด.....

****

เวลา ๑๗.๓๐ น. - คณะสงฆ์ ข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน พร้อมกัน ณ อุโบสถ
- ประธานฝ่ายสงฆ์ จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
- ประธานฝ่ายฆราวาส กราบพระรูปสมเด็จพระสังฆราช ๓ ครั้ง
และเปิดกรวยกระทงดอกไม้ธูปเทียนแพถวายสักการะหน้าพระรูปสมเด็จพระสังฆราช
เสร็จแล้วกราบ ๓ ครั้ง

เวลา ๑๘.๐๐ น. - พระสงฆ์ในอุโบสถเจริญชัยมงคลคาถา และย่ำระฆัง เพื่อแสดงอนุโมทนาสาธุการ
ในช่วงเวลาที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏ
พระสุพรรณบัฏ พัดยศ เครื่องสมณศักดิ์ และพระตราประจำตำแหน่ง
แด่สมเด็จพระสังฆราช
- คณะสงฆ์ และประธานฝ่ายฆราวาส กราบพระรัตนตรัย
และกราบพระรูปสมเด็จพระสังฆราช
- เสร็จพิธี

.....

หมายเหตุ -สำหรับเวลาที่แน่นอนโปรดชมการถ่ายทอดทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย และ
ถ่ายทอดเสียงทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
-การแต่งกาย ข้าราชการ ชุดปกติขาวไว้ทุกข์ ประชาชนทั่วไป ชุดสุภาพไว้ทุกข์
-ขอให้จังหวัดรายงานวัดศูนย์กลางของจังหวัด ส่งรายชื่อทางอีเมลที่แจ้งไว้

กลุ่มกิจการคณะสงฆ์
สำนักเลขาธิการมหาเถรสมาคม
โทร ๐๖๑-๔๒๑๐๖๓๘, ๐๘๑๖๒๘๕๗๖๙, ๐๒-๔๔๑๔๕๔๖
โทรสาร ๐๒-๔๔๑๔๕๐๐
Email : doungdrean_2505@outlook.com

เอกสารหมายเลข ๕ เอกสารพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

๕.๑ สำเนาคู่ฉบับ หนังสือหมวดโหรพราหมณ์ กองพระราชพิธี ที่ ๐๒๔/๒๕๖๐ เรื่อง ขอประทานคำนวณพระฤกษ์ศุภมงคลการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๕.๒ พระราชกิจ พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

๕.๓ หมายรับสั่ง สำนักพระราชวัง ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ให้เจ้าพนักงานปฏิบัติการตามหน้าที่

๕.๔ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๒ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง เลขาธิการคณะรัฐมนตรี ให้อาลักษณ์อ่านประกาศกระแสพระราชโองการจัดพระสุพรรณบัฏ ทูลเกล้าฯ ถวาย สั่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๕.๕ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๓ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ปลัดกรุงเทพมหานคร เพื่อสั่งให้ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๕.๖ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๔ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง อธิบดีกรมการศาสนา ให้นิมนต์พระสงฆ์ในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช และปฏิบัติราชการอื่น ๆ

๕.๗ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๕ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง อธิบดีกรมศิลปากร ให้จัดปี่พาทย์ไปบรรเลงในพระราชพิธี

๕.๘ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๖ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ให้ประกาศทางวิทยุกระจายเสียง และจัดเครื่องขยายเสียงไปติดตั้งขยายเสียงเวลาอาลักษณ์อ่านประกาศกระแสพระราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

๕.๙ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๗ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้จัดผ้าไตรแพร พัดยศ พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช มอบฝ่ายศุภรัตกองพระราชพิธี สำนักพระราชวังทูลเกล้าฯ ถวาย

๕.๑๐ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๘ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวง ให้จ่ายกระแสไฟฟ้าและนำเครื่องกำเนิดไฟสำรองมาติดตั้ง

๕.๑๑ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๓๙ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง สมุหราชองครักษ์ ให้ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๕.๑๒ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๔๐ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ให้จัดรถตำรวจนำรถยนต์พระประเทียบของสมเด็จพระสังฆราช และปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๕.๑๓ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๔๑ ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๑๑ ให้ทหารกองรักษาการณ์พระที่นั่งอัมพรสถาน และทหารกองรักษาการณ์พระบรมมหาราชวัง ทราบ และสั่งจัดแถวทหารรับเสด็จ

๕.๑๔ หนังสือสำนักพระราชวัง ที่ พว ๐๐๐๙/๓๓๑๖ ลงวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ถึง ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๑๑ ให้ทหารกองรักษาการณ์พระที่นั่งอัมพรสถาน และทหารกองรักษาการณ์พระบรมมหาราชวัง ทราบ และสั่งจัดทหารกองเกียรติยศรับเสด็จ

เอกสารหมายเลข ๕.๑

“ สำเนาคู่ฉบับ ”

ที่ ๐๒๔ / ๒๕๖๐ งานโหรพราหมณ์ กองพระราชพิธี
สำนักพระราชวัง

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

ขอประทานคำนวณพระฤกษ์ศุภมงคลการพระราชพิธี สถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก กราบเรียนมาโดยทางสุริยคติกาล ตามคัมภีร์ฎีกาโหราศาสตร์นิยม

<u>กำหนดพระฤกษ์</u> วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ เวลา ๑๗ นาฬิกา ๔๙ นาที เป็นประถมพระฤกษ์ ไปจนถึงเวลา ๑๘ นาฬิกา ๑๙ นาที เป็นที่สุดแห่งพระฤกษ์

ในระหว่างเวลามหาอุดมมงคลพระฤกษ์นี้ จะได้อัญเชิญเสด็จ ฯ ทรงแปรพักตร์สู่เบื้องมหามงคลทิศทักษิณ ถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวรรต แด่ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

(นายฉัตรชัย ปิ่นเงิน)
เจ้าพนักงานในพระองค์อาวุโส
ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานโหรพราหมณ์

ประภาศรี / พิมพ์
/ ทาน

เอกสารหมายเลข ๕.๒

พระราชกิจ
พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง

.....

วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

๑. เวลา ๑๗.๕๐ น. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินโดยรถยนต์พระที่นั่ง จากพระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต ไปยังพระบรมมหาราชวัง เข้าทางประตูวิเศษไชยศรี

๒. เวลา ๑๘.๐๐ น. รถยนต์พระที่นั่งเทียบที่ประตูเกยหลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เสด็จเข้าพระอุโบสถ

๓. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ ฯ ไปทรงจุดธูปเทียนท้ายที่นั่งบูชา -
- พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร พระสัมพุทธพรรณี
- พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกย์ พระพุทธเลิศหล้านภาไลย

๔. เสด็จ ฯ ไปที่อาสน์สงฆ์ ทรงประเคนผ้าไตรแด่สมเด็จพระราชาคณะ ๖ รูป และพระราชาคณะที่เป็นกรรมการมหาเถรสมาคม ๑๒ รูป รวม ๑๘ รูป

๕. ทรงรับการถวายความเคารพของผู้มาเฝ้า ฯ ประทับพระราชอาสน์

(สมเด็จพระราชาคณะ ลงจากอาสน์สงฆ์ไปครองผ้าที่ในพระฉาก พระราชาคณะออกจากพระอุโบสถไปครองผ้าที่พระระเบียงข้างพระอุโบสถ ครองเสร็จแล้วขึ้นไปนั่งยังอาสน์สงฆ์ที่เดิม)

๖. เสด็จ ฯ ไปทรงจุดธูปเทียนเครื่องนมัสการที่หน้าธรรมาสน์ศิลา ทรงกราบ

๗. ประทับพระราชอาสน์ที่เดิม

(เจ้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา นิมนต์พระกรรมการมหาเถรสมาคม ไปนั่งที่อาสน์สงฆ์กลางพระอุโบสถ)

๘. ทรงศีล

(สมเด็จพระราชาคณะถวายศีล จบ)

๙. ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้อาลักษณ์ กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี อ่านประกาศกระแสพระราชโองการ สถาปนาสมเด็จพระสังฆราช จบ

/(สมเด็จพระราชา .....

(สมเด็จพระราชาคณะที่ได้รับสถาปนาเป็นสมเด็จพระสังฆราช
จะได้เสด็จไปประทับที่อาสน์สงฆ์ซึ่งปูลาดไว้ด้านหน้า)

สมเด็จพระวันรัต กล่าว “สงฺฆราชฏฺฐปนานุโมทนา”

สมเด็จพระธีรญาณมุนี นำสวด “โส อตฺถลทฺโธ”

พระกรรมการมหาเถรสมาคม และพระสงฆ์ในมณฑลพิธีสวดรับพร้อมกัน จบแล้ว)

๑๐. สมเด็จพระสังฆราช เสด็จจากอาสน์สงฆ์กลางพระอุโบสถไปประทับ ณ อาสนะ
ซึ่งปูลาดไว้ข้างพระแท่นเศวตฉัตร หัวอาสน์สงฆ์สังฆมณฑล

(อธิบดีกรมการศาสนาเป็นผู้กราบทูลนำเสด็จไปประทับ
พระกรรมการมหาเถรสมาคม ตามไปนั่งที่อาสน์สงฆ์สังฆมณฑล พร้อมแล้ว)

๑๑. เสด็จ ฯ ไปถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏแด่สมเด็จพระสังฆราช

(สมเด็จพระสังฆราชทรงแบพระหัตถ์โดยมีพานแก้วรองรับ
ขณะถวายน้ำพระมหาสังข์ทักษิณาวัฏ พระสงฆ์ในสังฆมณฑล
จะได้เจริญชัยมงคลคาถา โหรหลวงลั่นฆ้องชัย พราหมณ์เป่าสังข์
ภูษามาลาแกว่งบัณเฑาะว์ พนักงานประโคมสังข์ แตร ดุริยางค์
พระสงฆ์ทั่วราชอาณาจักรชุมนุมในพระอุโบสถเจริญชัยมงคลคาถา
และย่ำระฆัง)

๑๒. ถวายพระสุพรรณบัฏ

(เจ้าหน้าที่กองอาลักษณ์และเครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นผู้เชิญทูลเกล้า ฯ ถวาย
สมเด็จพระสังฆราชทรงรับแล้ว เจ้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา
เชิญไปตั้งไว้บนพระแท่นเศวตฉัตร)

ถวายพระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช

(ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้เชิญทูลเกล้า ฯ ถวาย
สมเด็จพระสังฆราชทรงรับแล้ว เจ้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา
เชิญไปตั้งไว้บนพระแท่นเศวตฉัตร)

ถวายพัดยศ ไตรแพร เครื่องยศสมณศักดิ์

(เจ้าหน้าที่สำนักพระราชวังเป็นผู้เชิญทูลเกล้า ฯ ถวาย
สมเด็จพระสังฆราชทรงรับแล้ว เจ้าหน้าที่กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา
เชิญไปตั้งที่โต๊ะเคียงข้างพระแท่นเศวตฉัตร)

๑๓. ประทับพระราชอาสน์ที่เดิม

(พระสงฆ์ในสังฆมณฑลเจริญชัยมงคลคาถา จบ)

๑๔. เสด็จ ฯ ไปถวายใบปวารณาแทนจตุปัจจัยไทยธรรม
แด่สมเด็จพระราชาคณะซึ่งนั่งอยู่ที่อาสน์สงฆ์
ประทับพระราชอาสน์ที่เดิม

(ส่วนพระราชาคณะในสังฆมณฑลจะได้ลงจากอาสน์สงฆ์เดินเข้าไปรับตามลำดับ
จำนวน ๑๗๑ รูป รับประเคนแล้วกลับเข้านั่งยังอาสน์สงฆ์ที่เดิม)

/๑๕. ทรงหลั่งทักษิโณทก .....

๑๕. ทรงหลั่งทักษิโณทก
(พระสงฆ์ในสังฆมณฑลถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก จบ)

๑๖. อธิบดีกรมการศาสนากราบทูลนำเสด็จสมเด็จพระสังฆราชไปประทับที่อาสน์สงฆ์กลางพระอุโบสถ พระพักตร์ตรงพระทวารกลางพระอุโบสถ เพื่อทรงรับเครื่องสักการะ
- พระมหาเถระผู้ใหญ่ฝ่ายคณะธรรมยุต (สมเด็จพระวันรัต)
- พระมหาเถระผู้ใหญ่ฝ่ายมหานิกาย (สมเด็จพระพุทธชินวงศ์)
- สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
- ประธานองคมนตรี
- นายกรัฐมนตรี
- ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- ประธานศาลฎีกา

๑๗. สมเด็จพระสังฆราชทรงรับเครื่องสักการะแล้ว
หันพระองค์กลับไปทรงกราบพระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร (กราบบนอาสน์สงฆ์นั้น)
ทรงกราบแล้ว ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เชิญพัดยศนำเสด็จออกจากพระอุโบสถลงทางพระทวารกลาง
(พระสงฆ์ในสังฆมณฑลออกจากพระอุโบสถตามสมเด็จพระสังฆราช ลงทางพระทวารท้ายอาสน์สงฆ์)

๑๘. สมเด็จพระสังฆราช เสด็จลงทางพระทวารกลางพระอุโบสถ
ทรงรับเครื่องสักการะของบรรพชิตญวนและจีน
แล้วเสด็จจากพระอุโบสถไปประทับรถยนต์พระประเทียบที่ประตูเกย
หน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
เสด็จไปยังวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๑๙. เมื่อสมเด็จพระสังฆราช เสด็จพ้นพระอุโบสถไปประทับรถยนต์พระประเทียบแล้ว

๒๐. สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ ฯ ไปทรงกราบที่หน้าเครื่องนมัสการที่หน้าธรรมาสน์ศิลา
ทรงรับการถวายความเคารพของผู้มาเฝ้า ฯ

๒๑. เสด็จออกจากพระอุโบสถไปประทับรถยนต์พระที่นั่งที่ประตูเกย
หลังวัดพระศรีรัตนศาสดาราม
เสด็จพระราชดำเนินกลับ

ควรมิควรแล้วแต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม

ข้าพระพุทธเจ้า

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เอกสารหมายเลข ๕.๓

ด่วนที่สุด

หมายรับสั่งที่.....

สำนักพระราชวัง

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช รายละเอียดมีแจ้งในหมายกำหนดการฉบับที่ ๕/๒๕๖๐ ซึ่งแนบมาพร้อมนี้

จึงให้ปฏิบัติการตามหมายรับสั่งดังนี้ -

หน้าที่ -

สำนักงานเลขานุการกรม — เพื่อทราบ

ฝ่ายพระราชฐานชั้นใน

ก. แจ้งข้าทูลละอองธุลีพระบาทฝ่ายในทราบ
ข. จัดพนักงานรักษาราชการฝ่ายใน
ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้พนักงาน
ก. จัดทำพวงมาลัยสำหรับสวมพระแสง มอบงานพระแสงต้น ส่วนขนาดและจำนวนให้ทำการติดต่อกันโดยตรง
ข. จัดพานตะลุ่มธูปเทียนแพจำนวน ๖ ชุด มอบฝ่ายสนมพลเรือนรับไปปฏิบัติ
ค. จัดพานพร้อมตกแต่งดอกไม้สำหรับรับน้ำพระมหาสังข์มอบฝ่ายราชูปโภครับไปปฏิบัติ (พานแก้วเจียระไน)

ให้พนักงานห้องนมัสการ
ก. จัดเครื่องนมัสการทองใหญ่ ๑ เครื่อง มอบฝ่ายสนมพลเรือน
ข. จัดกระทงเจิม ๑ กระทง มอบงานพิธีการ
ค. จัดธูปเทียนแพและดอกไม้กระทงเจิม ๑ สำรับ มอบงานพิธีการ ไปคอยทูลเกล้า ฯ ถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ให้พนักงานพระคลังใน
จัดพระศรีสำหรับแต่งเครื่องราชูปโภค ๑ เครื่อง มอบงานพิธีการ

กองพระราชพิธี

๑. สั่งฝ่ายพิธีการ

ให้งานพิธีการ
ก. ทอดเครื่องราชูปโภคไปทอดและรับพระศรี ๑ เครื่อง จากพนักงานฝ่ายในไปตั้งแต่งเครื่องราชูปโภค
ข. จัดพระเต้าทักษิโณทกไปคอยทูลเกล้า ฯ ถวาย
ค. รับพานตะลุ่มธูปเทียนแพ จำนวน ๑ ชุด จากฝ่ายพระราชฐานชั้นในไปคอยทูลเกล้า ฯ ถวาย
ง. จัดเทียนท้ายที่นั่งและรับดอกไม้กระทงเจิม ๑ กระทง จากพนักงานฝ่ายในแล้วนำไปทูลเกล้า ฯ ถวายสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระอุโบสถ
จ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้งานวรอาสน์
ก. ทอดพระราชอาสน์ ตั้งพระเก้าอี้ที่ประทับพระบรมวงศานุวงศ์ ตั้งเก้าอี้ข้าราชการฝ่ายหน้า - ฝ่ายใน ตั้งเก้าอี้พนักงานประโคมและพระสงฆ์พัก (จำนวน ๑๕๐ รูป พร้อมด้วยพรม พรมทางไปปูลาดตั้งแต่งตามสมควร)

ข. จัดโต๊ะพร้อมผ้าปูสำหรับวางเครื่องไทยธรรม และวางพระสุพรรณบัฏ พัดยศ
ค. จัดโต๊ะพร้อมผ้าปูสำหรับวางพานตะลุ่มธูปเทียนแพจำนวน ๗ ชุด ที่ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในการนี้
ง. จัดพระเก้าอี้สำหรับสมเด็จพระสังฆราชประทับพักที่หลังพระอุโบสถ
จ. จัดพระสุจหนี่ไปปูลาดตั้งแต่ง ในการนี้
ฉ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้งานโหรพราหมณ์
ก. ให้งานโหรหลวงจัดพนักงานไปลั่นฆ้องชัยเวลาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถวายน้ำพระมหาสังข์แด่สมเด็จพระสังฆราช
ข. ให้งานโหรหลวงรับฆ้องชัยจากงานเครื่องสูงและกลองชนะไปปฏิบัติ
ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่
ก. ให้พราหมณ์จัดสังข์ไปเป่าเวลาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถวายน้ำพระมหาสังข์แด่สมเด็จพระสังฆราช
ข. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๒. <u>สั่งฝ่ายสนมพลเรือน</u>
ก. รับเครื่องนมัสการทองใหญ่ ๑ เครื่อง จากพนักงานห้องนมัสการไปตั้งแต่งที่ในพระอุโบสถ
ข. ทอดพระแท่นทรงกราบ ตามหมายกำหนดการ
ค. จัดอาสนสงฆ์ยกพื้น ปูลาดผ้าขาว ไปตั้งสำหรับพระสงฆ์ ๑๕๕ รูป
ง. จัดอาสน์สงฆ์เก้าอี้ไปตั้งที่หน้าอาสน์สงฆ์ยกพื้น จำนวน ๑๘ รูป โดยให้มีที่ปักพัดยศพร้อม
จ. จัดอาสนะสำหรับตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช พร้อมด้วยพระศรีพานแก้วที่ข้างพระแท่นเศวตฉัตร ๑ พาน และให้มีฐานปักพัดยศด้วย ส่วนที่อาสนะกลางพระอุโบสถนั้น ให้ตั้งเฉพาะผ้าอาสนะอย่างเดียว ภายหลังเมื่อเป็นสมเด็จพระสังฆราชแล้วอีก ๑ ที่ เพื่อรับเครื่องสักการะ และให้มีฐานปักพัดยศด้วย
ฉ. รับพานตะลุ่มธูปเทียนแพ จำนวน ๖ ชุด สำหรับสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผู้แทนพระบรมวงศานุวงศ์ประธานองคมนตรี นายกรัฐมนตรี ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ประธานศาลฎีกา จากพนักงานฝ่ายในไปปฏิบัติ
ช. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๓. <u>สั่งฝ่ายศุภรัต</u>
ก. จัดอาสนะ หมอนอิง สำหรับตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช ที่ข้างพระแท่นเศวตฉัตร และอาสนสำหรับสมเด็จพระราชาคณะ และกรรมการมหาเถรสมาคม รวม ๑๘ รูป ที่อาสนะยกพื้นสังฆมณฑล พร้อมทั้งปูลาดอาสนะไปตั้งแต่งสำหรับพระสงฆ์ ๑๕๕ รูป
ข. เบิกผ้าไตรเต็ม ๑๘ ไตร สำหรับถวายพระสงฆ์ที่ดำรงตำแหน่งสมเด็จพระราชาคณะ ๖ รูป และกรรมการมหาเถรสมาคม ๑๒ รูป จากฝ่ายพัสดุ ไปปฏิบัติ
ค. รับผ้าไตรแพร พัดยศ ตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราช จากกองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนาไปคอยทูลเกล้า ฯ ถวาย
ง. จัดเครื่องยศสมเด็จพระสังฆราชไปตั้ง และทูลเกล้า ฯ ถวายพระราชทานสมเด็จพระสังฆราช แล้วเชิญไปพร้อมกับสมเด็จพระสังฆราชหลังจากสถาปนาแล้ว

จ. รับเงินสำหรับถวายพระสงฆ์ จำนวน ๑๕๕ รูป สมเด็จพระราชาคณะ ๖ รูป และกรรมการมหาเถรสมาคมอีก ๑๒ รูป รูปละ ๑,๐๐๐ บาท จากกองคลัง

ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๔. สั่งฝ่ายราชูปโภค

ให้งานภูษามาลา

ก. จัดพระกลดไปคอยถวายอยู่งานรับเสด็จ

ข. จัดพระมหาสังข์ทักษิณาวรรตไปปฏิบัติ

ค. รับพานพร้อมตกแต่งดอกไม้สำหรับรับน้ำพระมหาสังข์จากฝ่ายพระราชฐานชั้นใน รับไปปฏิบัติ

ง. จัดพระแสงไปทอดตามกำหนด

จ. รับพวงมาลัยสำหรับสวมพระแสงจากพนักงานฝ่ายใน ไปปฏิบัติ

ฉ. จัดบัณเฑาะว์ไปแกว่งเวลาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานน้ำพระมหาสังข์แด่สมเด็จพระสังฆราช

ง. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ให้งานเครื่องสูงและกลองชนะ

ก. จัดฆ้องชัยไปตั้งสำหรับโหรหลวงลั่น เวลาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวถวายน้ำพระมหาสังข์แด่สมเด็จพระสังฆราช

ข. จัดฆ้องชัย สังข์ แตร ไปประโคมในการนี้ ตามกำหนด

ค. จัดสัปทนตาดเงิน จำนวน ๒ องค์ ไปคอยถวายสมเด็จพระสังฆราชในการนี้

ง. จัดพระแท่นเศวตฉัตร และฉัตรประจำตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชไปตั้งที่ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม หลังจากสถาปนาแล้วเชิญไปตั้งที่พระอุโบสถวัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม

จ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองศิลปกรรม — จ่ายฆ้องชัย สังข์ แตร มอบงานเครื่องสูงและกลองชนะ ตามที่ขอเบิก

สำนักงานวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ก. เพื่อสั่งจัดการที่พระอุโบสถและตามบริเวณให้เรียบร้อย

ข. เปิดประตูพระระเบียง (เกย) สำหรับการนี้

ค. คอยอำนวยความสะดวกแก่เจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์เพื่อติดตั้งเครื่องขยายเสียง

ง. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองวัง

๑. สั่งฝ่ายตำรวจหลวง

ก. จัดตำรวจหลวง ๒ คู่ ตามราชประเพณี

ข. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

๒. สั่งฝ่ายตำรวจวัง

ก. จัดตำรวจวังรับและนำเสด็จ ฯ ตามหมายกำหนดการ

ข. เปิดประตูสวัสดิโสภา ประตูศรีรัตน์ และประตูเกยหน้า – หลัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม สำหรับการนี้

ค. ติดต่อแจ้งทหารกองรักษาการณ์พระบรมมหาราชวัง จัดพนักงานคอยรักษาความปลอดภัย และความสงบเรียบร้อยในบริเวณวัดพระศรีรัตนศาสดาราม จนกว่าจะเสร็จ โดยให้ติดต่อขอความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ตำรวจทหารรักษาการณ์พระบรมมหาราชวังโดยตรง

จ. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองคลัง
๑. จ่ายเงินสำหรับถวายพระสงฆ์ จำนวน ๑๕๕ รูป สมเด็จพระราชคณะ ๖ รูป และกรรมการมหาเถรสมาคมอีก ๑๒ รูป รูปละ ๑,๐๐๐ บาท มอบฝ่ายศุภรัตรับไปดำเนินการ

๒. สั่งฝ่ายพัสดุ
ก. จ่ายผ้าไตรเต็ม ๑๘ ไตร สำหรับถวายพระสงฆ์ที่ดำรงตำแหน่งสมเด็จพระราชาคณะ ๖ รูป และกรรมการมหาเถรสมาคม ๑๔ รูป มอบฝ่ายศุภรัต รับไปปฏิบัติ

กองธุรการที่ประทับ
เพื่อทราบและปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองชาวที่
ก. จัดดอกไม้ตกแต่ง (ดอกบัว) ในพระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดารามในการนี้
ข. เพื่อทราบและปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ฝ่ายพระบรมมหาราชวัง
ก. ตรวจตกแต่งห้องสรงที่ศาลาสหทัยสมาคมให้เรียบร้อย
ข. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองมหาดเล็ก
ก. จัดมหาดเล็กหลวงรับและตามเสด็จ
ข. จัดพระสุธารสไปทอดถวาย
ค. จัดน้ำร้อน น้ำเย็น ถวายพระสงฆ์และเลี้ยงทั่วไป
ง. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองแพทย์หลวง
เพื่อทราบและปฏิบัติราชการตามหน้าที่

กองพระราชพาหนะ
ก. จัดรถยนต์พระที่นั่งและรถยนต์ตามเสด็จ ตามหมายกำหนดการ
ข. จัดรถยนต์พระประเทียบ ประจำตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชไปคอยรับที่ประตูเกยหน้าวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ไปส่งยังพระอาราม และจัดรถยนต์กระบวนตาม อีก ๓ คัน สำหรับพระสุพรรณบัฏ
ค. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่งโดยหน้าที่ราชการ.

ผู้รับรับสั่ง

สุรทิน/พิมพ์/ตรวจ/ทาน

เอกสารหมายเลข ๕.๔

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๐๓๒ สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อ –

๑. สั่งอาลักษณ์อ่านประกาศกระแสพระราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช
๒. จัดพระสุพรรณบัฏ ทูลเกล้า ฯ ถวาย
๓. สั่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา และแจ้งคณะรัฐมนตรีทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/ทาน.

เอกสารหมายเลข ๕.๕

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๑๓๗ สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน ปลัดกรุงเทพมหานคร

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐ และเส้นทางเสด็จ ฯ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อสั่งปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/ /ทาน.

เอกสารหมายเลข ๕.๖

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๐๓๔ สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน อธิบดีกรมการศาสนา

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อสั่งเจ้าหน้าที่ –

๑. นิมนต์พระสงฆ์กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะภาค และเจ้าคณะจังหวัด ตามหมายกำหนดการ

๒. นิมนต์บรรพชิตญวณและจีนถวายเครื่องสักการะแด่สมเด็จพระสังฆราช

๓. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

(โปรดส่งบัญชีพระสงฆ์ยังสำนักพระราชวังก่อนวันงาน)

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/ /ทาน.

เอกสารหมายเลข ๕.๗

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๐๓๕ สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน อธิบดีกรมศิลปากร

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อสั่งเจ้าหน้าที่จัดปี่พาทย์ไปบรรเลงในการนี้ตามหมายกำหนดการ

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/ /ทาน.

เอกสารหมายเลข ๕.๘

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๖๓๖

สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อ -

๑. สั่งประกาศทางวิทยุกระจายเสียง

๒. สั่งเจ้าหน้าที่จัดเครื่องขยายเสียงไปติดตั้งขยายเสียงเวลาอาลักษณ์อ่านประกาศกระแสพระราชโองการสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/ /ทาน.

เอกสารหมายเลข ๕.๙

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๑๓๓ สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อ –

๑. จัดผ้าไตรแพร พัดยศ พระตราตำแหน่งสมเด็จพระสังฆราชมอบเจ้าหน้าที่ฝ่ายศุภรัตกองพระราชพิธี สำนักพระราชวัง ทูลเกล้า ฯ ถวาย

๒. นิมนต์พระสงฆ์ในสังฆมณฑลเจริญชัยมงคลคาถา และพระสงฆ์ตามพระอารามทั่วราชอาณาจักรเจริญชัยมงคลคาถา และย่ำระฆัง ตามหมายกำหนดการ

๓. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/ /ทาน.

เอกสารหมายเลข ๕.๑๐

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๑๓๔

สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน ผู้ว่าการการไฟฟ้านครหลวง

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อสั่งเจ้าหน้าที่จ่ายกระแสไฟฟ้าและนำเครื่องกำเนิดไฟฟ้าสำรองมาติดตั้งให้มีใช้สำหรับการนี้ กับสั่งเจ้าหน้าที่ไปควบคุมไฟฟ้าแรงสูงตามกำหนด

ทั้งนี้ ให้ติดต่อเจ้าหน้าที่งานไฟฟ้าและน้ำประปา ฝ่ายพระบรมมหาราชวังก่อนกำหนด

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/ /ทาน.

เอกสารหมายเลข ๕.๑๑

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๖๓๙ สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน สมุหราชองครักษ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐ และเส้นทางเสด็จ ฯ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อสั่งปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ ฮิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/ /ทาน.

เอกสารหมายเลข ๕.๑๒

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/๓๑๔๐ สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐ และเส้นทางเสด็จ ฯ

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อ -

๑. จัดรถตำรวจนำรถยนต์พระประเทียบของสมเด็จพระสังฆราช จากวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ด้านประตูสวัสดิโสภา ไปยังวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๒. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/๙/๒/ทาน.

เอกสารหมายเลข ๕.๑๓

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๑๔๑ สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๑๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อ –

๑. แจ้งทหารกองรักษาการณ์พระที่นั่งอัมพรสถาน และทหารกองรักษาการณ์พระบรมมหาราชวัง ทราบ

๒. สั่งจัดแถวทหารรับเสด็จ ฯ

๓. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ทั้งนี้ ได้ส่งสำเนาให้กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ฯ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/ /ทาน.

เอกสารหมายเลข ๕.๑๔

สำเนา

ที่ พว ๐๐๐๙/ ๓๓๑๖ สำนักพระราชวัง
พระบรมมหาราชวัง กทม. ๑๐๒๐๐

๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐

เรื่อง พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เรียน ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๑๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย หมายกำหนดการ ฉบับที่ ๕ /๒๕๖๐

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ กำหนดการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช ดังหมายกำหนดการที่ส่งมาพร้อมกับหนังสือนี้

จึงเรียนมาเพื่อ –

๑. แจ้งทหารกองรักษาการณ์พระที่นั่งอัมพรสถาน และทหารกองรักษาการณ์พระบรมมหาราชวัง ทราบ

๒. สั่งจัดทหารกองเกียรติยศรับเสด็จ ฯ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

๓. ปฏิบัติราชการตามหน้าที่

ทั้งนี้ ได้ส่งสำเนาให้กรมทหารราบที่ ๑ มหาดเล็กรักษาพระองค์ ฯ ทราบด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

(นายจิรายุ อิศรางกูร ณ อยุธยา)
เลขาธิการพระราชวัง

กองพระราชพิธี
โทร. ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๒๕๐๓,๒๕๐๔
โทรสาร ๐ ๒๖๒๓ ๕๕๐๐ ต่อ ๘๘๒๓,๘๘๗๓

ปิยวงศ์.พิมพ์/๗๒ /ทาน.

เอกสารหมายเลข ๖ บัญชีพระสงฆ์ที่เจริญชัยมงคลคาถาในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช

เอกสารหมายเลข ๖

บัญชีพระสงฆ์กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค
เจ้าคณะจังหวัด (ม) เจ้าคณะจังหวัด (ธ)
เจริญชัยมงคลคาถา
ในการพระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช องค์ที่ ๒๐
ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง
วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เวลา ๑๖.๓๐ น.

เจริญชัยมงคลคาถา

สมเด็จพระวันรัต	วัดบวรนิเวศวิหาร	
สมเด็จพระธีรญาณมุนี	วัดเทพศิรินทราวาส	
สมเด็จพระพุทธชินวงศ์	วัดพิชยญาติการาม	
สมเด็จพระพุฒาจารย์	วัดไตรมิตรวิทยาราม	
พระพรหมวชิรญาณ	วัดยานนาวา	
พระวิสุทธิวงศาจารย์	วัดปากน้ำ	
พระพรหมจริยาจารย์	วัดกะพังสุรินทร์ (จญ.หนใต้)	ตรัง
พระพรหมเมธี	วัดสัมพันธวงศ์	
พระพรหมมุนี	วัดราชบพิธ ฯ	
พระพรหมดิลก	วัดสามพระยา	
พระพรหมโมลี	วัดปากน้ำ	
พระพรหมสิทธิ	วัดสระเกศ	
พระพรหมบัณฑิต	วัดประยุรวงศาวาส	
พระพรหมวิสุทธาจารย์	วัดเครือวัลย์	
พระพรหมกวี	วัดกัลยาณมิตร	
พระพรหมเวที	วัดพระปฐมเจดีย์	นครปฐม
พระพรหมเสนาบดี	วัดปทุมคงคา	
พระธรรมฐิติญาณ	วัดบึงพระลานชัย ภ.๑๐ (ธ)	ร้อยเอ็ด
พระธรรมราชานุวัตร	วัดพระแก้ว ภ.๖ เชียงราย	
พระธรรมปิฎก	วัดพระพุทธบาท สระบุรี	
พระธรรมรัตนดิลก	วัดสุทัศนเทพวราราม ภ.๔	
พระธรรมดิลก	วัดป่าแสงอรุณ ภ.๙ (ธ)	ขอนแก่น
พระธรรมเจติยาจารย์	วัดพระศรีมหาธาตุ ฯ ภ.๘ (ธ)	
พระธรรมธัชมุนี	วัดปทุมวนาราม	
พระธรรมบัณฑิต	วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก	
พระธรรมปริยัติโมลี	วัดบพิตรพิมุข ภ.๓	

พระธรรมภาณพิลาส	วัดคูยาง	กำแพงเพชร
พระธรรมเมธี	วัดจันทนาราม	จันทบุรี
พระธรรมปัญญาภรณ์	วัดมหาธาตุ	ราชบุรี
พระธรรมปริยัติมุนี	วัดปิตุลาธิราชฯ	ฉะเชิงเทรา
พระธรรมวิมลโมลี	วัดไตรธรรมาราม ภ.๑๖	สุราษฎร์ธานี
พระธรรมวิมลมุนี	วัดมัชฌิมาวาส	อุดรธานี
พระธรรมรัตนมงคล	วัดพนัญเชิง	พระนครศรีอยุธยา
พระธรรมโพธิมงคล	วัดนิมมานรดี ภ.๑๔	
พระธรรมกิตติเมธี	วัดราชาธิวาส ภ.๑๖-๑๗-๑๘(ธ)	
พระธรรมเจดีย์	วัดทองนพคุณ ภ.๑๑	
พระธรรมคุณาภรณ์	วัดไตรมิตรวิทยาราม ภ.๘	
พระเทพพิพัฒนาภรณ์	วัดพัฒนาราม	สุราษฎร์ธานี
พระเทพเมธี	วัดอรุณราชวราราม ภ.๙	
พระเทพศีลวิสุทธิ์	วัดประชุมชลธารา	นราธิวาส
พระเทพรัตนดิลก	วัดศาลาลอย	นครราชสีมา
พระเทพสารเมธี	วัดประชานิยม	กาฬสินธุ์
พระเทพรัตนกวี	วัดมหาธาตุ	เพชรบูรณ์
พระเทพชลธารมุนี	วัดบางพระ	ชลบุรี
พระเทพสิทธิวิมล	วัดคลองวาฬ	ประจวบคีรีขันธ์
พระเทพปริยัติเมธี	วัดนครสวรรค์	นครสวรรค์
พระเทพกิตติเวที	วัดเบญจมบพิตร ฯ ภ.๑๗	
พระเทพวรมุนี	วัดพระธาตุพนม	นครพนม
พระเทพสิทธินายก	วัดพระสิงห์	เชียงราย
พระเทพสิทธิมุนี	วัดดุสิดาราม ภ.๑๘	
พระเทพสิทธิโสภณ	วัดพระธาตุเชิงชุม	สกลนคร
พระเทพรัตนสุธี	วัดเขียนเขต	ปทุมธานี
พระเทพปริยัติ	วัดเจ็ดยอด	เชียงใหม่
พระเทพสาครมุนี	วัดเจษฎาราม	สมุทรสาคร
พระเทพปัญญาเมธี	วัดกลาง	กาฬสินธุ์
พระเทพปริยัติสุธี	วัดพระนอนจักรสีห์	สิงห์บุรี
พระเทพสิทธาจารย์	วัดมหาชัย	มหาสารคาม
พระเทพเมธาภรณ์	วัดสิริกาญจนาราม	กาญจนบุรี
พระเทพมหาเจติยาจารย์	วัดพระปฐมเจดีย์	นครปฐม

พระเทพสมุทรมุนี	วัดกลาง	สมุทรปราการ
พระเทพรัตนมุนี	วัดสระเกศ ภ.๑๒	
พระเทพสังวรญาณ	วัดบวรนิเวศวิหาร	
พระเทพเสนาบดี	วัดกวิศราราม	ลพบุรี
พระเทพมงคลโสภณ	วัดเสนาสนาราม	พระนครศรีอยุธยา
พระเทพรัตนนายก	วัดพระธาตุหริภุญชัย	ลำพูน
พระเทพมงคลกวี	วัดโพธิการาม	ชุมพร
พระเทพวราจารย์	วัดมณีวนาราม	อุบลราชธานี
พระเทพสิทธิเวที	วัดเนินพระ	ระยอง
พระเทพสุธี	วัดชนะสงคราม ภ.๑	
พระเทพสิทธาคม	วัดท่าไม้แดง	ตาก
พระเทพภาวนาวิกรม	วัดชัยภูมิพิทักษ์	ชัยภูมิ
พระเทพวัชราภรณ์	วัดนาควัชรโสภณ	กำแพงเพชร
พระเทพมงคลนายก	วัดโพธิสมภรณ์	อุดรธานี
พระเทพสารเวที	วัดโบสถ์	สิงห์บุรี
พระเทพปริยัตยาจารย์	วัดกลาง	บุรีรัมย์
พระเทพวิริยาภรณ์	วัดคูหาสวรรค์	พัทลุง
พระเทพสุวรรณมุนี	วัดต้นสน	อ่างทอง
พระเทพบัณฑิต	วัดเฉลิมกาญจนาภิเษก	อ่างทอง
พระเทพพุทธิมุนี	วัดศรีจันทร์	ขอนแก่น
พระราชวิสุทธิกวี	วัดภูผาภิมุข	พัทลุง
พระราชธรรมโกศล	วัดใต้พระเจ้าใหญ่องค์ตื้อ	อุบลราชธานี
พระราชรัตนกวี	วัดมหาธาตุฯ	ยโสธร
พระราชปรีชาญาณ	วัดบ่อชะเนง	อำนาจเจริญ
พระราชสุทธาจารย์	วัดศรีธรรมาราม	ยโสธร
พระราชธรรมสุธี	วัดเกตการาม	สมุทรสงคราม
พระราชวิมลเมธี	วัดราษฎร์ศรัทธาธรรม	สุโขทัย
พระราชจินดานายก	วัดพระเจดีย์ซาวหลัง	ลำปาง
พระราชปริยัติวิมล	วัดมิ่งเมือง	ร้อยเอ็ด
พระราชญาณกวี	วัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก	
พระราชปริยัติโสภณ	วัดหนองกุง	ขอนแก่น
พระราชคุณาภรณ์	วัดภูมินทร์	น่าน
พระราชกิตติรังษี	วัดเจียงอีฯ	ศรีสะเกษ
พระราชวิสุทธิเมธี	วัดไชยชุมพลฯ	กาญจนบุรี
พระราชสุทธิโมลี	วัดธรรมิการาม	ประจวบคีรีขันธ์

๔

พระราชวรากร	วัดกะพังสุรินทร์	ตรัง
พระราชปริยัติ	วัดศรีโคมคำ	พะเยา
พระราชวรเมธาจารย์	วัดโบสถ์	ปทุมธานี
พระราชรัตนาลงกรณ์	วัดโพธิ์ชัย	หนองคาย
พระราชปัญญามุนี	วัดเวฬุวัน	ยะลา
พระราชปริยัติเมธี	วัดสุวรรณภูมิ	สุพรรณบุรี
พระราชปริยัติบัณฑิต	วัดสนธิกรประชาราม	เพชรบูรณ์
พระราชสีมาภรณ์	วัดบึง	นครราชสีมา
พระราชเขมากร	วัดพระบาทมิ่งเมือง	แพร่
พระราชปรีชามุนี	วัดศรีบุญเรือง	เลย
พระราชนันทมุนี	วัดบัวขวัญ	นนทบุรี
พระราชวิสุทธิมุนี	วัดเขาศาลาฯ	สุรินทร์
พระราชสารสุธี	วัดตรีทศเทพ	
พระราชสิริมุนี	วัดท่าเรือ	ภูเก็ต
พระราชพรหมคุณ	วัดพราหมณี	นครนายก
พระราชวิสุทธิญาณ	วัดป่าดาราภิรมย์	เชียงใหม่
พระราชพรหมจริยคุณ	วัดบ้านเปลือยใหญ่	ร้อยเอ็ด
พระราชมงคลโสภณ	วัดแสงธรรมสุทธาวาส	นครสวรรค์
พระราชอุทัยโสภณ	วัดหนองขุนชาติ	อุทัยธานี
พระราชปริยัติโมลี	วัดสรนาถธรรมาราม	ระยอง
พระราชวชิรธาดา	วัดพัชรกิติยาภาราม	หนองบัวลำภู
พระราชสิทธิเวที	วัดท่าหลวง	พิจิตร
พระราชภาวนาโสภณ	วัดเซกาเจติยาราม	บึงกาฬ
พระราชรัตนโมลี	วัดศรีบุญเรือง	มุกดาหาร
พระราชธรรมคณี	วัดศรีรัตนาราม	พิษณุโลก
พระราชจันทโมลี	วัดบูรพาพิทยาราม	จันทบุรี
พระราชปริยัติเวที	วัดแจ้ง	นครศรีธรรมราช
พระราชวิจิตรปฏิภาณ	วัดราชบุรณะ	ชุมพร
พระราชวรเวที	วัดโคกสมาณคุณ	สงขลา
พระราชสุทธิวิมล	วัดกระบี่น้อย	กระบี่
พระราชวิสุทธิดิลก	วัดป่าสุทธาวาส	สกลนคร
พระราชวินัยโสภณ	วัดท่าสะอาด	บึงกาฬ
พระราชพิศาลสุธี	วัดทุ่งโพธิ์	บุรีรัมย์
พระราชเมธากรกวี	วัดสนามพราหมณ์	เพชรบุรี
พระราชไพศาลมุนี	วัดโมกขธรรมาราม	สุราษฎร์ธานี

๕

พระราชวินยาภรณ์	วัดบุรณศิริมาตยาราม	
พระศรีกิตติเมธี	วัดเทพนิมิต	ฉะเชิงเทรา
พระศรีวิสุทธิคุณ	วัดศาลาลอย	สุรินทร์
พระศรีธรรมประสาธน์	วัดมหาธาตุ	นครศรีธรรมราช
พระสุธีวราภรณ์	วัดพระบรมธาตุ	ชัยนาท
พระปัญญากรโมลี	วัดท่าไม้เหนือ	อุตรดิตถ์
พระพิศาลศึกษากร	วัดศรีโพธิมาลัย	ปราจีนบุรี
พระรัตนสราธิคุณ	วัดหนองกะพ้อ	สระแก้ว
พระบุรเขตธรรมคณี	วัดบางปรือ	ตราด
พระวชิรธรรมคณี	วัดหนองจอก	เพชรบุรี
พระสมุทรวชิรโสภณ	วัดเพชรสมุทร	สมุทรสงคราม
พระระณังคมุนีวงศ์	วัดสุวรรณคีรีวิหาร	ระนอง
พระสิริจริยาลังการ	วัดตานีนรสโมสร	ปัตตานี
พระวินัยโสภณ	วัดราษฎร์นิยม	นนทบุรี
พระสุนทรธรรมภาณ	วัดศรัทธาประชากร	สระบุรี
พระวิสุทธินายก	วัดดอนตูมกมลาวาส	ชัยนาท
พระวินัยสาทร	วัดพระแท่นศิลาอาสน์	อุตรดิตถ์
พระสุเมธีธรรมภาณ	วัดสีตลาราม	ตาก
พระโพธิญาณรังสี	วัดอนาลโย	พะเยา
พระปัญญาพิศาลเถร	วัดรัตนวนาราม	พะเยา
พระกิตติสารโสภณ	วัดอรัญวาสี	หนองคาย
พระภัทรธรรมสุธี	วัดศรีสุทธาวาส	เลย
พระวุฒิสารโสภณ	วัดพิศาลรัญญาวาส	หนองบัวลำภู
พระสุทธิธรรมโสภณ	วัดป่าวังเลิง	มหาสารคาม
พระญาณวิเศษ	วัดซำตาโตง	ศรีสะเกษ
พระวิมลธรรมภาณ	วัดทุ่งศรีสองเมือง	นครพนม
พระสุทธิสารโสภณ	วัดสุทธิธรรมรังสิยานุสรณ์	มุกดาหาร
พระวิชัยมุนี	วัดสำราญนิเวศ	อำนาจเจริญ
พระสุธีวรญาณ	วัดศรีแก้งคร้อ	ชัยภูมิ
พระปราจีนมุนี	วัดหนองจระเข้	ปราจีนบุรี
พระมุนีนายก	วัดตำหนัก	นครนายก
พระสุมณฑ์ศาสนกิตติ์	วัดพระธาตุดอยกองมู	แม่ฮ่องสอน
พระวิมลเมธาจารย์	วัดห้วงพัฒนา	ตราด
พระปฐมคณาจารย์	วัดชุมนุมศรัทธา	นครปฐม
พระรามัญมุนี	วัดราษฎร์ศรัทธากะยาราม	สมุทรสาคร

๖

พระปิยทัสสี	วัดอมรินทราราม	ราชบุรี
พระประสาธน์สารโสภณ	วัดควนกะไหล	พังงา
พระสุทธิสารสุธี	วัดดอนรัก	สงขลา
พระโพธาภิรามมุนี	วัดยะลาธรรมาราม	ยะลา
พระครูวิสิฐศาสนการ	วัดนิคมสโมสร	พังงา
พระมหาคลี จารุวโส	วัดชนาธิปเฉลิม	สตูล

กรรมการมหาเถรสมาคม	จำนวน	๑๖	รูป
เจ้าคณะใหญ่และเจ้าคณะภาค	จำนวน	๒๐	รูป
เจ้าคณะจังหวัด (ม)	จำนวน	๗๖	รูป (กทม.เป็น มส ๑)
เจ้าคณะจังหวัด (ธ)	จำนวน	๕๘	รูป
	รวม	๑๗๐	รูป

กลุ่มพิธี กองศาสนูปถัมภ์
กรมการศาสนา
โทร. ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๒
โทรสาร ๐ ๒๔๒๒ ๘๘๐๑

เอกสารหมายเลข ๗ กำหนดการพระกรณียกิจสมเด็จพระสังฆราช ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

เอกสารหมายเลข ๗

กำหนดการ
ในโอกาสที่เจ้าประคุณสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ (อมฺพรเถร)
บำเพ็ญกุศลทักษิณานุประทาน
อุทิศถวายอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐
(ภาคเช้า)

เวลา ๐๙.๐๐ น.

- เจ้าประคุณสมเด็จพระมหามุนีวงศ์ จุดธูปเทียนบูชาพระพุทธอังคีรส ประธานพระอุโบสถ และจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อย ถวายสักการะพระอัฐิ - อัฐิอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธ
- พระสงฆ์ ๓๐ รูปสวดมาติกา
- สดับปกรณ์-บังสุกุล
- เสร็จพิธี

กำหนดการรับเสด็จ
เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ในปฐมวาระที่เสด็จเข้าสู่วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามภายหลังจาก
พระราชพิธีสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช
ณ พระอุโบสถวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐
(ภาคค่ำ)

เวลา ๑๘.๓๐ น. หรือเมื่อเสร็จการพระราชพิธี

- เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จโดยรถยนต์พระประเทียบถึงหน้าวัดราชบพิธด้านถนนราชบพิธ (วงดุริยางค์โรงเรียนวัดราชบพิธบรรเลงเพลงมหาฤกษ์)
- ข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเชิญพระสุพรรณบัฏ พัดยศ และเครื่องประกอบพรอิสริยยศตามเสด็จ
- ทรงพระดำเนินผ่านแถวคณะครูและนักเรียนโรงเรียนวัดราชบพิธที่นั่งรายทางรับเสด็จ
- เสด็จเข้าสู่พระอุโบสถทางประตูกลาง (ขณะนั้นพระสงฆ์ ๑๐ รูปเจริญชัยมงคลคาถา)
- ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระพุทธอังคีรส ประธานพระอุโบสถ และทรงจุดธูปเทียนเครื่องทองน้อย ถวายสักการะพระอัฐิ - อัฐิอดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธ
- ระหว่างนั้น ข้าราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเชิญพระสุพรรณบัฏ พัดยศ และเครื่องประกอบพระอิสริยยศ

ประดิษฐานบนม้าหมู่เคียงซ้ายขวาพระอาสน์

- เสด็จขึ้นประทับพระอาสน์ซึ่งทอดอยู่หน้าเบญจา ผินพระพักตร์ออกหน้าพระอุโบสถ
- พระพรหมมุนี ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดราชบพิธเฝ้าถวายเครื่องสักการะ และกราบทูลแสดงภักดีจิตในนามคณะสงฆ์วัดราชบพิธ
- พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษเฝ้าถวายเครื่องสักการะ ในนามคณะพุทธบริษัท
- เสด็จลงจากพระอาสน์
- ทรงประเคนจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์ที่เจริญชัยมงคลคาถา
- ประทับพระอาสน์
- พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา
- ทรงกรวดน้ำ
- ประทานพระวโรกาสให้ช่างภาพฉายพระรูป
- เสด็จขึ้นตามพระอัธยาศัย

เอกสารหมายเลข ๘ กำหนดการพระกรณียกิจสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เสด็จไปทรงสักการะพระอัฐิอดีตสมเด็จพระสังฆราช

เอกสารหมายเลข ๘

กำหนดการ
เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จไปทรงถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราช
วันเสาร์ที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

เวลา ๑๔.๐๐ น. เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เสด็จออกจากวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
เวลา ๑๔.๑๐ น. เสด็จถึงวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ราชวรมหาวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
๑. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส (สุวณฺณรังสีมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๗
๒. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุณฺณสิริมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช
พระองค์ที่ ๑๗
เวลา ๑๔.๔๐ น. เสด็จถึงวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ราชวรมหาวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
๑. สมเด็จพระอริยวงษญาณ (ศุข) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๒
๒. สมเด็จพระอริยวงษญาณ (มี) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๓
๓. สมเด็จพระอริยวงษญาณ (สุก) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๔
๔. สมเด็จพระอริยวงษญาณ (ด่อน) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๕
เวลา ๑๕.๓๐ น. เสด็จถึงวัดบวรนิเวศวิหาร ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
๑. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาปวเรศวริยาลงกรณ์ (ปญญาอคฺคมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๘
๒. สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (มนุสฺสนาคมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๐
๓. สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ (สุจิตฺตมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๓
๔. สมเด็จพระญาณสังวร (สุวฑฺฒนมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๙
เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จถึงวัดมกุฏกษัตริยาราม ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อุฏฺฐายีมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑๖
เสด็จกลับวัดราชบพิธฯ

*****

กำหนดการ
เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จไปทรงถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชและอัฐิสมเด็จพระราชาคณะ
ทรงถวายสักการะสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ วัดปากน้ำ และสมเด็จพระมหาวีรวงศ์ วัดสัมพันธวงศาราม
วันอาทิตย์ที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

เวลา ๑๔.๐๐ น. เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เสด็จออกจากวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
เวลา ๑๔.๑๕ น. เสด็จถึงวัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (กิตฺติโสภณมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช
พระองค์ที่ ๑๔
เวลา ๑๔.๔๕ น. เสด็จถึงวัดสระเกศ วรมหาวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ฌาโณทยมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช
พระองค์ที่ ๑๕
เวลา ๑๕.๔๕ น. เสด็จถึงวัดเทพศิรินทราวาส ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะอัฐิ
๑. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ฌาณวรมหาเถร) ณ พระอุโบสถ
๒. สมเด็จพระวันรัต (นิรนฺตรเถร) ณ พระอุโบสถ
๓. สมเด็จพระญาณวโรดม (สนฺตงฺกุรเถร) ณ ศาลาสมเด็จพระญาณวโรดม
เวลา ๑๖.๑๕ น. เสด็จถึงวัดสัมพันธวงศาราม วรวิหาร ทรงถวายสักการะสมเด็จพระมหาวีรวงศ์
(ถาวรเถร) วัดสัมพันธวงศาราม
เวลา ๑๗.๐๐ น. เสด็จถึงวัดปากน้ำ ทรงถวายสักการะสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์
(วรปุญฺญมหาเถร) วัดปากน้ำ
เวลา ๑๘.๓๐ น. เสด็จถึงวัดสุทัศนเทพวราราม ราชวรมหาวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ติสฺสเทวมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช
พระองค์ที่ ๑๒
เสด็จกลับวัดราชบพิธฯ

*****

กำหนดการ
เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จไปทรงถวายสักการะพระอัฐิสมเด็จพระสังฆราชและอัฐิสมเด็จพระราชาคณะ
วันจันทร์ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

เวลา ๑๓.๐๐ น. เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช เสด็จออกจากวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
เวลา ๑๓.๐๕ น. เสด็จถึงวัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (ปุสฺสเทวมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๙
เวลา ๑๓.๓๐ น. เสด็จไปยังพุทธมณฑลเพื่อทรงเป็นประธานการประชุมกรรมการมหาเถรสมาคม
เวลา ๑๖.๐๐ น. เสด็จถึงวัดระฆังโฆสิตาราม วรมหาวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงษญาณ (ศรี) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๑
และทรงถวายสักการะอัฐิ
๑. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (พฺรหฺมรังสีมหาเถร)
๒. สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณฉนฺทเถร)
๓. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (ทัต)
เวลา ๑๖.๓๐ น. เสด็จถึงวัดราชสิทธาราม ราชวรวิหาร ทรงถวายสักการะพระอัฐิ
สมเด็จพระอริยวงษญาณ (ญาณสังวรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช พระองค์ที่ ๔
เสด็จกลับวัดราชบพิธฯ

*****

จดหมายเหตุพระราชพิธีสถาปนา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พิมพ์ครั้งแรก พุทธศักราช ๒๕๖๓

จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-616-283-489-9

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

กรมศิลปากร. สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ.

จดหมายเหตุพระราชพิธีสถาปนา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก.
--กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, ๒๕๖๓.

๓๒๐ หน้า.

๑. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ, สมเด็จพระสังฆราช (อัมพร อมฺพโร), ๒๔๗๐-. I. ชื่อเรื่อง.

๒๙๔.๓๐๙๒๒

ISBN 978-616-283-489-9

พิมพ์ที่

บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

๓๗๖ ถนนชัยพฤกษ์ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพฯ ๑๐๑๗๐

โทรศัพท์ ๐ ๒๔๒๒ ๙๐๐๐, ๐ ๒๘๘๒ ๑๐๑๐ โทรสาร ๐ ๒๔๓๓ ๒๗๔๒

E-mail : aprint@amarin.co.th Homepage : http://www.amarin.com

คณะที่ปรึกษา

สมเด็จพระมหาวีรวงศ์ (สุชิน อคฺคชิโน)
อธิบดีกรมศิลปากร (นายประทีป เพ็งตะโก)
รองอธิบดีกรมศิลปากร (นายอรุณศักดิ์ กิ่งมณี)
นางสาวทรงสรรค์ นิลกำแหง
นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดอกเตอร์ ชัชพล ไชยพร

บรรณาธิการ

นางจุฑาทิพย์ อังศุสิงห์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

นางณิชชา จริยเศรษฐการ
นางสาวพนิดา วงศ์บุญ

กองบรรณาธิการ

นางบุศยารัตน์ คู่เทียม
นางสาววรนุช วีณะสนธิ
นางสาวนัทธมน จิตเจตน์
นายสุวิทย์ มาลา
นางสาวนวลพรรณ นาคปรีชา
นางสาวดุษฎี ชัยเพชร
นางสาวพนิดา วงศ์บุญ
นางสาวธิดา อ้นหอม
นางสาวฐิติภัทร พุงไธสง
นางสาวอรทัย ทุเรียน
นางสาวบุษบงกช เชื้อเมืองพาน
นางดรุณี สุขสมจิตร
นางสาววิไลวรรณ ร่ำรวย
นายพิชัย ยินดีน้อย
นายพยนต์ รัตนกุล

ศิลปกรรม

นายวุฒินันท์ จินศิริวานิชย์

ข้อมูลและภาพ

วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ
นายพยนต์ รัตนกุล
นายพจนารถ สุพรรณนุกูล
นายพิชัย ยินดีน้อย
นายไมตรี คุณาสุธีรัตน์

ออกแบบรูปเล่ม

นางสาววไลพร ดะสูงเนิน

พิสูจน์อักษร

นายอนุวัฒน์ ญาติตาอิน

พัดยศสมณศักดิ์สมเด็จพระสังฆราช

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานพระราชานุญาต ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดสร้างพัดยศสมณศักดิ์สำหรับพระสังฆราช เนื่องในพระราชพิธีสถาปนา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก วันอาทิตย์ ที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก